Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu"

7-8

NR. 7-8 SERIE NOUĂ (184-185) • ANUL XX • Iulie-August 2016

apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Miron Kiropol
(fără titlu)

Editorial

Schimbări

Vasile GRIGORESCU

Nu cred că este doar o impresie proprie faptul că trăim vremuri interesante. Din perspectivă istorică, devine evident, chiar și pentru cei aflați în ochiul uraganului, că este pe cale să se producă un clivaj în societatea occidentală (sau europeană, dacă doriți), ale cărui urmări nu le putem profeți. C-or fi bune, c-or fi rele, va depinde foarte mult de sistemul de referență folosit. Adică, fiecare dintre cei afectați le va interpreta în funcție de viziunea și interesul propriu.

Conform premiselor actuale, cel mai probabil din următorul secol civilizația europeană clasică nu va mai exista. Nu înseamnă că va fi anihilată, ci schimbarea va fi atât de profundă, încât va fi percepută ca ceva radical diferit. Este în firea Istoriei să procedeze așa și exemple se pot da nenumărate: neanderthalienii n-au fost nimiciți, ci prin aculturație și mezclaj au ajuns să se identifice ca *sapiens* (cei care nu s-au schimbat au pierit); egiptenii antici au ajuns să se identifice ca egipteni arabi musulmani (cei care nu s-au schimbat au pierit sau au devenit niște marginali); grecii anatolieni ca turci etc.

Schimbarea a început, semnele sunt vizibile, iar ele seamănă neașteptat de mult căderii Imperiului Roman. S-a încercat cucerirea cu armele a „barbarilor", primirea și integrarea lor în Imperiu, plata de stipendii pentru a sta cuminți și păzi granițele (similitudinea cu „plata informală" către Turcia este frapantă) ș.a., toate pe fondul scăderii natalității în rândul indigenilor și a radicalizării unor marcatori culturali până atunci periferici (creștinismul, acum islamul).

Românii se aliniază tendinței. Mai este nevoie să deplâng manelizarea omniprezentă și „înțigănirea" comportamentului cotidian ? Are rost să mai vorbim despre grija guvernanților pentru Educație, despre recenta tăiere a bugetului Culturii, de dispariția unei reviste precum *Pro Saeculum* ? Să luăm aminte la felul cum receptează societatea noastră plagiatul, primirea de diplome fără o acoperire în cunoștințe, funcții fără merit or cum acordăm nu numai circumstanțe atenuante, ci de-a dreptul validitate unor acte/atitudini care ar trebui să fie echivalate cu hoția, nesimțirea, proasta creștere !

Sunt sub impresia unei recente vizite la Peleș, loc transformat într-o fabrică de bani agresivă, adevărată jecmănire a consumatorului de cultură onest, care așteaptă să fie răsplătit pe măsura investiției. Te șochează grupurile de cerberi, „vulturi" mâncători de semințe, pregătiți să-ți violeze trăirile estetice cu un amalgam impertinent format dintr-o uniformă nepotrivită și un comportament de șatră la picnic. Castelul fiind închis, putându-se vizita numai exteriorul, am avut vreme să-l admir pe îndelete. Dincolo de elogiile binemeritate, m-a frapat, pe lângă mizeria și mirosul pestilențial ce acompaniază pârâul ce curge prin fața privirilor bunului rege Carol, starea de conservare a clădirii: crăpături, unele structurale, un balcon căruia îi cad ornamentele este înconjurat cu rabiț, lemnărie scorojită pe mari suprafețe, o tablă ruginită asigurând o impermeabilizare iluzorie, o improvizație din cusaci și lindab acoperind terasele contra unor posibile infiltrații... Un amestec ordinar și trist de indolență și neprofesionalism. Am fost și la Bran, unde batjocura este insuportabilă.

Patrimoniul istoric și siturile arheologice mărturisesc despre rădăcinile neamului nostru. Când lăsăm în paragină un monument, când violăm un sit arheologic, când murdărim atmosfera, defrișăm și vânăm aiurea, ne șubrezim fundamentul identitar. Îmbolnăviți de schizofrenia distrugerii, inexorabila schimbare va sosi mai înainte de a ne putea adapta, iar noi vom face parte dintre marginalii ajunși la lada de gunoi a istoriei. Nu este o lamentație, ci numai o constatare. Metamorfoza se apropie, depinde încă de noi dacă ne vom schimba în fluturi sau viermi.

Vara

de Duiliu Zamfirescu

Cu firea ei cea arzătoare,
Sosit-a vara înapoi;
Toți pomii sunt în sărbătoare,
În tei stă floare lângă floare...
E dulce vara pe la noi !

Când dimineața se ivește
Din al văzduhurilor fund,
Tot câmpul parcă-ntinerește,
Iar, deșteptată de pe prund,
Cireada satului pornește...

În urma ei un roi de grauri,
Ca niște valuri cenușii,
S-amestecă prin bălării,
S-așează-n coarne pe la tauri,
Fac fel de fel de nebunii.

Până ce-n zarea depărtată,
Spre lacul trist, se pun pe drum,
Și cum se duc – acum, ș-acum –
Se mai zăresc încă o dată
Ca rămășița unui fum.

SUD 20 ANI

În vederea alcătuirii numărului aniversar **SUD 20 ANI**, Redacția revistei roagă foștii și actualii colaboratori, ca și pe cei care apreciază ***Sud***-ul, să expedieze urări, amintiri, sfaturi etc., care să marcheze acest eveniment.

Vă mulțumim !

Am citit despre...

Drama satului românesc de azi

Florentin POPESCU

Mai zilele trecute, după o vizită scurtă în satul meu de pe Valea Chiojdului, m-am întors în București cu inima strânsă și cu un sentiment de tristețe după ce am văzut (pentru a nu știu câta oară în ultimii ani) realitățile economice și sociale, dar mai ales culturale de acolo. Și acest din urmă aspect mi-a dat mult de gândit la destinul acelei așezări și al satului românesc de azi în general.

Am aflat, de pildă, nu cu mică surprindere că în localitatea mea natală, numărând cam două sute de familii, nu mai sunt decât opt elevi în toate cele patru clase ale școlii și că, practic, o singură învățătoare predă tainele scrisului și ale cititului la toți cei opt, din clasele I-IV. Cum o fi reușind s-o facă în fiecare zi rămâne o curiozitate, dar asta este o altă discuție...

Prin extrapolare (pentru a nu se crede că ar fi vorba doar de un caz izolat în toată România), am constatat și constat în mod cotidian (fie prin deplasările proprii, fie din știrile de presă ori auzite la radio) că situația demografică la scară națională este de-a dreptul dezastruoasă. Se nasc foarte puțini copii, în vreme ce mortalitatea a

(continuare în pag. 2)

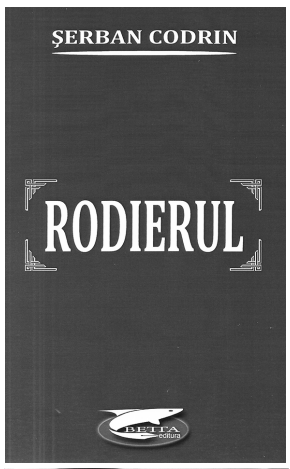
Ion Andreiță
Frumoase cărți de doamne și domnițe pag. 4

Constantin Abăluță
Un important demers integrator pag. 10

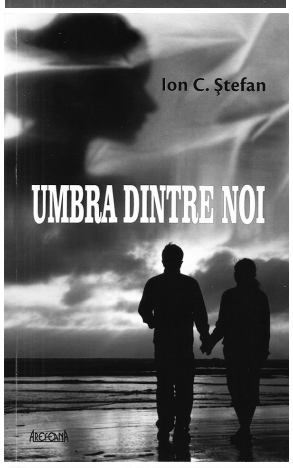
Gl. bg.(r) Gheorghe Dragomir
De la Brexit la... Yok NATO ! pag. 12

Niculae Stoica
Despre cârciumi și alcool... pag. 16

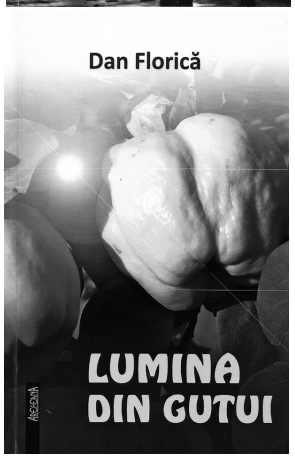
Biblioteca SUD-ului

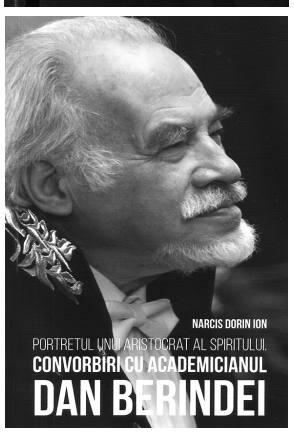
Șerban Codrin, ***Rodierul***, București, Editura Betta, 2016. „Reactualizând poemul de mari dimensiuni – care dispăruse din literatura noastră odată cu perioada comunistă, când se practica aleatoriu textul de mare întindere și romanul în versuri – Șerban Codrin rămâne, în multe privințe, consecvent pasiunii pentru *Țiganiada*, operă barocă și inconfortabilă, căreia, cu aceeași grație ironică și filologică, îi propune urmași, sau, dacă vreți, pseudourmași, prin judecarea lumii ca talcioc de idei, ideologii, cărți de neînțeles." (Aureliu Goci)

Ion C. Ștefan, ***Umbra dintre noi***, București, Editura Arefeana, 2016. *În acest caz, am ales roșu și albastru. Cu roșu am înconjurat tainic talia iubitei – parcă aș fi îmbrățișat-o. Se zărea o cămășuță subțire, ca de mătase, roz – și transparentă. Dar, pe deasupra ei, purta un capot de-un albastru deschis, din fire de bumbac împletite, cu ochiuri mari – un fel de este și n-ar mai fi. Cele două obiecte grațioase de îmbrăcăminte se ajutau pentru a ascunde ceea ce eu deja vedeam; în același timp, se întreceau în a-mi arăta mai mult, ceea ce ea ascundea discret. Există o artă de-a privi o femeie frumoasă, iar eu încercam să mă perfecționez.*

Florică Dan, ***Lumina din gutui***, București, Editura Arefeana, 2016. „Îmbrățișat de-a lungul anilor de atâtea anotimpuri, de toamna care își împrăștie ruginiul peste case și suflete, mândră de tot ce a putut oferi oamenilor, de verile care știu, ca niște bătrâni călugări din schituri străvechi să aducă liniștea și zâmbetul, îmbrățișat de iernile mereu surprinzătoare, adevărate regine atotstăpânitoare peste lume și gânduri, poetul Dan Florică, parcă dintr-o dragoste ținută ascunsă, ca o amintire adolescentină, își întoarce privirea la cea care i-a oferit primele zâmbete și amintiri: primăvara." (Gabriel Dragnea)

Narcis Dorin Ion, ***Portretul unui aristocrat al spiritului. Convorbiri cu academicianul Dan Berindei***, București, Editura Oscar Print, 2016. *Propunem pasionaților de istorie o carte cu valoare de document, o mărturie directă despre viața și activitatea unui patriarh al istoriografiei române contemporane: academicianul Dan Berindei. Un aristocrat al spiritului, descendent dintr-o stirpe boierească și intelectuală, care povestește, cu har și detașare, întâmplările unei vieți fascinante, deseori complicată de vremurile politice atât de schimbătoare în România anilor 1945-1989.*

Drama satului românesc de azi

(urmare din pagina 1)

crescut îngrijorător, iar echilibrul dintre cei care vin pe lume și cei care o părăsesc a fost, după 1989 mai ales, zdruncinat, ca să nu spun pierdut demult.

Satul românesc, cel care inspira oricui îi trecea pragul un sentiment de siguranță, de tinerețe și voioșie, o încredere mare în viitor, grație forfotei de copii, este astăzi de o mare, amară tristețe. Ulițe întregi stau cu casele zăvorâte ori gata să se prăbușească, cu bătăturile năpădite de buruieni, fie pentru că locatarii lor au plecat să câștige o pâine prin străinătăți, fie pentru că pur și simplu s-au mutat în cimitir.

Copiii lor, urmașii ? Ei, bine, dacă nu sunt rătăcitori prin lume, s-au stabilit prin orașe și nici că-i mai interesează locurile natale. Cei mai mulți dintre ei au pierdut legătura cu „veșnicia care s-a născut la sat", cum frumos și exact spunea Lucian Blaga. Imediat după evenimentele din decembrie 1989 unii și-au făcut mari iluzii, și-au recăpătat pământurile moștenite de la bunici și părinți și au nădăjduit că vor da un nou impuls vieții de la țară. Dar curând totul s-a spulberat. Fără mijloace materiale, fără utilaje, fără ajutoare de la stat nu s-a putut face mai nimic. Hectare întregi au devenit și au rămas până azi de pârloagă.

Nu vreau să fiu un nostalgic al vremilor comuniste, dar parcă existau niște programe, lucrurile erau altfel organizate, producțiile, recoltele erau și ele pe măsură, cerealele și fructele, autohtone neputându-se nicidecum compara cu cele de azi, importate cine știe de pe unde, fără gust și savoare. Și așa mai departe.

Când merg în satul meu ascult un post de radio central, adresat locuitorilor de la sate și - dincolo de programele lui muzicale - îmi este dat, nu de puține ori, să ascult și nemulțumirile specialiștilor în agricultură, majoritatea plângându-se de puținele (și acelea întârziate cu lunile !) ajutoare de la stat, de scăderea dramatică a numărului de animale și a producțiilor de tot felul - de la cele de cereale și până la cele de fructe. Etc. Etc. Acestea, ca și multe altele, se înscriu într-un fel de calendar, parcă de cineva anume întocmit, de distrugere a satului românesc cu tot ce a avut/are încă mai valoros.

Revenind la problema lipsei de copii, a scăderii nașterilor (de unii specialiști puse pe seama condițiilor materiale și de trai ale virtualilor părinți), mă mai gândesc că mari dascăli ai neamului, mari ctitori ai învățământului românesc (precum N. Iorga sau Spiru Haret, Dr. C. Angelescu, mai înaintea lor reprezentanții Școlii Ardelene, Gheorghe Lazăr și atâția alții) s-ar întoarce în mormintele lor dacă ar vedea ce a ajuns și cum a ajuns învățământul românesc față de ceea ce au dorit ei să fie pe canavaua unei istorii îndelungate și în contextul european, de care multora dintre politicienii noștri de azi le place să vorbească în forumuri naționale și internaționale sau în interviurile date presei. Că, deh, așa dă bine și frumos într-o ieșire publică a individului hotărât să facă o carieră cât mai strălucitoare.

Să citești, să auzi și să te crucești mai ceva decât țăranii care prin anii '50 ai veacului trecut nu pricepeau nici în ruptul capului cum într-o cască poți auzi vocile altora. Într-un sat din Moldova, un primar, interceptat de un reporter, declara cu nonșalanță că în clădirea școlii de acolo, rămasă fără elevi, s-a gândit să deschidă un magazin de legume-fructe. Cu alte cuvinte în locul copiilor care altădată însuflețeau așezământul să stea în viitor castraveții și morcovii, leușteanul, merele și prunele de prin grădini și livezi. „Peisaj" care poate depăși imaginația: băncile să fie ocupate de zarzavaturi, iar pe catedră, drept catalog să se răsfețe ditamai varza sau ridichea.

Desigur, toate acestea (și încă multe altele !) se cunosc, le știe toată lumea.

Și atunci ne putem întreba și la rândul nostru îi putem întreba pe cei care – încă ! – mai pot face ceva pentru a pune capăt acestei veritabile și adânci drame trăită de satul românesc de azi pe toate planurile și sub toate aspectele: de ce nu se întreprinde nimic, măcar acum, în al doisprezecelea ceas ?

Dispărând treptat-treptat, dar sigur, satul românesc dispare și o civilizație, o cultură, o istorie. Se înțelege, astfel, că, extrapolând din nou, dispare, din păcate, o țară cu toate valorile ei milenare.

BOLINTIN - Istorie în imagini

Imaginile provin din colecțiile Tudorița Jurubiță, Mircea Paraschiv și Constanța Vișan

Manifestare de 1 Mai, anii '50

Clacă pentru construcția unei case bolintinene

Zidari bolintineni în Capitală

Pe aleea Conacului Bolintineanu, anii '50

La batoză

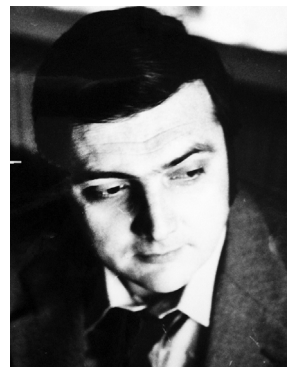

24 ian. 1931, în fața Școlii Crivina, de la stânga:
înv. Nicolae Negoiță, popa Costică din Țigănie, cpt. Mitică...

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Ce se poate iubi, ce se poate trăda ?

(Eliza Roha, *Mozaic*)

Nicolae Dan Fruntelată

Am mai scris despre o altă carte a Elizei Roha. *Să aruncăm timpul peste umăr*, se chema. Nu mi-a plăcut acel titlu, nu mă convinge nici acesta de acum. Ce-i aia *Mozaic* ? Nu înțeleg, limita mea, recunosc, două prozatoare de forță, una, o prietenă bună, Passionaria Stoicescu, autoarea romanului *Puzzle*, alta, o posibilă prietenă, Eliza Roha, cu acest *Mozaic*. Să mă explic: Mozaic, poate numai pentru că romanul e, de fapt, un conglomerat de două romane. Ca și *Să aruncăm timpul peste umăr*. Eliza Roha, un scriitor adevărat, din generația noastră, a celor care au trăit în mai multe dictaturi – a lui Dej, copii eram, ne mai amintim de Ana, Luca și cu Dej care au băgat spaima în burgheji, a lui Ceaușescu, și bună, și națională, și rea dintr-o paranoia târzie, apoi a lui Băse Traian, marinarul adus de val, ca să nu vă spun că ne-au lipsit câțiva ani de biografie ca să-l prindem și pe adevăratul mareșal, Ion Antonescu.

Deci, Eliza Roha, romanciera care s-a construit în acești ultimi ani ai literaturii românești, își asumă un destin pe care îl transformă în cărți. Eu nu vreau să-i aduc elogii astăzi când înțeleg că își serbează o vârstă. Să mă scuze, nu mă interesează foarte mult acest amănunt biografic. Fără niciun fel de interes literar ori editorial, eu mă raportez strict la cărțile pe care le-am citit.

Și constat un lucru care mi se pare esențial: autoarea face o figură cu totul aparte în noul val al prozei postdecembriste. Ea refuză cu totul moda alb-negru care, după părerea mea, a devenit o mare devoratoare de talente, unele chiar semnificative. Pentru că temele multor cărți de proză din ultimii douăzeci și cinci de ani definesc un **neoproletcultism**. Sub masca modernității, a unei formule care imită tipare occidentale, cărțile ce se aliniază în librării înfierează, cu mânie democrată, trecutul comunist al României și al românilor, aduc în prim-plan activiști odioși, securiști și mai odioși, cu un curaj fără seamăn care-i transformă pe autori în **dizidenți *post factum*,** povestindu-le celor care nu au trăit acele timpuri suferința continuă a unor intelectuali sensibili și responsabili, hăituiți de dosare și de dube negre pe tot arealul danubiano-pontic.

De fapt, cărțile adevărate ale temei s-au scris înainte de revoluție. Cu tăieturi cerute de cenzură, cu explozii în perioadele mai luminate, ele au fost cărți de curaj ale unei durate istorice. Cele de acum par, în majoritatea lor, niște mofturi ale unor, vorba unui mare prozator și prieten care nu mai este, Nicolae Velea, *căuzași fără cauză*.

Iată de ce îmi permit să le consider **neoproletcultiste**. Pentru că se răfuiesc dur cu niște inamici pe care i-ar putea găsi, dacă ar fi mai cinstiți, în propria lor existență și ființă.

Acesta e cadrul în care aș vrea să plasez cartea Elizei Roha. Ea nu aparține neoproltecultismului, ea înțelege, ca un scriitor autentic, faptul că lumea și istoria nu pot fi judecate în alb ori negru. Că, de fapt, acest sâmbure de estetică bolșevică, *ori cu noi, ori împotriva noastră*, poate fi la fel de otrăvit azi cum a fost odinioară.

Viața are nuanțe, are tonuri ciudate, reacții și sentimente minunat de diverse. Cheia romanului *Mozaic*, al Elizei Roha, aceasta mi se pare a fi.

Autoarea îi dă eroului ei patruzeci de zile pentru a-și limpezi amintirile și viața. Patruzeci de zile, cât a stat Iisus în pustiul Carantaniei și s-a luptat cu ispitele și le-a învins. Patruzeci de zile, atât cât spun credințele vechi, păgâne, că ar rămâne sufletul în trupul celui care părăsește lumea. După care pleacă din legătura trupului, se face eliberarea cea mare, acel ritual de taină pe care îl păstrează bătrânii din Oltenia de Nord, atunci când așază lumânări și colaci în tigve scobite de dovleac și le trimit pe o apă de izvor, să ajungă în lumea de dincolo.

În aceste patruzeci de zile, eroul își rememorează viața. Cu dragostea cea mare pe care o descoperă uluit:

În drum, înaintea mea, pășea ca o felină, o femeie. O scanez, normal, de jos în sus. Ghetuțe cu toc înalt, picioare drepte, cărnoase, atrăgătoare, paltonul negru de blană se oprea brusc, lăsând la vedere căușul grațios al spatelui genunchilor.

Povestea se scrie, ca o cronică de câmpie, a iubirii între un bărbat având rădăcini în lumea rurală, în neamul Păvălanilor, cu toate obiceiurile și hachițele lor, și o femeie căzută din altă galaxie, a spionilor, a celor care lucrau pentru servicii speciale, o traducătoare de engleză, cunoscătoare de arabă, fostă iubită a unui prinț persan oploșit în orașul balcanic.

Eliza Roha nu judecă aceste „dosare”. N-o interesează asta. Ea știe că aparține unei generații trecute prin mai multe schimbări cruciale, nu cosmetizează această generație, precum atâția alți scriitori realizați pe-acasă și pe aiurea.

Știe că scriitorul este și un termometru al timpului său, că nu poate ocoli zonele de febră, de răcire, de exaltare.

Povestea colegului, absolvent de franceză, dizidentul hrănit de sloganurile Pieței Universității, cel care face o revistă, cel care promitea un destin literar glorios, dar lasă totul și fuge la Paris, profitând de condiția de „beneficiar al mineriadei”, primit în Occident ca un persecutat politic, această poveste este și ea un nucleu al altui roman. Taximetristul de Paris își povestește ratarea și lașitatea: în fond, a fugit de tinerețea lui, de tot ce îi oferise regimul odios – accesul la carte, la o carieră de scriitor, așa cenzurat și păzit de securitate, așa visând la libertate și la paradisul de „dincolo”, cel care i se oferise, până la urmă, la volanul unei mașini galbene cu număr de Paris.

Scriitorul de mare talent, „marea promisiune”, se întâlnește după revoluție cu „securistul lui”, cu acela care-l urmărise ani de zile. Și care-i povestește cum l-a salvat de mai multe ori de un proces, de pușcărie și de tot ce-ar fi însemnat asta, iată, prieteni, un altfel de portret de securist, fiți sinceri, n-ați întâlnit în viața dumneavoastră și astfel de oameni ?

Pentru ca, în final, fostul securist să-i dezvăluie și legenda noii democrații, cu FSN-ul încropit din *lupii spoiți prin est și prin vest care vor mânca mioarele ciobănașului*.

Sacrificiul scriitorului fugit din realitatea lui și din viața lui are un singur sens: să-și ajute fiul să se realizeze ca muzician.

Acesta este primul roman. Al doilea, așa cum vă spuneam, conținea povestea de dragoste, cu suspans ca într-un roman de aventuri. Frumoasa Silvia, spioana, avea o soră geamănă, Sânziana, căreia îi furase în tinerețe iubitul, pe prințul persan; ea pierduse la prima naștere pe cei doi gemeni ai prințului, ea revine în jocul noii iubiri, cu profesorul, are din nou o sarcină dublă, copiii sunt salvați de fostul iubit, de banii lui, într-o clinică la Viena, iar profesorul recompune din cioburi toată povestea și-și dă seama că, de fapt, toată viața a căutat și a găsit o singură femeie, pe Silvia, aceea care murise.

Iată, am povestit într-o frază arborescentă, gen Faulkner, acest al doilea roman.

Ca și alte cărți ale Elizei Roha, *Mozaic* e scrisă cu o mână sigură, dar cu un soi de disperare de a spune mult, de a fugi din când în când de pe bulevardul cel mare și pe aleile laterale, parcă pentru a-și ascunde emoția.

Dacă mi-a plăcut romanul Elizei Roha ? Da, mi-a plăcut mult, dar o să-mi placă foarte mult când îl va rupe în două romane memorabile: unul despre eșecul intelectualului care își trădează propria tinerețe și altul, despre iubirea ciudată dintre doi oameni aparținând unor lumi care nu vor fi compatibile niciodată.

Evident, fiecare cu un titlu foarte puternic.

Încolo, drum bun și La mulți ani autoarei și cărților ei !

Cartojani, istorii vechi și noi

Prof. Claudia Mariela TRĂNCUȚĂ

Cartea domnului Neagu Udroiu, *Cartojani, istorii vechi și noi,* a fost scrisă cu gândul la cei de ieri dar pentru noi, cei de azi. Citind-o, în Sâmbăta Paștelui și în zilele ce au urmat Învierii, am trăit bucuria întâlnirii cu oameni și locuri pe care le credeam uitate. De fapt, moartea se așează peste lume pentru că uităm. Amintindu-ne, tot și toate câte au fost, sunt din nou aici; „timpuri și anotimpuri” se plimbă iar și iar pe „ulița copilăriei noastre”.

Domnul Neagu Udroiu nu a avut în mine un cititor obiectiv, ci unul foarte subiectiv; ulița copilăriei dumnealui este și ulița copilăriei mele. Coasta Mică și Coasta Mare m-au văzut și pe mine crescând. Le știu huma lipicioasă, colbul și „zăpezile de altădată”. Le-am urcat și coborât pe jos, în căruța cu fân, pe sanie.

La fiecare rând citit priveam salcâmii de pe deal și lăsam să cadă flori pe toți cei pomeniți spre neuitare: Giulu și Bufa, Marghioala și Troculeasa, Didina lui Lei, țața Voica și țața Lina. I-am lăsat acolo, în coastă, în gura unei seri. Stau pe troscot și povestesc despre copii plecați în lumea largă.

Cartea domnului Neagu Udroiu nu are răceala compendiilor de istorie. E vie. Te poartă prin Fânărie, pe la Chirican și pe la Lacul cu Arțar. Prin grădinile cu zarzavat, prin vii... Ajungi la București cu căruța, ajungi în Viena anului 1940. Te duci pe frontul celui de al doilea război mondial să fii alături de Marin Geatără, vecinul de peste gard al lui străbunicu, de nea Mitică Tincea, vărul bunicului meu, sau de domn’ învățător Petrescu. Să nu-i lași să moară atât de tineri, de singuri, atât de departe de casă.

Oameni care au fost te poftesc la masa lor cu trei picioare și te așează la un pahar de vorbă cu istoria. Îi afli în durerea și bucuria lor, în firescul trăirii cu bune și cu rele, îi simți ai tăi,te simți de-al lor. Meritul autorului este acela că a reușit să privească dincolo de document: un titlu de proprietate, un act de naștere sau de botez, chiar unul de danie de la Radu Paisie sunt simple petice de hârtie. Ca să trezești din morți o lume ai nevoie de mai mult. Nu este de ajuns răbdarea unui arhivar. Domnul Neagu Udroiu a avut darul și dragostea, memoria și talentul de a evoca. De a le face să vorbească.

Cartojani, un sat fără cale ferată, a ieșit astfel în lume. L-a dus până departe în timp și spațiu și l-a întors la noi, cu toți ai săi. Întorcându-se către locul stăpânit de salcâmi și arțari, de duzi și zarzări cu plăcerea pe care n-ar cheltui-o nici pe drumul Piramidelor, domnul Neagu Udroiu i-a întors la noi pe toți cei care au viețuit pe aici.

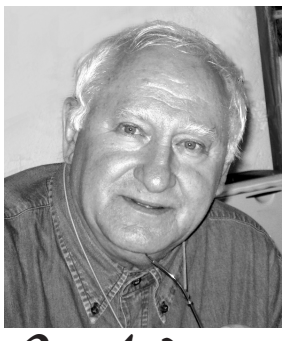
Credeați că au plecat ?

Urcați Coasta Mică și Coasta Mare sau doar Coasta Aducerii-Aminte, ascultați grâul apucat de frământările coacerii și veți afla cine sunteți, de unde veniți, cât datorați mirosului de tei sau verdelui din iarbă...

Îi mulțumesc domnului Neagu Udroiu pentru ă m-am întâlnit cu satul meu. Alergând încolo și-ncoace uitasem ce dor mi-era de el. Îi mulțumesc pentru bucuria de a o auzi pe țața Voica povestind acolo, lângă tuciul cu leșia din care ieșea un săpun mare, mare de tot. Am stat la taifas cu oamenii din cartea asta și la sfârșit nu m-am putut abține să nu le spun:

– Nu ați pornit voi războaiele, nu ați semnat tratatele de pace, dar vă voi ține minte eu și alții ca mine pentru că ați pus în pământul pe care călcăm viață, suferință, trudă. Și ați mai pus ceva: dorul pentru neuitare.

Vă mulțumesc, domnule Neagu Udroiu, pentru Dorul și Neuitarea din *Cartojani, istorii vechi și noi* !

Don Andreiță

Jurnal, pur și simplu

Frumoase cărți de doamne și domnițe

Reţin: „*Un volum de debut incumbă, cum e şi firesc, frumuseţi şi stângăcii, adâncimi şi repezi treceri peste canoane uneori insuficient asumate, cum şi o imensă zbatere a eului mărturisitor, spre înţelegerea celorlalţi. A nu ţine cont într-o analiză critică de rolul şi rostul mărturiei şi al confesivului, aşa cum e la un debutant, este ca şi când ai intra cu securea într-o pădure tânără de mesteceni, culcând-o la pământ din drag de gol şi de nimic. Tocmai de aceea credem că orice debut trebuie întâmpinat cu înţeleaptă răbdare, iar acolo unde este cazul… cu un imbold întru limpezire şi continuare*".

Am notat din cronica scriitorului Mihai Antonescu pe marginea cărţii de poezie *Zestrea toamnei*, volum de debut al Emiliei Dănescu. Prin natura sa axiomatic-generalizatoare, această cronică trece dincolo de firescul gest de întâmpinare a unui debutant; ea devine un „imbold întru limpezire şi continuare" valabil pentru oricare scriitor, la a oricâta carte s-ar afla el în acel moment – valenţele mesajului de întâmpinare căpătând astfel virtute literară de eseu. Din acest unghi de vedere porneşte privirea subsemnatului asupra autorilor şi cărţilor ce urmează.

Emilia Dănescu – *Odihna pietrei*

Să pornim chiar de la împricinata care a făcut să se facă acea întorsătură de eseu. Se află la cea de-a treia ei carte de poezie – prin care sunt aduse suficiente argumente că popasul acesta nu este doar unul al odihnei, ci şi de bilanţ, în care ideea înflorită în metaforă prinde substanţă şi strălucire de autentic carat. Este însuşi drumul străbătut până aici, al cărui „mercurial" poeta îl afişează pe frontispiciul acestei cărţi-bilanţ: „*Eu am ales / să fiu om // Tu m-ai învăţat / ce este o piatră //Acum aş vrea / să aflu / cum poţi fi piatră / cu suflet de om //Învaţă-mă !*" (*Învaţă-mă !*). Sigur, ea se adresează unui interlocutor, dar, de fapt, se adresează sieşi – iar versul-exclamaţie din final este *imboldul*, după acest popas bilanţier, spre mai departe, spre *continuă limpezire*.

Multe sunt poeziile frumoase din acest volum – ori numai pasaje fulgurate de un talent de netăgăduit: „*Noaptea asta, / ca o fugă de valuri / nemaiajungându-se… // Noaptea asta, / ca un dangăt de clopot / părăsit în turn…*" (*Obsesivă*); „*Bat clopote în turn, / timpul se opreşte în loc // Mă rog lângă o piatră, / învecinându-mă / cu odihna ei*." (*Odihna pietrei*); „*Sunt singură, / mai singură cu o toamnă, / mai singură cu o iarnă (…) Şterg primăvara din calendar / şi aştept vara să-mi fie / semn de carte*". (*Semn de carte*); „*Ar trebui să înţelegem / limba pietrei, / să îi ascultăm povestea, / să devenim / mai înţelepţi. // Ar trebui să vorbim / cu piatra / pe limba ei / şi să ne îndumnezeim / ascultându-i tăcerea*." (*Pe limba pietrei*). Iată, aşadar, invitaţia la purificare; poate la întâlnirea cu însăşi fiinţa noastră de început – la căutarea *Sinelui* pierdut. Cum o putem face ? Prin superbul îndemn pe care poeta Emilia Dănescu ni-l face în poezia *Calendar*: „*Luni am scris despre pietre, / Marţi despre păsări şi copaci, / Miercuri am scris despre îngeri / şi / Joi despre Dumnezeu // Vineri nu am scris deloc, / am ţinut post // Sâmbătă am aşteptat / să se facă Duminică, / să mă odihnesc. // Apoi a venit din nou ziua de luni / şi am luat-o de la capăt. // Aşa s-a scurs viaţa mea // Aşa mi-o petrec…*". Prin trudă, deci, prin post şi rugăciune. Ce altă „artă poetică" arde mai înviforat ? !

Florica Gh. Ceapoiu – *Popas în lumină*

Cu mai mulţi ani în urmă, venerabilul Radu Cârneci – autorul unei impresionante *Antologii a Sonetului Românesc* – mărturisea: „Poeta, doamna Florica Gh. Ceapoiu, se dovedeşte, iată, o remarcabilă împlinitoare de frumos, punând, în forme de mult timp consacrate, simţiri şi trăiri care înnobilează firea umană"; pentru ca mai apoi să dea o sentinţă definitivă şi irevocabilă: „Doamna Florica Gh. Ceapoiu este, indiscutabil, poetă de stirpe aleasă, aşezându-se cu drept deplin în rândul celor mai consecvenţi sonetişti din noile generaţii, contribuind prin creaţia-i lirică la revigorarea genului, la sublimitatea acestuia".

Despre sonetele şi rondelurile poetei au referit personalităţi de prestigiu ale literaturii noastre – critici şi istorici literari, alţi scriitori – între care: Tudor Opriş, Aureliu Goci, Nicolae Dragoş, George Gibescu, Victoria Milescu, Florin Costinescu, Ion C. Ştefan, Geo Călugăru, Mihai Antonescu – evidenţiind că, într-adevăr, „sonetul, ca şi rondelul, sunt hainele de gală ale poetei", dar (şi) că, pentru a ieşi în lume cu aceste haine, la „hora de duminică" a literaturii, a fost nevoie de săptămâni, luni, ani de trudă răbdătoare, de inteligenţă şi talent. Şi, totuşi…

Şi, totuşi, deşi volumele anterioare purtau pe pagina de gardă, sub titlu, avertismentul *sonete şi rondeluri*, cea mai recentă carte, *Popas în lumină* ni se recomandă, simplu şi plenar, *poezii*. Aparent, s-ar dori o detaşare de canoanele genului fix şi pretenţios, dacă n-am observa, înţelege şi aprecia că şi aceste poezii sunt tratate cu aceeaşi exigenţă stilistică, în care inefabilul pluteşte mai convingător, metafora mai sugestiv, mesajul mai luminos. Iată pulsul întregii cărţi, în scoica poeziei ce dă (şi) titlu volumului: „*Pe-un spic de speranţă se leagănă gândul / Să vindece rana durută-n destin; / Popasu-n lumină, fiorul divin, / Din scutecul vremii aievea smulgându-l. // Schimbarea la faţă îi rupe veşmântul, / Aflarea de sine e lavă-n eter, / Iubirea-i sporeşte rotirea-n mister, / Iar jocu-ntâmplării îi creşte avântul. // Nu vrea să-nţeleagă – noroc e sau fală ? / Dorinţa de zbucium pe ţărmul pustiu, / Din spaţiul de veghe, din clocotul viu, / În ora supremă şi-n clipa astrală*". (*Popas în lumină*).

Toamna – tristeţe şi răsfăţ – este anotimpul căutat de poetă în multe poezii: *Vals de toamnă*, *Toamnă brâncuşiană*, *Răsfăţ de culoare*, *În strana toamnei*, *Octombrie*, *Pesimism autumnal*, *O linişte adâncă*, *În pragul iernii*. Iată un splendid pastel, în egală măsură modern şi clasic, *Noapte de noiembrie*: „*Caii nopţii sfinte, speriaţi, fug roată – / Vântu-i asupreşte prin păduri de-alun; / Frunza obosită iar se smulge toată – / Galbenă, urmându-i în galop nebun. // Palidă, zâmbeşte luna zdrenţuită; / Bufniţei nu-i arde negru de cântat; / Tihna toamnei astăzi – pasăre smolită. – /Nori de praf în urmă tristă a lăsat. // Bucuria vieţii a migrat în moarte – / Vagi, pe bâjbâite, umbre trec prin sat; / Zvon de iarnă lungă parcă-aud departe; / Dorul de lumină umblă dezlegat*".

Dacă poeta Florica Gh. Ceapoiu mai are nevoie (sau nu) de vreun *imbold întru limpezire şi continuare*, rămâne să hotărască ea însăşi. Eu voi spune, odată cu Mihai Antonescu: „Nu am fost chemat să judec musai o izbândă, ci să îmbrăţişez efortul cu care-şi rotunjeşte opera".

Antonia Toader – *Aromele copilăriei*

Antonia Toader a debutat la vârsta de 9 ani, pe când abia absolvise clasa a III-a primară, cu placheta de versuri *Jocul fulgilor de jar*. Astăzi, când a împlinit 12 ani, recidivează cu o nouă cărticică, un volumaş bine legat în idee şi metaforă, care, deşi se numeşte *Aromele copilăriei*, îmbrăţişează saltul spre adolescenţă. Aşa cum o atestă şi versurile-moto de pe coperta a IV-a: „*Mă plimb prin copilărie, / Lumea de vis ideală – / Fără ca nimeni să ştie / Frumoasa mea hoinăreală // Ştiu că-i un gând de copil, / Dar să se-mplinească, jur ! – / Mâine, când mă urc tiptil / Într-o vârstă de matur*". Este un proces, un traseu pe care prea-tânăra poetă l-ar dori parcurs grabnic, înaripat: „*Vreau să zbor, să zbor departe, / La nimic să nu gândesc – Vântul numai să mă poarte / Spre-un liman ce-l năzuiesc*" (*Zbor*). Cu ce se va confrunta pe acest traseu – şi mai bune, şi mai rele – pare a fi înţeles, deşi conchide prin întrebare: „*Gând în vânt – / Cuvânt, / Mormânt, / Jurământ ? // Gând în soare – / Ninsoare, / Prinsoare, / Scăpare ?*" (*Gând-cuvânt*). Şi întrebările continuă… explicativ: „*O rază străpunge pătura cerului grea – / Oare, aceea este inima mea ?*" (*Raza*). Dar răspunsul nu se lasă uşor aşteptat: „*Lume de basm, / Lume de basm, / Cum ai făcut / De-ai dispărut ? // Lume de vis, / Lume de vis, / Ce nu ţi-am zis ? / Ce n-am atins ? // Lume-a cuvintelor, / Lume-a cuvintelor, / Ajuta-mă-vei, oare, / Să aflu răspuns / La întrebare ?*" (*Interogaţie intimă*). Iar unele răspunsuri le (şi) găseşte: în oameni, în arbori, în iubire; în chiar *minunea de a fi*. Căci: „*Ce-i minunea de-o secundă ? – / E o lacrimă rotundă, / E o floare îngheţată, / E o lume minunată. // Ce-i minunea de-o secundă ? – / Lacrima ce te inundă ! / Floarea dorului pribeagă / Ce-o cauţi o viaţă-ntreagă !*" (*Minune*) Pastelul ei este uneori citadin: „*Sub cer de cerneală / În fiece seară / Fluturi de zăpadă / Dansează pe stradă*" (*Catren*) – alteori livresc, meditativ: „*Magie de noapte / Ţesută în şoapte, / Magie de stele / Căzute şi ele – / Cheamă la visare / Pe alte hotare*" (*Iarnă magică*).

…Şi exemplele pot continua. Inspiraţia urcă până în apogeul iubirii, acolo unde dragostea produce un şoc celor doi parteneri de sentiment: „*Închide-ţi ochii pentru o secundă / Eu voi plasa o bombă-n timpul tău / Şi vei simţi deodat' cum te inundă / Văpaia dulce-a sufletului meu // Vedea-vei doar scântei şi fericire / Când explodează-o bombă de iubire – / Iar forţa ei ne-nvaţă să zâmbim, / Miracolu-mpreună să-l trăim*" (*Bombă de iubire*).

Menţionând că volumul beneficiază de o sugestivă ilustraţie a copertei I – „Planeta Micului Prinţ", pictură de Vasile Pop Negreşteanu – voi încheia cu spusele scriitorului Victor Gh. Stan, din prefaţa ce deschide această carte: „Antonia Toader, autoarea acestui volum-bijuterie, promite de pe acum că va avea un stil propriu în literatura noastră. Urcarea sa pe un postament alcătuit deocamdată din trei trepte (a se citi: cele trei cărţi; celei în discuţie alăturându-i-se apariţia simultană a volumului de povestiri *Nostalgia pianului fără clape*, prefaţat de către scriitorul Nicolae Dan Fruntelată – n.n.) mă asigură că face parte dintr-o viguroasă pepinieră tânără, având în peisajul ei valori autentice, capabile să ducă mai departe spiritualitatea literară clasică românească. Succes !".

Passionaria Stoicescu – *Decoltate*

În preambulul unui amplu interviu luat scriitoarei Passionaria Stoicescu – şi publicat în prestigioasa revistă *Curtea de la Argeş*, din luna mai a acestui an (2016) – cărturarul Marian Nencescu surprinde una din însuşirile definitorii ale valoroasei autoare: „Răsfoind masiva antologie lirică *Fluturi mutanţi* (TipoMoldova, 2012) am constatat… că poeta şi-a conservat cu obstinenţă formula pas(s)ională, virilă şi frustă. Pe parcursul a 700 de pagini de discurs liric descoperim un flux ideatic deschis, sincer, uneori cu accente impudice, deliberat orientate spre zona erosului". Iată, astfel, cea mai potrivită recomandare la lectura recentei cărţi a autoarei, *Decoltate*, carte cu valoare de unicat, fiind vorba de o surprinzătoare colecţie de epigrame, adeverind cu prisosinţă observaţia critică. Pe lângă savuroasele epigrame, fel foarte gustat la masa lecturii, Passionaria ne şi instruieşte cam cum se mănâncă acestea, într-un interviu-prefaţă acordat criticului Radu Voinescu: „Numai cine are un talent literar copt, hrănit din multe lecturi şi scrieri, cine posedă umor de concepţie şi interpretativ poate să culeagă la repezeală fructul proaspăt şi suculent al epigramei". În ceea ce o priveşte – şi cheie în descifrarea „decoltatelor" – ea afirmă: „În copilărie am fost o băieţoasă", deşi ştia că „*nu şade bine unei femei să spună ce-i de nespus*, vorba regretatei mele mame". Apoi se întreabă, dând indirect undă verde: „Se cade să te hlizeşti în public ? E bine să recunoşti, evident, cu ipocrizie, că sunt lucruri care se fac şi lucruri care se spun, când îţi trebuie sinceritate şi curaj pentru a accepta că, de fapt, ce se face se şi poate spune, şi viceversa, dar voalat, interpretat, sugerat, artistic ? Să ai forţa, curajul şi indecenţa de a te autoironiza (la modul trivial chiar…) fără a fi crezut nebun sau inconştient în privinţa urmărilor ?". Desigur, este o întrebare retorică. *Decoltatele* ei sunt bine venite, în această lume care, de fapt, „nu e ruşinoasă deloc, doar se preface, după cum îi dictează spaţiul şi timpul, ba chiar interesele !". Citez câteva astfel de hazoase „descreţiri de frunte" (însoţite de suculente caricaturi adecvate, semnate Costel Pătrăşcan): „*Citesc şi scriu, notez fără ruşine / „epigramând" în genul trivial… – / Vorbeşte clar redactorul din mine, / precum că-s obsedată… textual !*" (*Obsesie*); „*Reţeta pentru cel căsătorit / de-a fi măcar o dată fericit / e simplă: nu să-şi pună pofta-n cui, / ci… să nu afle jumătatea lui !*" (*Reţeta*); „*Nu m-aş mai mărita, dar o nurlie / mi-a zis: Mamaie, ţine cont de-un sfat: / bărbatul, dacă e bărbat, să fie / ceva-ntre… vibrator şi… bancomat !*" (*Sfat contemporan*); „*Despre ciocan şi seceră, spun unii / c-ar fi simbolul… circumciziunii ! / Ei, secera s-ar mai putea să fie, / dar şi ciocanul ? – Pentru-anestezie !*" (*Simbol*); „*Bărbaţi nu râdeţi de şuncoase dame / c-au pus pe ele multe kilograme ! / Vă pot răni şi ele mult mai tare / cu… centimetri lipsă din dotare !*" (*Kilograme / centimetri*); „*Pentru-a scăpa de-această boală nouă, / de gripa asta aviară, vasăzică, / femei, uitaţi de… cocoşel şi ouă, / iar voi, bărbaţi, uitaţi de… păsărică !*" (*O „soluţie" temporară / pentru gripa aviară*); „*Mare e ruşinea pe la noi… / Iliescu-ar fi propus, în şagă, / numele oraşului* Băicoi */ să se schimbe pudic în…* Măidragă *!*" (*Schimbare din… pudoare*); „*Dansează… Ea bondoacă, el fuscel. / De sus o tot priveşte ca nătâng… / – Vă creşte păr pe piept ? se miră el / – Ei, aş ! Am… decolteul mai adânc !*" (*Viziune*); „*Eu, Ildico, frumoasă, nimfomană / ce nu îşi poate pune pofta-n cui, / caut român, dotat pentru hârjoană, / istoric, să-i… răzbune pe ai lui !*" (*Mică publicitate*); „*Femei ? Dureri de cap ! Pe şleau / doar două-s of-urile lor: / vor un bărbat, dar nu îl au, / au un bărbat, dar nu-l mai vor !*" (*Despre femei*); „*Gândea o Evă şugubeaţă: / „Ce diferenţă de textură / e între penis şi-ntre viaţă ? / Clar ! Viaţa e cu mult mai dură !*" (*Şugubeaţă*); „*Secretul unei căsnicii perfecte / se află-ntr-o-mbinare de defecte: / el surd, iar ea total nevăzătoare, / mulţi ani ferice vor trăi sub soare !*" (*Secretul*); „*Oricât ar fi de genial eroul, / femeia are ultimul cuvânt, / o singură excepţie făcând… / Ecoul !*" (*Ultimul cuvânt*).

Ce s-ar mai putea spune despre scriitoarea Passionaria Stoicescu ? – această mult-prea-reţinută George Sand a literaturii noastre ! ? Poate doar urarea *Vivat ! Crescat ! Floreat !* – spre binele literelor româneşti.

Lumea așa cum este

Vasile Szolga

INVIDIA

Într-o lume care astăzi nu mai există trăia odată un popor pentru care gândurile aveau puterea să se materializeze. Orice gândeau devenea realitate. Evident, numai lucrurile neînsufleţite se materializau, fiinţele, plantele, oamenii, adică tot ce era viu, nu puteau fi materializate de puterea gândului. Însă gândurile oamenilor aveau puterea de a influenţa vieţuitoarele, adică dacă un om gândea despre o plantă că îi merge bine, aceasta înflorea, se dezvolta cum rareori se poate vedea în realitate. Dacă însă se gândea rău despre o plantă, un animal, sau despre un om, acestora le mergea rău, se îmbolnăveau şi până la urmă chiar mureau.

Toţi oamenii acestui popor o duceau bine, nu trebuia să muncească, pentru că orice gândeau, orice doreau, devenea realitate, se îndeplinea.

Oamenii imaginaseră instrumente şi maşinării care lucrau singure şi nu aveau nevoie să mai muncească şi ei. Dacă doreau o casă, o maşină sau orice altceva, imediat se materializa, devenea realitate.

Se părea că lumea lor era cea mai fericită. Oamenii se plimbau, mâncau, beau, petreceau şi trăiau fericiţi.

Numai că, deşi puteau avea orice visau sau doreau, orice gândeau, oamenii deveniră invidioşi. Pentru că dacă unul gândea o casă cu trei camere, celălalt, vecinul lui, gândea imediat o casă cu patru camere; şi uite aşa se iscă o întrecere: cine gândeşte mai mult şi mai sofisticat. Cel care avea un lucru mai mic, mai modest decât celălalt, deşi putea avea şi el orice gândea, inclusiv ce avea celălalt, îl invidia că celălalt putuse să gândească la ce el nu se gândise. Aşa că îi dorea răul. Celălalt se îmbolnăvea, şi uite aşa o duceau din ce în ce mai rău cu sănătatea.

Ca să nu mai fie în văzul celorlalţi şi să nu mai fie invidiaţi, fiecare începu să se gândească la lucruri mai mărunte, mai nesemnificative şi să se izoleze de toţi ceilalţi.

Aşa că după un anumit timp, deşi puteau avea orice gândeau, poporul acesta s-a redus la câţiva indivizi izolaţi în nişte peşteri separate, fără nici un contact cu ceilalţi oameni.

Semiţia lor dispăru curând şi nu se mai ştiu că au existat vreodată pe pământ.

LA LOVILUŢIE

După primele zile ale revoluţiei, unii îi spun loviluţie, din decembrie ‘89, cadrele didactice ale facultăţii s-au adunat în şedinţă, într-unul din amfiteatre. Foştii membri de partid – şi, trebuie să precizez, aproape toţi, cu două excepţii, fuseseră membri de partid, pentru că de la o vreme nu mai era posibil să devii asistent decât dacă erai membru de partid – rebotezaţi acum în fesenişti, organizară apărarea facultăţii de atacul teroriştilor. Se luă legătura cu armata, care trecuse de partea revoluţiei, şi care detaşă la facultate trei soldaţi; de fapt nişte tineri de 18-19 ani, îmbrăcaţi militar şi care erau mai speriaţi decât profesorii. Înarmaţi cu câte o puşcă mitralieră cu baionetă şi două încărcătoare cu cartuşe „de război”, cum declarau ei, constituiau forţa armată pentru „a apăra cu arma în mână cuceririle revoluţiei”.

Se formară echipe de câte două-trei cadre didactice şi un soldat care, pe schimburi, trebuiau să apere clădirile facultăţii şi birourile din clădirile anexe. Fiecare eram împodobiţi cu o brasardă tricoloră, pentru a ne recunoaşte că nu suntem terorişti infiltraţi – de parcă teroriştii nu ar fi putut să îşi pună şi ei o bentiţă tricoloră.

Am nimerit într-o grupă din schimbul de noapte. Ne-am îmbrăcat gros – între timp începuse să ningă, iar împrejurimile deveniră albe – şi am purces să patrulăm în jurul clădirilor. Ne strecuram pe lângă pereţi să fim cât mai puţin vizibili, să nu cumva să ne observe teroriştii. Soldatul avea puşca pregătită, cu degetul pe trăgaci şi tresărea la orice zgomot. Locul era luminat ca ziua, de felinarele de pe stradă şi de albeaţa zăpezii.

Priveam cercetător parcul de vizavi de facultate unde, în spatele copacilor, se puteau ascunde teroriştii. La un moment dat, dinspre parc se auzi un trosnet puternic. O creangă se rupse sub greutatea zăpezii. Ne-am aruncat la pământ, iar soldatul trase o rafală spre copacul terorist. Am stat câteva minute lungiţi în zăpada rece apoi, cu precauţie, am continuat patrularea. La fiecare zgomot – şi, în noaptea luminoasă, se auzeau destule zgomote – tresăream, iar soldatul era pregătit să ucidă orice terorist.

Trecu noaptea, însă fără să fim atacaţi de alţi terorişti; probabil că în planurile lor de cucerire a puterii nu intrau şi clădirile facultăţii.

Jaqueline

Daniela ALBU

Răsfoiesc noul interviu cu mine. Citesc printre rânduri că nu prea mai au ce să spună de când nu am mai scris nimic.

De abia aseară am văzut filmul *No Country for Old Men*. Mă întreb de ce a luat Oscar-ul în 2008. Cum naiba să omori un om ca şi cum ai mânca seminţe scuipând cojile la marginea drumului ? Deşertul ăla cu câini împuşcaţi şi oameni ucişi pentru heroină şi bani… La sfârşit două personaje se întreabă „unde vom ajunge ?”. Unde, mai departe de atât ?

Deşertul cu crime stupide mă duce cu gândul la după amiaza aceea îndepărtată, când m-am hotărât să părăsesc Parisul. Aşezat pe bancheta de piatră de pe Pont Neuf, în umbra regelui Navarei, priveam Sena şi delicateţea ciudată a turnului Eiffel, abia schiţat în depărtare prin ceaţa de noiembrie. Mă gândeam la eşec, la şansă, la firescul lor şi la priceperea de a le primi egal. Eram bucuros că pot simţi aşa, deşi rămăsesem singur în lumea mea, de când în alchimia dragostei noastre se strecurase nou şi neliniştitor, efortul. Nimic nu mai venea de la sine. Păstram linia de plutire cu sforţări uriaşe.

Foarte tineri amândoi, ne cunoscusem la Bucureşti, pe timpul lui Ceauşescu. Ea venise să vadă Maramureşul. Fiind de stânga, o interesa România. Brunetă, minionă, boemă, picta minunat, numai că lucra puţin şi niciodată la comandă, regulă de la care, cu mici excepţii, nu s-a abătut niciodată. M-am îndrăgostit nebuneşte. şi-a prelungit şederea. Făcuse o pasiune pentru un regizor, care nu dorea complicaţii, nefiind dispus să divorţeze. Poate s-a agăţat de gâtul meu din disperare şi orgoliu. Ne-am căsătorit şi aşa am plecat în Franţa. Acum am dublă cetăţenie.

Bruneta mea se născuse şi copilărise în Savoia. Îşi dispreţuia familia înstărită, care m-a renegat de la început şi nu prea vroia să mai audă nici de ea, mai ales când le cerea bani. Au fost şi zile de sărăcie lucie. Fuma prea mult iar asta îi altera un pic vocea, accentuându-i registrul grav. Nu-mi venea să cred că femeiuşca asta şarmantă poate să fie în stare să ţipe ca un jandarm când ne certam. Dar nicio femeie din viaţa mea nu a avut farmecul, dezinvoltura şi inteligenţa ei. Pentru mine Jaqueline a fost faţa întunecată a lunii, coasta lui Adam, oglinda întoarsă a sufletului meu. Îmi ghicea gândurile cu uşurinţa unei vrăjitoare. ştia multe descântece şi cunoştea secretul plantelor de leac. Luna noastră de miere din Provence a fost simplă, dar romantică. De la ea am început să pricep esenţa acelui *Je m’en fous,* care îi dădea atâta farmec – degajare amestecată cu nepăsare şi lene, prin care viaţa nu trebuie luată prea în serios şi niciodată în tragic. Mie mi se părea lipsă de profunzime, indiferenţă faţă de ceilalţi. Din nefericire, Jaqueline le avea din plin. În ciuda sufletului ei bun, îi plăcea să ridiculizeze pe toată lumea.

Cu timpul, spiritualitatea s-a transformat în acreală. Se plângea continuu de lipsuri, fără să facă nimic. Absolventă de arte, disprețuise postul de profesoară de desen, la o şcoală de provincie. Spunea că nu putea să rugineasca acolo. Lucra jumătate de normă ca vânzătoare la BHV. Firea ei boemă se simţea încătuşată. Venea frântă, fără chef de viaţă. O aşteptam de la lucru şi prânzeam amândoi la cel mai ieftin şi amărât restaurant chinezesc din Paris. Mie, sosit din cenuşiul de acasă, mi se părea că trăiesc un basm. Ironia e că stăteam într-o garsonieră din eleganta Île Saint-Louis, închiriată de bunica ei fără ştirea familiei. Era deasupra unei cafenele. Mă chinuia mereu să coborâm acolo dimineaţa la cafea cu croissant, numai că pentru mine nu există nici acum nimic mai plăcut decât să îmi savurez cafeaua pe canapea, cu motanul în braţe. Colindam fericiţi cartierul rafinat, unii ar spune snob, cu superba biserică Saint-Louis-en-l’Île al cărei interior baroc contrasta mult cu faţada sobră, patiseriile, micile magazine, galeriile. Uneori ne opream pe vreo străduţă îngustă la un ceai, ascultând jazz în plină stradă, sau privind ca nişte copii fericiţi mimii şi jonglerii. Îmi povestea cum piosul rege Ludovic al IX-lea, a fost canonizat la treizeci de ani de la moarte, dar abia patru secole mai târziu a primit insula numele său.

Am scris mult în franceză în acei ani. Nu am dormit prin cavourile din Père Lachaise ca Andre Makine, dar nici bine nu o duceam. Munceam sperând să mi se recunoască talentul. Numai că tocmai asta era problema, ţara mea nu era Franţa. Mi-au apărut doar câteva articolaşe într-o revistă. Până să devin corespondent de presă prost plătit, am avut tot felul de slujbe. Când am găsit cu chiu cu vai un post de gardian la Luvru, ea le spunea tuturor doar unde lucrez. Cu aerul meu serios, toţi credeau că sunt foarte important acolo. Nu am reuşit să îmi însuşesc atitudinea lor în faţa vieţii, dar nu mă pot opri să nu o invidiez. Vine din adâncul fiinţei, din secole de istorie şi civilizaţie, cu toate că au avut şi ei pata lor neagră pe chipul naţiunii – lama ghilotinei.

Cel mai bine ne simţeam la cafeneaua poloneză ieftină de lângă Pont Marie, unde beam calvados. Mă încuraja să scriu, ca Hemingway în *La Closerie des Lilas*, să am şi eu cafeneaua mea. Retrăiam frenezia acelei generaţii pierdute imaginându-mi corifeii filozofând la un pahar de absint, în fum de ţigară şi acorduri de jazz. Umbrele lor mă intimidau prea mult, aşa că nu i-am urmat sfatul, dar acolo a rămas spaţiul nostru magic. Când mai venea lume, ne apuca dimineaţa pălăvrăgind. Se perindau, sculptori, artişti, muzicieni, cu care Jaqueline vorbea familiar. Dezbăteam soarta omenirii, condiţia artistului şi viitorul artei. Pe atunci, deşi eram foarte săraci, se vorbea extrem de puţin despre bani. Pe urmă, dacă nu mai apăreau la cafenea, nu mai auzeam luni de zile nimic despre ei. Superficialitatea asta mă înnebunea.

Picta extraordinar, dar rar. De multe ori venea la cafeneaua noastră alergând pe ploaie sau pe zăpadă, strigând cu vocea ei de altistă: *Garçon, un calva, s’il vous plais !*

Ardea de nerăbdare să îmi vorbească despre importanţa luminii la o anumită oră, sau despre viitorul atelier. Mă simţeam copleşit de încrederea ei în mine, de parcă ar fi aşteptat de la o zi la alta să produc o capodoperă. Dar bestsellerul întârzia să apară şi sărăcia rodea zi de zi, câte puţin, dragostea noastră.

Cu ea am văzut impresioniştii pe care îi ştiam doar din albume prost tipărite. M-a dus la atelierul lui Delacroix promiţând că al ei va fi la fel de mare şi de luminos. Pluteam în altă lume: atelierul lui Brâncuşi, ca o cochilie în inima oraşului, *Pasărea în zbor şi Foca* la Beaubourg, *Sărutul* în Montparnasse; Père Lachais: mormântul lui Enescu, zveltă şi albă o amforă grecească de marmură în loc de cruce pentru Gerard de Nerval.

Eram în centrul vechi la o bere cu un amic, când m-a strigat jovială, cu vocea ei inconfundabilă: *Cristian, c’est toi ?*

De departe părea o vagaboandă din acelea care caută prin gunoaie. Părul cărunt, o eşarfă cu o gaură pe o parte, un trenci gri ponosit, cu doi nasturi lipsă. Nici când s-a apropiat de mine nu mi-a venit să cred, dar ea era. Am invitat-o să ia loc. Brusc mi-am simţit sufletul sfâşiat. Fosta mea soţie – soră prietenă şi copil deopotrivă. Toate aceste faţete îşi strigau disperarea sub aparenţa unui calm nepăsător, cu care mereu izbutea să mă scoată din sărite. Am comandat pizza pentru toţi. Ochii ei verzi, cu privirea aceea unică pendulând între tristeţe şi amuzament, rămăseseră neschimbaţi. Mi-a povestit că locuieşte în Chabris. Nu a mai putut păstra garsoniera din Paris. În cei zece ani de la divorţul nostru, mă mai căutase uneori, să îmi ceară bani cu împrumut – ştiam că asta era doar o formulă elegantă de exprimare. Ori de câte ori telefonam să văd ce face, invariabil, la capătul firului auzeam în franceză „abonat inexistent”. Nu mai avea demult nici internet. Nu reuşisem să mai dau de ea.

Privind-o cum înfuleca îngăimând în româna ei stricată, dar teribil de nostimă, o poveste despre un posibil contract pentru o expoziţie, prin intermediul unor cunoscuţi de la Institutul Cultural Român din Paris, nu am crezut o iotă. Ştiam că nu voi afla niciodată adevăratul motiv al trecerii ei prin Bucureşti. Aşa îmi vorbise şi mie ani de zile despre burse, pe care mă va sprijini să le obţin. I-am făcut un semn discret spre gaura din eşarfă. Zâmbind nepăsătoare, a rearanjat-o ascunzând ruptura. La plecare mi-a zis că are ea numărul meu. Mă va suna. M-a îmbrăţişat şi lăsând pentru o clipă să cadă masca nonşalanţei mi-a şoptit: *Am iubit Parisul poate mai mult decât tine, dar pentru mine nu-i decât un hău imens, care m-a înghiţit cu tot ce am visat şi nu am reuşit să înfăptuiesc*.

De atunci mă tot chinui să îmi amintesc dacă mi-a spus asta în franceză sau în română. Mai simt încă pe obraz năluca sărutului ei tandru şi nu mai pot să scriu nimic.

Rodica Elena Lupu

Rodica Elena Lupu (n. 27.01.1951, în Războieni-Cetate, județul Alba) este poetă, prozatoare, directoarea editurii Anamarol din București. Studii: Academia de Studii Economice, Facultatea de Drept. A lucrat în Ministerul Transporturilor: revizor contabil principal, Direcția Generală de Control; jurisconsult; șef Serviciu Relații Publice și Presă. A editat peste 500 de cărți printre care și ale renumitului scriitor Paul Goma: *Arta Refugii, Bonifacia*, *Săptămâna roșie, Jurnal 2004, Jurnal 2005, Jurnal 2006, Ostinato, Patimile după Pitești, Gherla-Lățești.* Membră în: Uniunea Scriitorilor din România; Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România; GEMA Berlin; Academia Româno-Americană de Artă și Știință; International Association of Paradoxism (SUA); Asociația Interculturală „Ars Longa", Nürnberg; ASLA, Oradea; Asociația Scriitorilor de Limba Română din Quebec etc. De la debutul literar din 1980, a publicat 65 de cărți: romane, proză scurtă, poezie, cărți de călătorie, cărți pentru copii. Câteva titluri: *Eterna poveste, Vis împlinit, Vacanțe, vacanțe – Românie, plai de dor, Glasul inimii, Timpul judecă și plătește, Mâna destinului, Miracolul vieții, O umbră din trecut, Clipa, Problemă de familie, Viviana, Campionul, Voi trăi…clipa, Regăsire, Alfabetul poveștilor, Lucky, Cu în-ce-ti-ni-to-rul etc.* Cărți în ediții bilingve*: Autoportret-Selbstporträit* (română-germană), *Clipa-The Moment* (română-engleză), *Autoportret-Autoportrait* (română-franceză), *Cât mai e vreme ?Cuánto tiempo queda ?* (română-spaniolă), *Clipa-Il momento* (română-italiană), *Iubire fără timp-Amore senza tempo* (română-italiană) etc. Romanele: *Mister, Puterea destinului, Dincolo de timp* au fost publicate și în SUA, California, Reflection Publishing. Este inclusă cu poezii și proză în numeroase antologii bilingve și trilingve. A semnat versurile unor cântece apărute pe CD-urile unor soliști vocali de muzică ușoară. Colaborează la diverse reviste: *Agero*, Stuttgart; *Euro-Observator*, Germania; *Observatorul din Toronto*; *Alternativa*, Canada; *Atheneum*, Canada; *Miorița*, SUA; *Clipa*, SUA; *Romania Vip*, Dallas, SUA; *Literatorul*; *Luceafărul*; *Armonii Literare*; *Confluențe Literare* etc. A colaborat cu posturi de radio și de televiziune din țară și din străinătate. A participat la târguri internaționale de turism și de carte, obținând diplome și premii: Gala Celebrităților - Premiu de excelență în Cultură, 2010; Gala Celebrităților - Femei de succes – Premiu - cea mai activă femeie în domeniul culturii; Gala Celebrităților România-Spania - Premiu de excelență în Cultură; Diplomă de excelență, Congresul UNIFERO – Uniunea Internațională a Femeilor Române, 2012; Trofeul ARTĂ PENTRU ARTĂ, Național Media- Favorit TV, 2014. Cea mai recentă diplomă este de la Festival International de poesia „Benidorm & Costa Blanca", Spania, 2015. Talentată și diligentă, Rodica Elena Lupu activează pe numeroase paliere culturale. Când scrie, trece cu nonșalanță de la tradiționalism la modernism, într-o manieră simplă, economicoasă, valoarea textului fiind dată de mesajul conținut, care, chiar dacă despodobit, nu e lipsit de virtuți estetice. (Victoria Milescu)

ALERGARE ÎN NORI

Atâta frig s-a condensat în aer
Și-atâta întuneric în pământ,
Prin rumegușul iernii vântul taie
Mici fulgere în vidul pal dansând.

Norii se țin în cârje de ninsoare,
Vag timpul țesătura și-o complică,
Contururile ard în îngroșare
Sub marea de lumini cu ochi de sticlă.

Culorile sunt reci și părăsite,
E-o revărsare de metale gri,
Largi voaluri indigo cad împietrite,
Sub răsuflarea serii albăstrii.

Atâta timp s-a condensat în aer
Și-atâta necuprindere-n cuvânt.
Prin zațul depărtărilor mă-ncaier,
Cu umbra mea, în vidul pal dansând.

SCARA CU FLORI

Urcăm cu inima ușoară
C-un trup care-a crescut treptat
Purtând în spate trista scară
A tot ce-a fost și am uitat.

Ne avântăm pe calea înaltă
Purtând doar clorofila-n gând
Și-apoi cu floarea laolaltă
Ne pomenim visând, cântând.

Iar când se-aprind din noapte zorii
Și nu mai știm ciopli lumina
Alunecăm pe scara florii
Luând în brațe rădăcina.

VISUL MEU

Visez să fiu semănător de stele,
Sub plugul de argint al Ursei Mari,
În brazda cerului să-nalț castele
Un paradis de trandafiri solari.

Să-mi fie sfera nopții simfonie
De rodnice mișcări și armonii,
Cu galaxii foșnind ca o câmpie,
Un labirint gingaș de melodii.

Și toate împreună să îngâne,
Un trup imens de om Dumnezeiesc,
Ce-a semănat la început de lume
Un paradis de stele ce plutesc.

Visez să fiu semănător de stele,
Sentința Verbului să întrupeze iar
Din cosmosul de suflete rebele
Un Paradis de haruri pentru har.

VOI TRĂI...

O voi lua de la capăt
Așa îmi spuneam. Știi.
De mâine…viitorul...
Voi face sport, voi trăi, voi iubi. Voi ?
Acum e doar o perioadă de tranziție…
Știi. Repetiția. Preludiul.
Totuși, unii oameni mor firavi. Nu noi !
Libertatea supremă e o temniță.
Trecutul o oglindă care stă cu spatele.
O locomotivă. Oamenii fug
să o ia de la capăt.
Uneori amețesc,
am o stare confuză de slăbiciune -
Am să fac sport.
Voi fi puternic.
Zilele trecute am rămas știrb
Mă simt bătrân. Urât.
O alveolă goală
Ecouri. Un inorog rătăcit
Iluzia dragostei
Desigur, șansa mediocrității:
Voi iubi, voi citi, sigur că da,
Voi fi cult și slab, copleșit
de bolile singurătății.
Dar ce voiam să spun ?
A da !
Voi trăi... totuși.

ATÂT DE MULTE

Să vorbești despre iubire,
despre fericire,
e ca și cum ai încerca
să prinzi vântul.
Vreau să înțelegi
ce nu pot să îți spun,
să simți
ce nu pot să îți arăt, să vii
fără să îți cer,
să nu pleci
fără să te rog.
Vreau să uit de mine
când observ că mă privești,
să nu-mi fie teamă,
să pot să visez.
Aș vrea atât de multe

CINE SUNT EU ?

Cine sunt eu ?
Un minuscul fir de nisip
pierdut în nemărginire,
rătăcit prin omenire...
Nu sunt nici apă,
Nu sunt nici foc, nici vânt,
poate m-am născut prea târziu
sau poate prea curând.

Ce am fost cândva,
astăzi nu mai sunt,
iar ce sunt azi, îmi pare rău
că nu am fost mereu.
Dar m-am resemnat,
am rămas ceea ce sunt.
Viața mi-a dat tot ce am visat:
un suflet pe acest pământ !

CLIPA

Omul n-o știe
n-o vede,
n-o ia în seamă.
Uneori o cheamă,
sau o blestemă.
Atunci când devine fior
o scrie,
o cântă,
o poartă
ca pe propria-i soartă.
Atenție dar:
Clipa nu este har,
ci e drum
sau hotar !

PEISAJ

Tufișuri verzui...
Umbrele negre-ale stâncilor
cad pe pământ...
Câmpuri cu mirișți rostogolite
Reflexe de apă...
Munții se-nvăluie-n aburi
de-argint strecurat.
Nori nemișcați – blocuri metalice –
apasă pe visuri...
Sus, foarte sus,
pe stânca cea mai înaltă
stă atârnat un copac...
Figură de visător...
La picioare, supărat, un torent...
Se-aude plânsetul muntelui...
Și eu, rătăcind printre toate...

OROLOGIUL

Orologiul sufletului
masoară timpul în amintiri...
a mai trecut un minut,
dar timpul din suflet
a tot crescut...

Orologiul are ce bate,
fiecare oră ce trece
se alătură celor trecute ...
devenind judecătorul nostru, timpul...

ZĂPADĂ

Degetele tale
mi-au oprit privirea.

Degetele tale
sufletul mi-au nins.

Degetele tale
mângâiere oarbă.

Degetele tale
cântecul mi-au prins.

Călăuze calme,
Fragede poteci,
Degetele tale
Peste mine
Reci.

PHILEMON ȘI BAUCIS

Doi arbori...
Rădăcini genealogice...
Dorm în picioare...
Cântă...
Sfârșitul lumii...

APUS

Un glob imens,
roșu aprins.
Razele lui colorau marea
ce se întindea
departe în zări
cu reflexe roșiatic-aurii.
Astrul se îndrepta spre asfințit
cu o repeziciune uimitoare.
Când a căzut în mare,
totul,
aerul, cerul, apa
parcă ardeau.
Era ceva amețitor de frumos.
Iar când a fost înghițit de mare,
noaptea s-a lăsat brusc.

Alexandru Ghiță
(Sașa)

ALCĂTUIRE

De trebuință mi-s acestea, toate:
Surâsul, șoapta, chiar privirea-ți crudă
Cu ele nalț - atât cât mintea-mi poate –

Sălaș să-și afle inima zăludă.

Iar, dintre ele fiecare-n parte
Îmi e de preț (s-ar nărui întregul
De l-aș schimba c-un alt și ziduri sparte
Aș încropi) De-aceea ochiu-mi legu-l

De tot ce-alcătuiește-a ta făptură –
Nu-mi pasă cât și cum i se năzare
Vreunui cusurgiu, când vreo măsură
Mai strâmbă îl stârnește din lucrare

Să ți-l închin trufașă-mi ceri Cuvântul
Iar bietei inimi să-i închid mormântul.

CASA LUMINATĂ

Să te întorci acasă, pe zăpadă,
Printre nămeți, pe viscolul în șuier
S-auzi în urmă-al trenului tău fluier
Înfrigurat, când intri în ogradă.

Pe toți ai tăi, care-au plecat prin vremuri
Să-i regăsești la masă-n casa mare –

De larma lor - aievea când îți pare –
Tu, nevăzut de ei să te cutremuri...

Să-i vezi râzând, glumind, cum altădată
Cu tine o făceau: un țânc, acolo,
Ș-nfiorat de-al vântului tremolo
Să rătăcești prin casa luminată.

Să intri din odaie în odaie,
Puțin mirat, că toate-aici te-așteaptă
Și-n cămăruța ta, cum se deșteaptă
Să vezi din nou a focului văpaie...

Când pe tavan, când pe podea să joace
Aceleași umbre vechi și prin unghere
Să simți că te pândesc priviri severe
Ce-s gata, iar, vechi spaime să-ți provoace.

Pe când, prin pod, aceiași pași se-aleargă
Sau, furișați viclean se-opresc vremelnic
Să-ți spui nătâng - din tristul tău pomelnic -
Măcar un nume drag c-o să se șteargă.

Ori, că sunt vii ei toți, cum altădată
(C-a fost un vis ciudat al minții tale)
Și că, din morți te-ntorci doar tu din cale
Să stai cu ei în casa luminată...

Adus de viscol, ei să nu te vadă
Și dându-le binețe să n-audă,
Iar tu, pe prag - demult pierduta rudă –
De moarte să te scuturi și zăpadă.

DIN LACRĂMILE PIETREI...

Mi-au dat unealtă zeii și îmi dădură har
Din lacrămile pietrei să te înalț – statuie -
Recunoscându-ți chipul mă-ntrebi, însă al cui e
Săpat în colțul gurii surâsul ei amar

Și-n ochi a cui privire, de-atâta chin răsfrâng ?
Când veselă-ți știu firea și fără de umbrișuri,
De ce sub dulci, domoale aceste povârnișuri
Stârnii durere-atâta, că marmorele plâng ?

Cu daltă-ndurerată, menit să te durez
Te-am smuls cariatidă din stearpa neprihană
A pietrei adormite. Vezi, frumusețea vană

Nu-nvește nicește chipul. Și-atunci să-nluminez
Cu propria-mi durere a trebuit tiparul
Unealtă dându-mi zeii când datu-mi-au și harul !

Gabriel Dragnea

AȘA MI-A FOST DAT MIE...

Așa mi-a fost dat mie
Să adorm între două clipe
În miros de-obosite și triste aripe
Lăsate de îngeri, să te-acopăr când sângeri
Pe-aceleași ritm de trupuri dansând în păcat
Sub un cer al tuturora
Mie necunoscut, răpit și ascuns
În încețoșate priviri
Să nu-i cânt niciodată în versuri aurora.
și-un gând ce nu-l vrea nimeni niciodată să-l știe.

Așa mi-a fost dat mie
Să mă acopăr cu umbrele zilelor
Să mă închin amintirilor
și să-mi crească în trup rădăcină de toamnă pustie.
Doar între nopți m-așteapt-o secundă
Prea tânără, prea pură, fecundă
S-o răstignesc pe porți de-așteptare și taină,
A gândului haină, râvnită de hoți.

Așa mi-a fost dat mie
Să schițez săruturi și-mbrățișări de fecioare
Cu care să-mpodobesc paradisuri străine
Din ceruri și de pe mare,
Să umplu cu bucurii efemere –
Eu, veșnic poet, călătorul –

Raiul nebunilor care n-au cunoscut niciodată
Femeia și dorul.

Așa mi-a fost dat mie
Să desenez armonie între oameni
În trenuri, iubiri dezmorțite-ntre șine
Pe mine, sublime destine împrumutate
Doar pentru nopțile când sunt cu tine.

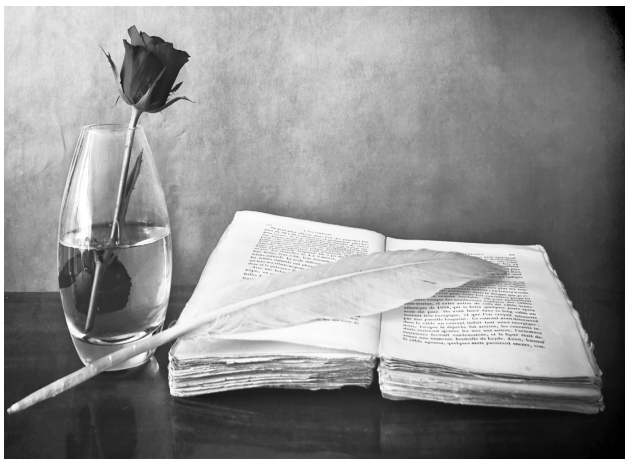
STARE DE FAPT

Între penibilul lui Eliade
și convenția oamenilor
Stă înghesuit, sufocat și îmbrâncit
Reprezentantul naturaleții,
Atins violent cu formalități,
și judecăți ale celor mulți și în ceață.
Pe față i se citește dezamăgirea.

Aleg să cred că,
Dincolo de albastru și galben,
Libertate și egoism,
Sunt eu, care respir sacadat –
Ca o resuscitare neîntreruptă –
Roșul ce palpită
Căutând diferența dintre subiecți
În Numele Adevărului.

Am știut mereu că personajul pozitiv
Va muri în numele unei cauze netraduse
și ignorate în literatura contemporană a Europei.
și am știut întotdeauna că el
Va fi înviat de public
Într-un film creat în Numele Adevărului.
Timp de șapte săptămâni
Se va vorbi despre gesturi, cuvinte, îmbrăcăminte,
Se va cântări candoarea,
Culoarea hainelor și din obraji,
Retrași vor fi aceia
Care nu vor să creadă în albastru și galben,
Libertate și egoism.

Între penibilul lui Eliade
și convenția oamenilor
Mă resimt și încerc să mă adun
În universul meu prea puțin corodat
De atâtea nuanțe de gri
Care îmi îmbătrânesc privirea
și îmi amorțesc sufletul.

Victoria Milescu

„PORTRETELE" INIMII

Puțini oameni au disponibilitatea de a-și sluji semenii, prin uneltele de care dispun, dăruindu-și din timpul și energia lor celorlalți; fie pentru a-i încuraja, acolo unde este cazul, fie pentru a le oferi un *feedback*, de care nu puțini țin cont în eforturile lor de a se perfecționa. Un astfel de om este și dl. prof. Geo Călugăru, autor de cărți de poezie, de proză, literatură pentru copii etc., care, poate, lăsându-și mai la urmă propria creație, își dedică o mare parte din timp scriind despre cărțile celorlalți, moderând întâlniri, conducând Cenaclul „Octavian Goga" de la Clubul „J.L. Calderon" din sectorul 2, beneficiind de experiența Cenaclului „Ioan Tecșa", pe al cărui mentor nu l-a uitat dedicându-i cartea *Remember Ioan Tecșa* (2001). Prezent la diverse manifestări culturale, nu se poate abține să nu le agrementeze cu catrene și epigrame, al căror umor dulce-amar e gustat de cei cărora le sunt adresate. O face din firescul firii sale joviale și dinamice, din admirație față de ceilalți creatori, din prietenie, ceea ce i-a atras prietenia și simpatia multora, deși o carte a sa de poezii se numește *Clipa singurătății* (1998). Intervențiile sale sunt *pete de culoare* și stau sub semnul unei solidarități cu cei care aduc un strop de lumină, de bucurie, de elevație într-o lume din ce în ce mai încrâncenată, mai înnegurată. E atașat de scriitori, pictori, actori, muzicieni, pe care a încercat să-i imortalizeze în poezii cu acrostih, în catrene, epigrame, madrigaluri etc. Definitorie în acest sens este cartea sa, *Răsfrângeri lirice*, cuprinzând „portrete lirice" realizate de un condeier cu aplomb și simț de observație. Nu există o cronologie a textelor, ori o ierarhizare valorică, ele fiind scrise *ad libitum*, ocazionate de diversele evenimente la care autorul s-a întâmplat să se întâlnească cu persoane/personalități din generații diferite, de profesii diferite etc. Geo Călugăru îi are în atenție atât pe clasici (Eminescu, Ion Creangă, Arghezi etc.), cât și pe contemporanii săi (Ana Blandiana, Nicolae Dragoș, Dinu Grigorescu, Paula Romanescu, George Zarafu, Nicolae Rotaru etc.). Unii mai cunoscuți: George Șovu, Emil Lungeanu, Maia Morgenstern, Monica Ghiuță etc., alții mai puțin cunoscuți: George Peagu, Michaela Orescu, Florica Ceapoiu, Marie-Jeanne Vasiloiu etc. În „galeria" lui Geo stau în bună vecinătate cei ce sunt încă în viață cu cei plecați în eternitate. Despre aceștia din urmă, scrie cu pana muiată în lacrimă: pictorul Ion Murariu, ziaristul Pamfil Șeicaru, poetul Dumitru Dumitrică, fotograful Vasile Blendea, dramaturgul Paul Everac etc. Autorul nu s-a uitat nici pe sine: „Refac lumea prin cuvânt / Inspirat de Duhul Sfânt / Și truda mi se-ntinde până-/ Târziu, când redevin țărână".

Cu emoție, am descoperit „Portretul liric" dedicat regretatului scriitor Constantin Carbarău, fondatorul și directorul revistei ***Sud***: „Mărturisesc, îmi place să-l aud, / Cu patimă vorbindu-mi despre ***Sud***, / Acea revistă dragă, pentru care, / Și-ar dărui și ultima suflare". Câtă intuiție, atâta dreptate ! Nu lipsește nici elogiul către cel care a făcut posibilă, financiar, apariția acestei cărți, poetul gorjean Gheorghe Mecu: „De câte ori te-ntorci acasă / Acolo-n neuitatul Poenari - / Pâinea și vinul sunt pe masă - / Și-ntinerit, deodată-ți pari."

Geo Călugăru își compune textele cu ușurință, cel puțin așa pare când le declamă spontan, având o poantă inspirată, bazată pe surpriza iscată din jocul fonetic, gramatical sau lexical. Umorul său, câteodată chiar umor involuntar, savuros prin candoare, se nuanțează uneori spre un mesaj didactic-sapiențial. Empatizând cu cei portretizați, autorul le prinde în vârful peniței nu numai numele, ci și un „ce" caracteristic într-un moment unic al vieții lor. Alături de celebrități, vom găsi și oameni mai puțin cunoscuți care, poate nu figurează decât în acest „album" sentimental, sau poate doar de aici vor fi cândva recuperați. Chiar dacă unele versuri șchioapătă, cu rime și ritmuri imperfecte, cartea are un anume farmec prin duioșie, sentimentalism, prin atașamentul față de valorile vechi dar nepieritoare ca prietenia, prețuirea, deși cei care scriu azi la modul șocant, înclinați mai mult spre discreditarea agresivă, o pot găsi desuetă. Dar cum stilul este omul, Geo Călugăru, harnic și receptiv, va avea mereu în prim-planul scrierilor sale partea de omenesc a ființei noastre, cu ale ei pasiuni, slăbiciuni, iluzii și vise.

Emilia Motoranu

CONSTANTIN BOSTAN ȘI CERCETAREA LITERARĂ LOCALĂ

După publicarea volumului de versuri *De dragoste și de beton* (Iași, 2015), Constantin Bostan, fostul director al Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu" Neamț, surprinde printr-o altă apariție editorială, volumul *Trecute vieți de autori și cărți, ziare și reviste. De la romantism la proletcultism* (Iași, 2015). Cartea, apărută sub egida editurii ieșene „Timpul", este prima dintr-o serie de trei volume de istorie și critică literară. Volumul este o colecție de sinteze concentrate asupra unor personalități, scrieri și realități mai puțin cunoscute. Incursiune în istoria literaturii române din ultimii 150 de ani, volumul este alcătuit din articole, studii de caz ce fac referire la autori, cărți, reviste și ziare, subiecte din sfera literaturii, politicului și nume ilustre ale culturii române. Într-un prim capitol, intitulat *Călătoriile unui „viteaz" îndrăgostit de România* sunt descrise „les promenades pittoresques" pe plaiurile patriei adoptive ale scriitorului și istoricului francez Jean Alexandre Vaillant. Având meritul de a fi „unul din primii traducători ai literaturii române moderne într-o limbă de circulație universală, Vaillant realizează pe la jumătatea secolului al XIX-lea o serie de călătorii prin țară, fiind un fin observator al obiceiurilor și riturilor de trecere, ascultând legende strămoșești, vizitând orașe de provincie, admirând natura. Capitolul al doilea este dedicat lui Ion Creangă „povățuitoriu cu bucluc", a cărui metodă pedagogică consacrată în cărțile *Povățuitoriu la cetire prin scriere după sistema fonetică* și *Metoada Nouă de scriere și cetire pentru usul clasei I primară*, va fi considerată, cu siguranță, desuetă pentru „epoca iphone".

Apoi aflăm câte ceva despre scriitorul junimist Ioan Ianov (1836-1903), cunoscut pentru „cântecele" sale, pamflete cu aluzii la moravurile locale ieșene și la evenimentele politice. Un alt capitol este consacrat publicității din jurnalul *Timpul*, de „acum un veac și (aproape) jumătate". Scriitorul prezintă, într-o altă contribuție, apariția, dificultățile și palmaresul revistei de folclor *Șezătoarea*, conduse de Artur Gorovei. Prin marile colecții de texte folcloristice și prin contribuțiile unor folcloriști, publiciști, filologi importanți din țară (I. Bârlea, V. Bogrea, Dimitrie Dan, Barbu Ștefănescu-Delavrancea, Moses Gaster, Nicolae Iorga, G.T. Kirileanu, Simion T. Kirileanu, M. Lupescu, Leca Morariu, Tudor Pamfile ș.a.) și personalități de peste hotare (Gustav Weigand, Paul Sébillot, Angelo de Gubernatis, Artur van Gennep ș.a.), revista *Șezătoarea* constituie un moment de seamă în folcloristica și cultura română. Trei capitole fac referire la personalități de origine evreiască, scriitorul Eugen Relgis (1895-1987), promotor al unor idealurilor umanitariste și civic globalizante. Adevărate pagini de istorie națională sunt memoriile Elena Alistar, militantă pentru unirea Basarabiei cu Patria-Mamă în 1918. Ea descrie „pierderea limbii române" ca fiind una din suferințele procesului de rusificare. În 1947, dramaturgul Mihai Davidoglu (1910-1987) își vedea piesa „Omul din Ceatal" transformată de PCR în „rodul fecundei orânduiri de tip nou". Studiul de caz dedicat lui M. Davidoglu ne oferă un exemplu relevant al unui creator pentru care „poziția partidului" a fost mai importantă decât valorificarea propriei vocații.

Capitolul „Octav Băncilă – un proletar năcăjit" cuprinde corespondența pictorului Octav Băncilă către G.T. Kirileanu. La 1916, într-un moment de răscruce pentru istoria națională, marele istoric și om politic Nicolae Iorga este înfățișat ca ghid al Reginei Maria la câteva așezăminte social-medicale din București; alte câteva amintiri legate de familia regală vor fi consemnate mai târziu de Iorga în memoriile sale.

Capitolul „Un țărănist la Curtea lui Vodă" este o secvență dedicată cărturarului G.T. Kirileanu, ale cărui scrieri și mărturii au fost editate de-a lungul anilor de Constantin Bostan. Luptător țărănist, dar și autentic intelectual, G.T. Kirileanu este victima „realităților social-politice" și nesfârșitelor „jocuri de culise" ale politicienilor. Într-un alt eseu, Kirileanu este înfățișat ca vehement denigrator al lui G. Călinescu, a cărui *Istorie a literaturii...* o considera „lipsită de cumpăt". Ceea ce reproșa cărturarul monumentalei lucrării era faptul că istoricul literar îl transformase pe Ion Creangă într-un personaj literar rabelaisian, faptul că îl exclusese pe G.Vâlsan (1885-1935) din lucrare, îl nemulțumea iconografia *Istoriei...*, atribuind un caracter de pamflet cărții. Reprezentând o perioadă tulbure a istoriei noastre, cotidianul *Scânteia*, manifest „propagandist și agitator colectiv", își va dovedi în timp „efectele manipulatoare și demolatoare". Alte publicații pe care autorul le prezintă în lucrarea sa sunt: *Informatorul*, *Contemporanul*, *Flacăra*, *România liberă*, *Convorbiri literare*. În alte capitole sunt relevate ascensiunea unor scriitori „ridicați din popor" și apoi deserviți partidului: Zaharia Stancu și Eugen Jebeleanu. Desigur, neconstituind adevărate valori culturale, creațiile scriitorilor ce slujeau proletcultismul nu au rezistat în timp. Dar la vremuri noi, oameni noi și... scrieri noi.

Prin conținut, cartea d-lui Contantin Bostan este o contribuție importantă la istoria literaturii și culturii române. Așteptăm cu real interes continuarea acestui proiect.

Luminița Cornea

NICOLAE SCURTU ȘI REVISTA „CONVORBIRI LITERARE"

Cu siguranță că lectura unei cărți de istorie a literaturii oferă o experiență inedită. Dacă asemenea cărți sunt realizate cu profesionalism și acribie științifică, satisfacția oferită cititorilor avizați se află, fără îndoială, la cote maxime. Referirea noastră este la recentele volume ale istoricului și cercetătorului literar Nicolae Scurtu, *Contribuții la istoria literaturii*, vol. II (2012), *G.T. Kirileanu și contemporanii săi – Scrisori către N. Iorga* (2012), *G.T. Kirileanu și contemporanii săi – Scrisori către Constantin Meissner* (2013), *Săluc Horvat și contemporanii săi* (2015), *Al. Hanță – repere pentru o biografie* (2016), *Contribuții la istoria revistei „Convorbiri literare" (1939-1944)*, apărut la Editura Timpul, Iași, 2015.

Vom prezenta în continuare ultimul volum citat, cel despre revista *Convorbiri literare*, dintr-o perioadă grea a istoriei și culturii neamului nostru, 1939-1944.

Elogiindu-și înaintașii, dar și cu respectul pentru prezentul revistei care a făcut cu adevărat o epocă în literatura noastră, Nicolae Scurtu dedică volumul „universitarilor ieșeni Constantin Ciopraga și Mihai Drăgan, autentici istorici și critici literari, dascăli ireproșabili și creatori de modele umane, precum și actualei echipe redacționale a occidentalei reviste Convorbiri literare."

Cunoscut pentru exigența cercetărilor literare, Nicolae Scurtu realizează un foarte documentat volum ce restituie documente referitoare la un moment important și dificil din istoria „celei mai prestigioase reviste literare din spațiul românesc, *Convorbiri literare* (1 martie 1867, Iași – 1 iulie 1944, București)" – *Inscripție* (p. 7).

Convorbiri literare a continuat, în multe privințe, prestigioasele publicații *Dacia literară* (1840) și *România literară* (1955), însă „titlul era caracteristic. Nu se avea în vedere națiа (Dacia, România etc.), ci numai creația în sine. În această revistă se făceau simple convorbiri despre literatură, fără nicio atitudine preconcepută".[1] De-a lungul anilor, *Convorbiri literare* a cultivat valorile și adevărul artistic.

Nicolae Scurtu are toate însușirile necesare istoricului și cercetătorului literar, meticulos, exact, neobosit în a scotoci cu folos prin arhive literare, oriunde s-ar afla, în colecții personale, la Biblioteca Academiei, la Arhive etc. În volumul prezentat, Nicolae Scurtu pune la dispoziția cititorului interesat (inclusiv pentru realizarea unei monografii a revistei) documente care evidențiază truda istoricului și criticului literar I.E. Torouțiu (1888-1953) și a colegilor săi de redacție, Ștefan Cuciureanu, Alexandru Ionescu și Teodor Al. Munteanu, pentru menținerea revistei *Convorbiri literare*, în acele vremuri cumplite pentru neamul românesc, inclusiv în lunile aprilie-iulie ale fatidicului an 1944.

Cuprinsul are mai multe capitole semnificative, inegale ca întindere. Cele de început sunt semnate de Al. Tzigara-Samurcaș (*Cuvinte testamentare*) și I.E. Torouțiu (*Un nou articol program – după 71 de ani*), reprezentând „editorialele" din *Convorbiri literare*, nr. 1, ianuarie 1939.

Capitolele cele mai substanțiale sunt două, unul cuprinzând epistole primite de Torouțiu de la colegii de redacție (în mare parte necunoscute) și „*Revelatoare epistole ale unor colaboratori din perioada 1939-1944*". Toate se constituie ca adevărate documente privitoare la problemele revistei, la istoria ei. Al doilea la care ne referim, „*Restituirea, întâia oară, a unor articole și evocări*" este alcătuit din articole și contribuții publicate în revista *Convorbiri literare*, după cum aflăm din *Inscripție*, textul argument de la începutul volumului. O corectă redare ar fi cerut să se indice, la fiecare material, numărul revistei sau data apariției, dar noi nu am găsit această indicație. De asemenea, în cuprinsul volumului, aflat pe ultima pagină, există doar titlul articolului, fără a fi menționat autorul. Probabil editorul a dorit aceasta, însă pentru o mai ușoară orientare a cititorului, considerăm că era necesară indicarea menționată, mai ales că este vorba de autori importanți, precum Al. Lapedatu, I. Petrovici, G. Ursu, Constantin Noica, Ov. Papadima, P.P. Negulescu etc. Adevărat este că în prima parte a volumului este redată „*Bibliografia ultimelor numere: aprilie-iulie 1944*" (p. 39-47), din care, cu puțin efort, putem afla indicațiile bibliografice la contribuțiile respective.

Ultimele două „capitole" din cuprinsul volumului, deși restrânse ca întindere, au un bogat conținut de idei („*O colaborare de bun augur: I.E. Torouțiu și Alexandru Ionescu – Eminescu, valoarea dominantă a secolului nostru*"[2]) și multiple informații jurnalistice de istorie literară („*O evocare a revistei Convorbiri literare (1939-1944) – Convorbirile literare în ultimii ani*"), sub semnătura lui Șt. Cuciureanu.[3]

Volumul este completat cu un prețios și util *Indice de nume*, de zece pagini de *Facsimile* impecabil realizate. Per ansamblu, conținutul și prezentarea grafică a cărții se ridică la o calitate net superioară, cum rar se întâlnesc astăzi volume de istorie literară pe piața românească. Cunoscând potențialul lui Nicolae Scurtu pentru istoria literară, încheiem cu o afirmație a criticului Nicolae Manolescu: „*Cu cât era mai pretențioasă o istorie literară, cu atât era mai cuprinzătoare.*"[4]

---

[1] G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, ediție și prefață de Al. Piru, București, Editura Minerva, 1982, p. 420.
[2] *Convorbiri literare*, 72, nr. 6-7, iunie-septembrie 1939, p. 1665-1676.
[3] Preluat din *Cronica*, nr. 11, 28 martie 1967, p. 7.
[4] Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, p. 800.

Nicolae Scurtu

NOI CONTRIBUȚII LA BIOGRAFIA LUI I. A. BASSARABESCU

Biografia, bibliografia și biobibliografia nuvelistului, memorialistului și epistolografului I. A. Bassarabescu (n. 17 decembrie 1870, Giurgiu – m. 29 martie 1952, București) sunt temeinic cunoscute grație domnului Teodor Vârgolici (n. 1930), exeget și editor al operei naratorului giurgiuvean.

Restituind, în 1966, câteva dintre *scrierile*[1] acestui prozator, așa de interesant din toate punctele de vedere, istoricul literar Teodor Vârgolici îi publică și câteva epistole trimise lui Mihail Dragomirescu, Titu Maiorescu, Simion Mehedinți, Cincinat Pavelescu, George Tutoveanu și Alfred Moșoiu.

Relevante mi se par a fi și alte epistole trimise criticului literar și esteticianului Mihail Dragomirescu (n. 22 martie 1868, com. Plătărești, jud. Ilfov – m. 25 noiembrie 1942, București), necunoscute până acum, în care I. A. Bassarabescu, profesor în Ploiești, *relatează,* cu dezinvoltură, despre oameni, cărți, reviste și colaborări.

Invitația de a colabora la Omagiu lui Titu Maiorescu se concretizează prin trimiterea nuvelei *Pe drezină*[2] care s-a bucurat de o apreciere specială din partea celui sărbătorit.

Este prudent, în momentul când Mihail Dragomirescu rupe relațiile cu revista *Convorbiri literare* și, implicit, cu Titu Maiorescu, și îl consiliază să fie calm, să aibă răbdare și să aștepte *finalul.*

Istoricul literar și publicistul Mihail Dragomirescu intuiește, cu exactitate, *intervenția* și *cuvântul* hotărâtor ale lui Titu Maiorescu și părăsește, definitiv, revista *Convorbiri literare,* înființând o altă publicație – *Convorbiri* (1907), iar din 1908–1910 se va numi *Convorbiri critice.*

*

Ploiești, 9 octo[m]br[i]e 1899

Iubite domnule Dragomirescu,

Mă asociez din toată inima și-ți sunt recunoscător că nu m-ai uitat. Până cel mult la 15 decembrie, lucrarea literară, mai mică de 20 pagini, va fi trimisă la destinație; și cel mai târziu până la 20 ianuarie, va sosi la adresa cuvenită și buletinul cu subscripția mea.

Asupra acestui din urmă punct, însă, n-am inspirație. Ce zici ? Între 10 și 20 lei ajunge ? Sau și mai mult ? Oricât mi-ai scrie d[umnea]ta, voi face sacrificii și voi contribui fără cea mai mică rezervă.

Fac tot, cu inima senină, pentru domnul Maiorescu, pentru ideea splendidă de a sărbători pe acest om superior, căruia nu știu să i se fi dovedit vreodată, în chip mai manifest, că numărul celor care-l cunosc și-l iubesc e foarte mare, mult mai mare decât s-ar părea.

Ce trebuie să-ți fi închipuit despre tăcerea mea, mi-o spune, cu multă elocvență, plicul scrisorii d[umi]tale. Ai zis pe el că „în caz de lipsă etc.”.

Vasăzică, mă credeai dus pe pustii sau rătăcind pe „alte orizonturi” ? și nu te-ai înșelat. Adresa însă mi-a rămas aceeași, vorba lui: „Unde ești ? La Ploiești”.

Pentru ce, însă, n-am mai dat semn de viață, pentru ce te voi fi disperat cu tăcerea mea, într-un cuvânt, la sutele de pentruceuri ce-ți vei face asupra „cazului Bassarabescu” îți voi răspunde când voi veni la d[umnea]ta.

E prea multă amărăciune pentru ca să mai înseninez scrisoarea.

Cred că m-ai judecat, însă, drept și ai văzut că nu eu sunt de vină. N-am fost nici o dată atât de naiv, ca să fug de bine; și cu d[umnea]ta, îmi închipuiesc că ți-am dovedit, totdeauna m-am simțit bine.

Lucrarea am să lupt s-o ridic la înălțimea operei proiectate. Izbuti-voi ? Tot d[umnea]ta ai să-mi spui.

Respectele mele doamnei Dragomirescu. D[umi]tale cele mai bune sentimente de prietenie.

I. Bassarabescu

[P.S.]

În tot plicul cel galben, afară de adresă, nici un rând, nici un cuvânt pentru mine, de la d[umnea]ta. Ce răutate !

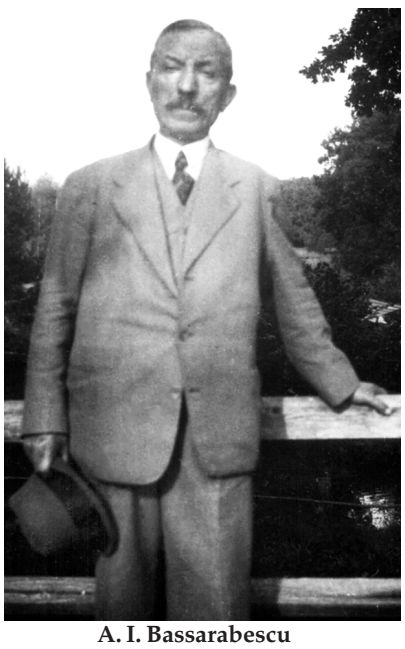
*

Ploiești, 15 februarie 1900

Iubite domnule Dragomirescu,

Acum sosesc din Craiova, unde afacerea căsătoriei mele a intrat într-o fază care e probabil să ducă la ruptură, încât îți poți închipui regretul ce simt că n-am putut veni și eu [i]eri la felicitarea d[omnu]lui Maiorescu.

Ar fi fost o ocazie superbă să-i fac cunoștință într-un moment așa de solemn. Cum însă îi doresc din suflet multe aniversări de acum înainte, nu dezesperez și, prin urmare, alte ocazii se vor mai ivi.

A. I. Bassarabescu

Trimite-mi vreo patru numere jubiliare pentru d[omnu]l Negruzzi, precum și vreo șase de ale d[omnu]lui Maiorescu, ca să le desfac aici.

De cinstea și onestitatea mea să nu te îndoiești: sunt sărac dar onest.

După atâtea *tracasări* ce am avut, cred că mă crezi de ce nu am trimis nimic deocamdată. Ultimul n[umăr] din *Convorbiri* nu mi s-a trimis până acum. Sunt exclus ? Îl aștept și sper.

Al d[umi]tale,

I. Bassarabescu

*

Ploiești, 23 februarie 1900

Iubite d[omnu]le Dragomirescu,

Am primit 7 volume mari și 4 mici (total 11), pe care le-am și plasat. Nu știu însă prețul celor mari, te rog a mi-l comunica, altfel nu știu cât să cer.

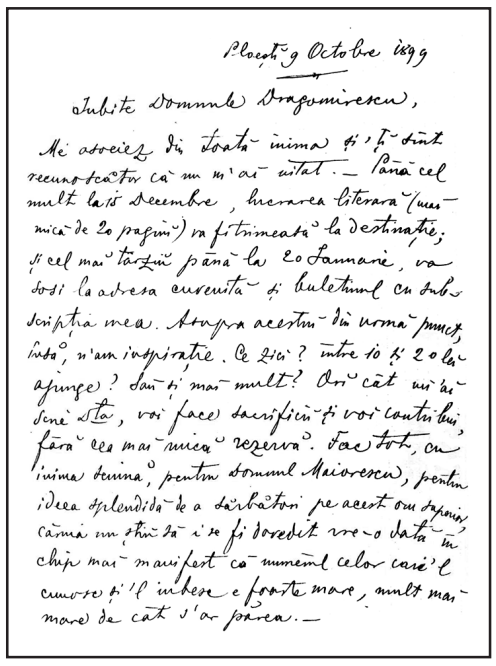
În curând veți avea și o nuvelă și, probabil, și pe nuvelist[ul] însuși. Îndată ce încasez, expediez banii pe adresa d[umi]tale.

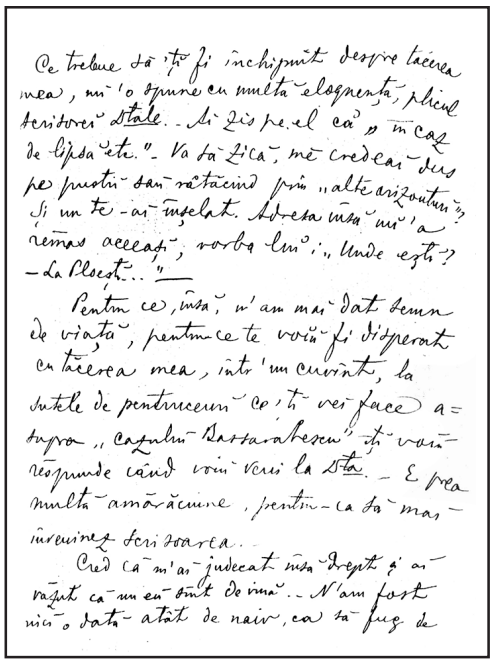
Cele mai bune salutări de la devotatul d[umi]tale,

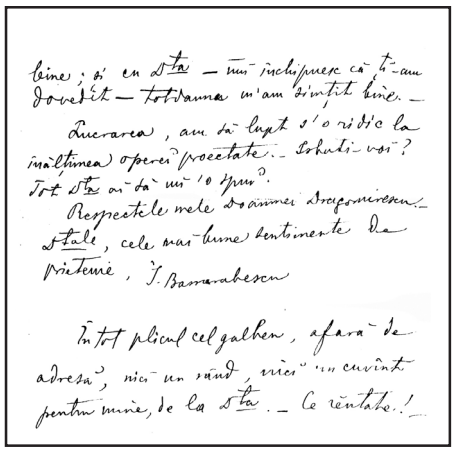
I. Bassarabescu

[P.S.]

Cred că o să-ți placă scrisoarea asta cu vederi din... Ploiești.

*

Ploiești, 2 decembrie 1906

Iubite domnule Dragomirescu,

Am citit scrisoarea d[umi]tale de câteva ori și cu cea mai mare băgare de seamă, și parcă tot mi-a rămas ceva neînțeles: așa mi se par de surprinzătoare faptele pe care mi le spui la început.

Din rândurile d[umi]tale, văz că ai dreptate să fii amărât, dar nu văz pentru ce ai bate în retragere. Îmi spui că a fost un complot între puțini: numai trei, fără știrea nimănui.

Atunci, cei mulți, restul, nu mai au nici o putere ? Nu i-ai întrebat ce zic ? Aprobă cu toții ca d[umnea]ta să fii nedreptățit așa ?

E drept că nu cunosc toate amănuntele, dar în măsura în care îmi spui lucrurile, parcă deduc că ar trebui să-ți faci și această datorie, deoarece, dacă am admite regula de mai sus, te poți și d[umnea]ta întruni cu alți doi, făcând un al doilea complot care să-ți dea d[umi]tale direcțiunea.

Și apoi, afară dacă nu e la mijloc vreun alt cuvânt mai puternic, se poate ca trei convorbiriști caterizând pe unul dintre ei, acesta să se creadă în drept să-i părăsească și pe ceilalți 22 tipăriți pe scoarța revistei ?

Îți mărturisesc că m-au mâhnit atât de mult cele ce-mi scrii și atât îmi sunt de urâte neînțelegerile între prieteni, încât eu parcă tot cred într-o îndreptare.

De aceea, nu te vei supăra și-mi îngăduiești ca din cea mai prietenească sinceritate, să te sfătuiesc să amâni hotărârea luată. și mai e un considerent pe care, poate, n-ai să-l admiți, dar eu tot ți-l spui: D[omnu]l Maiorescu !

Oricât ar încerca să te supere, nu e mai bine să-i arăți că nu izbutește ? Eu l-am auzit totdeauna vorbindu-mi numai bine de d[umnea]ta și prețuindu-te îndestul.

Apoi lumea e atât de obișnuită să te știe dintre ai lui, încât cu greu se va convinge că poți să-i fii împotrivă. Aceasta, întrucât privește conflictul.

Cât despre idealul literar al viitoarei reviste, negreșit că e cel bun și nu pot decât să-l aprob din toată inima. Din parte-mi îți făgăduiesc sincer atâta sprijin cât îmi vor îngădui puterile.

Nu pot să-mi iau angajamente formale, căci d[umnea]ta știi felul neregulat al activității mele. În tot anul acesta n-am putut trimite la *Conv*[*orbiri*] *lit*[*erare*] mai mult de două bucăți, iar de două luni am făgăduit lui Bogdan[3] și sunt dator să-i trimit ceva.

Pricina acestei încetiniri, de la o vreme, vei ști-o mai bine când ne vom întâlni și vom sta de vorbă mai mult, cum stam altădată.

În tot cazul, te rog scrie-mi tot ce vei orândui și cu oricât de multe lămuriri. Aș vrea să știu dacă te-ai asigurat de Iosef[4], Caragiale și Sadoveanu.

Îți doresc din inimă izbândă și te rog să nu-mi iei în nume de rău că mi-am spus sincer și fără ocol părerea.

Din puțina mea experiență, am văzut că de câte ori am avut răbdarea să las ca timpul să-mi dea dreptate, am avut surprinderi bune.

Aceasta mă face să-ți dau acea povață deschisă și d[umnea]ta mă cunoști prea de demult pentru ca s-o poți pune la îndoială.

Prietenul d[umi]tale devotat,

I. Bassarabescu

*

Ploiești, 7 april[ie] 1907

Iubite domnule Dragomirescu,

Îmi închipuiesc, așa fără motive serioase, că trebuie să fii supărat că nu m-am ținut de făgăduiala de a veni să te văz.

N-am venit, însă, de atunci nici o dată prin București, și n-am venit nu pentru că n-am vrut. Vorba cronicarului „nu sunt vremile sub om”.

Am admirat pe Coco la locul său de onoare. Azi am expediat prin mandat poștal abonamentul pe un an la *Convorbiri* pe adresa – Str[ada] Eroului, nr. 16, conform chitanței.

Emilgar[5] trebuie să fie peste măsură de ocupat. Prepară ceva nou ?

Poate după sărbători să avem norocul să putem veni prin București.

Până la revedere o prietenească salutare,

I. Bassarabescu

Originalele acestor epistole, inedite, se află la Biblioteca Academiei Române, Cota 38(5-7 și 12-13/IV.

---

[1] I.A. Bassarabescu, *Scrieri alese*, Ediție îngrijită și prefață de Teodor Vârgolici, București, Editura pentru Literatură, 1966, 660 pagini. (*Scriitori români*)

[2] Ioan A. Bassarabescu, *Pe drezină*, în *Lui Titu Maiorescu. Omagiu. 15 februarie MCM*. București, Stabilimentul grafic I.V. Socec, 1900, p. 118–137.

[3] Ion Bogdan (1864-1919), istoric, slavist, director al revistei *Convorbii literare* din 1907.

[4] Ion Trivale (Iosef Netzler) (1889-1916), publicist, critic și istoric literar, colaborator la revista *Convorbiri critice*(1907-1910).

[5] Emil Gârleanu (1878-1914) publicist și prozator. A colaborat, și cu pseudonimul *Emilgar*, la revistele conduse de Mihail Dragomirescu.

UN IMPORTANT DEMERS INTEGRATOR

Constantin ABĂLUȚĂ

Miron Kiropol este unul dintre cei mai inspirați poeți români. Cuvintele lui vin din intermundii, parcă aduse de fluxuri care le și împletesc între ele în mod insolit, dar – paradoxal – instaurează în sufletul cititorului liniștea și firescul de fiecare zi. Realul poetului este unul apropiat, direct recognoscibil și palpabil cu toate simțurile, și adesea atât de dens și de concentrat în sinestezii memorabile încât poate sugera evanescența. Dar, așa cum judicios observa criticul Lucian Raicu: „Aura extatică, (...) inclusiv senzația de beatitudine vine din suferință, dintr-o adâncă singurătate, din sentimentul de-a fi exilat în lume, din îndoiala de sine însuși, din proximitatea eșecului".

Kiropol este un credincios autentic. Ca artizan (unul de excepție), el știe că poezia nu poate aborda frontal credința. Ca și în cazul dragostei, credința este ceva atât de intim încât clamând-o, o desfigurezi, îi scapi esența. Doar transparența umilă în fața lumii și a cuvintelor sunt însemnele unui spirit credincios.

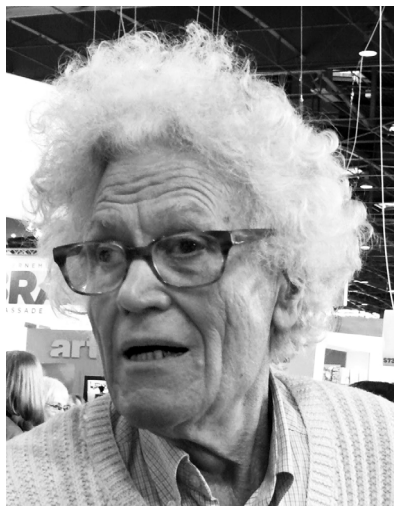
Credința are la Miron Kiropol puterea unui blestem, nu poate scăpa de ea. Demonizat de credință, inspirat de ea, cuvintele poetului își găsesc întotdeauna un suport profund spiritual. Materialitatea și diversitatea lumii își află o melancolică întemeiere în sufletul celui ce știe că toate răspund unei chemări unificatoare ce poartă numele secret de divinitate: *Cine știe când voi avea o altă viață / După o așa grea moarte. / Cine știe dacă nu voi fi / Smochin uscat, floare de mlaștină, / Elefant fără colți, vânt uitând să bată, / Femeie chemată să nască un prunc mort, / Înger căzut din aripi / Sau măslin încoronând fruntea geniului, / Floare de cireș rotunjită peste flăcări, / Regină a albinelor, țărm al mării zeilor, / Femeie ce zămislește învierea, / Dirijor al celor nouă coruri angelice.* (31 decembrie 2008)

Perspectiva adamică (mirarea, bucuria, inocența) este un dat al acestei poezii. În același timp, perspectiva adamică oferă credibilitate sporită demersului psalmic general și atunci când aceste laude capătă inflexiuni profane. De altfel, întreaga operă a lui Miron Kiropol este contrapunctată de porniri eretice, de revolte minimale sugerându-l pe Adam cel izgonit din Paradis, dar repede uitate și transformate în regrete și flagelări, parcă împrumutând ceva din nehotărârile zbuciumatului Iov. Sufletul poetului, tremurător și cutremurat, își trăiește rând pe rând stările și subtilul artizan al textului le organizează în mari proiecte mitologice unde imaginația sa asociativă se poate dezlănțui în voie, fără teama de a se pierde, căci scenariul și personajele constituie un pretext ideal pentru întreruperi prin colaje, aparteuri și monoloage, voci colective (corul) și o întreagă gamă de mijloace formale specifice poemului dramatic polifonic. Fabulosul, eroicul, grandiosul marilor mituri ale umanității exercită o atracție majoră, dar autorul știe să preia aceste atitudini într-un fel propriu, nuanțându-le și apropriindu-le „umilului și banalului", reușind să deschidă o stranie perspectivă existențială unui material cu viză transcendentă. De fapt, este vorba aici de smerenia în fața minunii a tot ce e viu, stare ce însoțește de la primul la ultimul cuvânt toate cărțile poetului. Și nu este nicidecum o smerenie exterioară, afișată ori invocată, ci una lăuntrică, integrată Naturii și Marelui Tot, desăvârșită în tăcere și abstragere din vâltoarea gregarității, dar călită în mesianica iubire de oameni: *Mi s-a făcut așa o foame de a fugi în lume, / Ca în copilărie; pe ramul cel mai de sus, / După geneza fructelor. / Adunam corcoduși cu viermi / Parcă ieșind din sâmbure / Și aruncându-i pe pământ îi binecuvântam / Și curățam atât de bine miezul fructului / Că Dumnezeu mi se arăta / Cu tot convoiul zeilor uciși de el / În bătălii de lumină.* (*Lui Hölderlin*)

Întreaga operă a lui Miron Kiropol – poet ce posedă o vastă cultură, obținută, de altfel, și prin traducerea marilor poeți ai lumii cu care se simte afin: Hölderlin, Dylan Thomas, Keats etc. – ilustrează unul dintre cele mai importante demersui integratoare din literatura română modernă. Demers ce transcende timpuri și spații, regnuri și cosmogonii, religii și mentalități, demers utopic în esență, dar însuflețit de suflul larg, fremătător și misterios, al cuvintelor ce spulberă cu carnalitatea lor aburoasă orice intenție tezistă și orice elan filosofard. Ingenuitatea în fața cuvintelor și smerenia în fața universului (exterior și lăuntric) constituie forța poeziei lui Miron Kiropol și în același timp aura ei de autentică epifanie.

Schițând portretul autorului, Mircea Ciobanu spunea: „La sfârșitul deceniului al șaptelea intra în literatura română un tânăr înalt, firav, mereu neliniștit, care vorbea despre lucrurile sfinte și cele lumești, surâzând și amestecându-le cu o candoare care tulbura până la spaimă".

În încheiere nu ne rămâne decât să ne exprimăm regretul că în cei douăzeci și șase de ani de libertate, critica literară nu și-a găsit răgazul necesar să se aplece asupra operei unuia dintre cei mai importanți poeți români. De altfel, același lucru s-a întâmplat cu George Almosnino, dar acesta, mai norocos pare-se, are de câțiva ani încoace un sfios început de recunoaștere post-mortem. Chiar dacă cei doi sunt niște autentici reprezentanți ai auto-exilului voluntar (Kiropol, al celui extern, iar Almosnino al celui intern), al ruperii punților cu orice exterioritate, fie ea cea a lumii literare curente, nu vrem să credem că instanța critică își propune să-i pedepsească printr-o tăcere preconcepută. Viitorul apropiat va aduce poate unele lămuriri în această privință căci, încă o dată: este vorba de niște poeți reprezentativi ai unei literaturi, de niște creatori unicat care jalonează cu sensibilitatea lor percutantă aproape jumătate de secol. Dacă politicienii sunt responsabili pentru cele materiale, critica artistică nu se simte responsabilă pentru cele spirituale ?, căci iată, mileniile trec repede.

Miron Kiropol

Selecția poemelor a fost făcută din volumele *Aur în sită*, Editura Timpul, Iași, 2014 și *Numele pietrelor sfinte*, Editura Timpul, 2016.

31 decembrie 2008

Cine știe când voi avea o altă viață
După o așa grea moarte.
Cine știe dacă nu voi fi
Smochin uscat, floare de mlaștină,
Elefant fără colți, vânt uitând să bată,
Femeie chemată să nască un prunc
mort,
Înger căzut din aripi
Sau măslin încoronând fruntea
geniului,
Floare de cireș rotunjită peste flăcări,
Regină a albinelor, țărm al mării
zeilor,
Femeie ce zămislește învierea,
Dirijor al celor nouă coruri angelice.
Auzul s-a făcut fior.
De dincolo de lumi se-aude zbor
De mărețe cuvinte
Rostite la urechea mortului,
Încât acesta se trezește
Întinzând brațele după parfumuri.
Împrejurul patului funebru
Viii se cutremură și cântă
Melodii de aur și argint.
Glasurile au foșnet și miros
De coapse fericite de femeie
Dăruită aștrilor.
Inima țâșnește din piept
În mijlocul rugului. Toți
Din trup și din vis
Îi laudă vindecarea

8 august 2009

Cel care mi-a furat lumina zilei
Să fie purtat în triumf,
Să i se dea locul de cinste
La orice masă, chemat de rege.
Nimeni să nu-i sluțească
Fața cu sabia.
Doar stafia celui ucis
Să-i vină înainte cu poeme căzute
De pe epitafuri, încântându-i
Auzul din ce în ce mai ascultător
de fericire.
Cel care mi-a furat lumina zilei
Se va prezenta mărit la Judecată
Iar Dumnezeu îi va spune:
Bine ai venit cu mâinile astea pătate de sângele
Mielului. Fii binecuvântat.
Îngerii te vor spăla de la picioare la cap
Și te vor purta în cântul lor.
Pământul mi-a bătut la ușă
Cu toate crucile sale
Arătându-mi cât de vii erau
Inimile celor plecați în el.
Frânturi de hohote de plâns
Îmbrățișară noaptea strângând-o
La piept atât de tare
Încât rădăcini, țeste și oase terciuite
Ieșiră din străfund și mă cerură ca trup.

LUI HÖLDERLIN

Mi s-a făcut așa o foame de a fugi în lume,
Ca în copilărie; pe ramul cel mai de sus,
După geneza fructelor.
Adunam corcoduși cu viermi
Parcă ieșind din sâmbure
Și aruncându-i pe pământ îi binecuvântam
Și curățam atât de bine miezul fructului
Că Dumnezeu mi se arăta
Cu tot convoiul zeilor uciși de el
În bătălii de lumină.

***

Pomii crescuți peste morți
Și-au copt mai bine fructele
Decât cei din livadă,
Au parcă geamăt sub coajă
După logodna cerului cu stelele.
Poate că de acum
Voi fi cu adevărat zămislit
Lămâi sau portocal
Pentru începutul lumii,
Acolo unde sunt ei îngropați.
Voi veni să sun din trompetă
La urechile lor lacome de adevăr,
Din ramuri voi suna cu mugurii
Ca un slujitor îngeresc.

***

Așezat de partea umbrei
Am întins o mână soarelui
Ce mi-a încălzit-o cu zgârcenie
Mai înainte de a fugi dincolo.
Am crezut o clipă că mă ia în barca lui
Ca să-mi arate lumea subterană
Dar el mi-a făcut semn
Că trebuie să mă păstrez încă viu
Ca să-mi dicteze legi noi de poeme
La care oameni, păsări și flori
Se vor închina amestecându-se,
Dând naștere la o rasă de zburătoare
Cu trup de pasăre și cap de floare,
Cu inimă de zeu.

***

Înconjurat de nimicul strălucitor din oameni,
De nimicul strălucind de zei uciși,
Bălegar lipit de cozile cailor.
Înconjurat de epoca trădării și a putreziciunii
Oriunde pe pământul jertfit nopții,
Cânt, pe jumătate statuie,
Pe jumătate carne,

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

Statuie intrând în carne,
Carne devenită bronz…
Veniți îngeri care citiți din marea Carte
Și spuneți-mi de ce m-am născut
Dacă nu pot să port pe umeri
Numele Domnului și împerecherea cu el ?
Bățeți-mă în cuie
Și veți vedea cum ele devin sacre.
Atârn pe cruce și laud
Ființele ce m-au crucificat.

***

Ultimă cădere în mine,
Ultim urcuș, bieți
Pași întipăriți în smoală,
Și țărâna care se mișcă
Luând forma vie
A trupului tău veșnic.
Aceasta să fie, aceasta să nu fie,
Viața ? Până și obiectele surâd
La auzul acestei întrebări
Ce nu e altceva decât respirația divină
Trecând de la o interpretare la alta
A visului și a stingerii lui.

***

Dacă am căzut în capcana
De a refuza dragostea carnală,
Când eram tânăr
Acum că mă târâi printre cununi de spini,
Așteptând să fiu înghițit de gloria morții,
Mai bătrân decât fiecare zi născută de grație,
Mai bătrân decât numele pietrelor
Așezate de zei înaintea furtunii spumegând
Ca urme de sânge în colțul buzelor,
Mai bătrân decât tot ceea ce a fost,
Decât tot ceea ce este,
Mai bătrân decât buzele muribundului ce rostesc
„Iartă-mă, iartă-mă" –
Lipit de Veșnic ies din capcană,
Sunt dragostea sa pentru tot ceea ce e,
Pentru tot ceea ce nu e.

7 iulie 2011

Să-ți vezi pierind cuvintele din gură,
Să le auzi cum gem prin aer,
Să intre în freamătul copacilor
Ce par blestemați de vânt.
Și în curând se va vorbi de tine
Ca de un fir de iarbă smuls:
Vei fi un vierme gonit sub pământ,
Gest cerșetor al unei mâini tăiate,
Ori vei zbura fără să știi,
Nori scormonind timpul după aripi.

***

În miezul zilei ne vom opri din nou
Ca din greșeală o clipă
Față către față privindu-ne
Cum aburii ce privesc tulburând
Oglinda în care nu mai știm
Să ne răsfrângem altfel.
Și cât de departe e focul plutitor
Altădată cu nașteri de aureole !
O clipă ! așa cum după lectura unui poem
Bate în noi vântul și vizităm
O lumină micșorată.

***

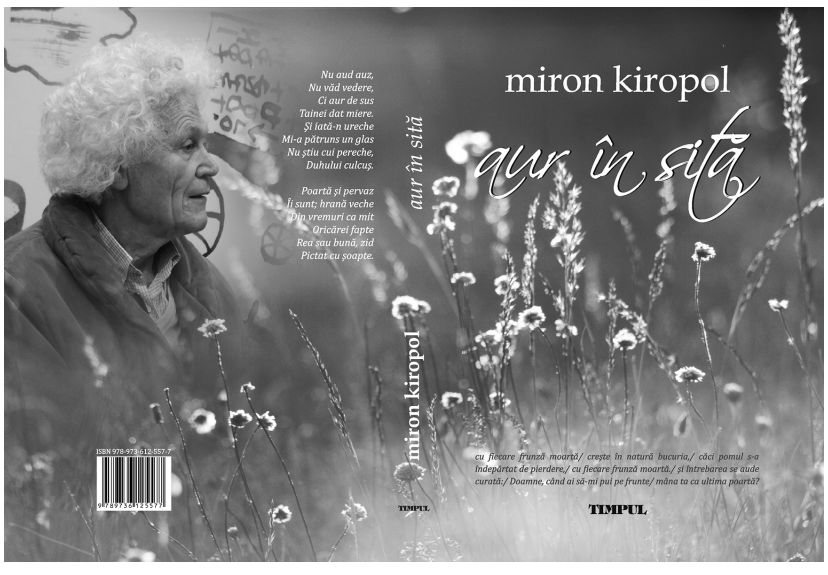
Scâncesc pe străzi întunecate,
Cerșind adorația, dar din ce vedenie
E făcută ? Cine i-a dat acest rol
Așa deplin sub patimă ?
Îi cerșesc cel mai mărunt pas,
Și aș vrea să-i spun cât o iubesc,
Mai mult decât florile parfumul lor,
Aș vrea să urlu cu urlet sfințit de tăcere.
Vin înaintea oamenilor ca târât de cai sălbatici,
Vin gol ca un animal sacru.
Botezat cu nume de rege,
Vin prosternându-mă la norii
Ce veșnic se schimbă în mine.
Te iubesc, zeiță, te iubesc
Rostită de miracole,
Cerșindu-te din cer și pământ,
Din inimă și cenușă.

***

Ziua calcă peste oameni
În vârful picioarelor.
Chiar luminii îi e frică să strălucească altfel.
Așa toate poartă pecetea dispariției.
Gânduri merg spre nimeni
În vârful picioarelor
Și se roagă și cântă pentru creșterea
Ierbii și a copacilor care nu se tem de nimic

ALBINELE

În ziua când m-am arătat dorinței lor,
Seducătoare a mierii,
Florile supuse mântuirii au început
Să vorbească, au luat zguduire de cântec.
Mierea curgea din ele în erupție
de cuvinte dumnezeiești,
Mă înecau cu darul lor de zumzet,
Mâinile își trădau cutremurarea,
Focul scotea muzici de taină, flăcări
Înveșmântau coaja inimii sub care se revelau
corzile supraceleste.
De dincolo de lumină și beznă
Mă întorceam cu vești despre
Existența mută a grației

Răsăditorul de imagini

Florin COLONAȘ

Cândva, cu mai bine de patru decenii în urmă, pe vechiul Pod al Mogoșoaiei, în holul Casei Scriitorilor din boiereasca clădire a Monteorului, se vernisa la intervale lunare câte o expoziție a condeierilor care aveau afinități cu linia și culoarea. Primele manifestări de acest fel, aflate sub umbrela titlului „Plastică și Poezie", au omagiat talentul, în domeniul pe care-l definim astăzi drept aparținând artelor vizuale, lui Petru Vintilă, Constantin Abăluță, Alecu Ivan Ghilia și a altora înzestrați și cu harul picturii.

Între mânuitorii condeiului, stăpânitori cu mare dăruire ai liniei și ai culorii, se află și scriitorul Miron Kiropol, stabilit de aproape cinci decenii în Franța, unde și-a extins aria preocupărilor intelectuale, ocupându-se și de pictură. A fost încă de tânăr un mare admirator al maeștrilor picturii românești, pe care i-a întâlnit în muzeele Capitalei. A urmărit activitatea galeriilor bucureștene de artă, colindându-le cu aceeași pasiune cu care frecventa bibliotecile și anticariatele, într-o avidă și neîncetată sete de a acumula, convins fiind de menirea lor în sedimentarea și tezaurizarea cunoștințelor enciclopedice în faza adolescentină a trăirii spirituale.

În istoria recentă a literaturii noastre mai întâlnim un Miron, numit Radu Paraschivescu, care a început cu preocupări de artă plastică și apoi a continuat strălucit ca un mare maestru al versului.

Spre deosebire de acest înaintaș al său, Kiropol s-a dedicat picturii ceva mai târziu, când era împlinit ca scriitor, după ce se „exilase" în Franța, chiar dacă cochetase cu desenul dintru începuturile scrisului. Interesant la acest poet și pictor este și faptul că nu este numai un creator de imagine, dovedindu-se și un priceput meșter în tehnologia preparării materialelor de pictură, întorcându-se la vechile metode de preparare, nu numai a suportului, dar și a culorilor. Pasiunea lui pentru lemn mă îndeamnă să mă gândesc la pasionații lutieri.

Miron nu este un vizitator și nicidecum un mușteriu al magazinelor de furnituri de pictură. El nu-și cumpără șasiul și pânza gata preparată. Preferă lemnul de esență tare, pe care-l prepară după o formulă laborioasă, cu răbdare și în timp, pentru fiecare dintre lucrări. Rețetele de preparare sunt total diferite față de cea utilizată cu precădere astăzi – impregnarea pânzei cu oxid de zinc. Miron apelează la ceruiri succesive ale lemnului, între care și celebra ceară de Carmanba. Fazele impun meticulozitate, dar satisfacția pe care suportul îl oferă creatorului și privitorului este într-adevăr spectaculoasă.

Omul, pironit ore în șir la măsuța de scris din fața unui mic geam care oferă o perspectivă aproape liniară asupra unei strâmte degajări dintre pereții unor imobile seculare, din plin centrul Parisului, și-a găsit și timpul necesar de a prelua plăcile din fibră lemnoasă, savant impregnate, pregătite să primească binecuvântarea pensulei. După ce le mângâie cu privirea și le desmiardă cu palma, apropiindu-le de piept într-un gest paternal, Miron începe să deznoade o poveste din tinerețea omului care a privit cu sufletul sensibil al poetului lumea în care gravita.

Familia, strada, amintirile din copilărie, fragmente din multiplele lecturi, șotiile vârstei, observațiile adolescentului, toate își găsesc ecoul în ceea ce el transpune pe suprafața primitoare a stratului preparat cu știința spițerului de către mână și mintea care știu să rostogolească cuvintele în versuri, iar pe acestea în poezia liniei și a culorii.

Lumea personajelor din pictura lui Kiropol este fascinantă nu numai prin „individ" și plasarea lui în mijlocul unei acțiuni, ci și prin viile legături atât de vizibile cu personajele din marile lucrări ale literaturii care-i sunt familiare.

Din păcate, Miron a pictat prea puțin în ultimii ani. Pe de o parte lipsa spațiului sufocat de cărți și vechile lucrări așteptând cumințí momentul plasării pe simeze, pe de altă parte absența unui om care să se ocupe de chestiunile plicticoase ale unui impresariat, la care se adaugă inapetența forului cultural românesc din capitala Franței, care, aș putea spune, ignoră complet o valoare a neamului, conduc fără doar și poate la o marginalizare a unei activități aproape necunoscute.

Miron Kiropol este un personaj seniorial în cultura românească actuală. în multe dintre rândurile lui găsim elementele răsadurilor aforistice și dacă ar fi să amintim pe înaintașul în domeniu, Lucian Blaga, cu acel mănunchi din „Discobolul", iar pe Miron asemuit acelui personaj devenit legendar al aruncătorului de disc, opera sculptorului din Attica, Myron din Eleuthera, ar întări afirmația despre maestrul care-și împrăștie tolba plină de slove și imagini în plină germinație pe terenul fertil al creativității artistice, pe care truditorul din zilele noastre, optzecistul Miron, îl cultivă cu abnegația ființei pline de juventute.

Să ne trăiești, Miroane !

DE LA BREXIT LA… YOK NATO ! Comunicatul Consiliului NATO – Varșovia: Declarație de război la adresa Rusiei, sau joc de imagine ?

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*

Motto: *Caracteristica cardinală a situației strategice este atașamentul NATO inspirat și ghidat de SUA, care își proiectează hegemonia Occidentului către est. Acesta a fost scopul administrațiilor americane succesive. În cursul președinției lui Elțân, părea că aceasta se va realiza fără conflict și cu minimum de fricțiuni. Intenția afișată de administrația Bush era de a alătura Georgia și Ucraina acestui proiect. În timpul Consiliului NATO de la Varșovia, s-au desfășurat trupe NATO în Georgia. America nu a ajuns la capătul a ce are de făcut și a demonilor pe care i-a declanșat...* (Michael Brenner, 17.07.2016, expert de politică externă și geopolitică, Universitatea Texas)

Pentru cei interesați să studieze în profunzime textul Comunicatului Consiliului NATO de la Varșovia (8-9 iulie 2016), este o ocazie unică de a constata și înțelege gravitatea situației de insecuritate în care a fost aruncată Europa și cum se conturează tot mai clar intenția militarilor americani care conduc structurile decizionale ale NATO de a implica Europa într-un război cu Federația Rusă.

Se pare că pentru nucleul dur al neo-consevatorilor, așa-numiții *fauconi* din cadrul Administrației americane și Pentagonului, nu este suficientă situația disperată în care se află Europa occidentală, confruntată cu un șir nesfârșit de atentate teroriste, criză economică, lipsa de încredere a cetățenilor în actualele instituții suprastatale europene, la care se adăugă și criza generată de valul de populații musulmane care și-au găsit refugiul pe teritoriul bătrânului continent din calea războiului din Siria, genocidului asupra creștinilor și arabilor din teritoriile controlate de ISIS (Statul Islamic) cât și destabilizarea situației economice și mediului de securitate din Orientul Mijlociu, ca urmare a Primăverii Arabe și mai avea nevoie să pună bomboana pe colivă prin radicalizarea poziției NATO față de Rusia.

Studiind cu atenție Comunicatul NATO, observăm că referirile la agresivitatea Rusiei în Crimeea și Ucraina sunt în număr de 55 și într-un limbaj extrem de dur, constituindu-se într-o adevarată declarație de război. De altfel, în articolul publicat în această revistă, în urmă cu câteva luni, intitulat sugestiv „Cine aduce războiul în Europa ?" anticipam o asemenea presiune a militarilor americani în cadrul structurilor decizionale ale Alianței.

Riscurile și amenințările la adresa securității și stabilității Europei și în lume, sunt puse pe seama acțiunilor militare ale Rusiei, plasându-se pe un plan secund terorismul, crima organizată, efectele dezastruoase pe termen mediu și lung pentru Europa generate de migrația musulmană (care treptat tinde să ocupe periferia marilor orașe, locuri unde poliția ezită să pătrundă) etc. Aceste enclave musulmane din inima Europei se vor radicaliza pe măsură ce guvernele europene nu vor găsi rapid soluții la problemele economice, sociale, educaționale și religioase cu care aceste comunități se confruntă. În aceste ghetouri, crima organizată, traficul de droguri și armament, prostituția, evaziunea fiscală, spălarea de bani, sunt conectate la grupări fundamentaliste care cochetează cu ISIS sau alte organizații teroriste wahabbiste din Arabia Saudită, Asia Centrală și Caucaz. Din rândul acestor medii vor fi recrutați viitorii teroriști sinucigași, de aceea Serviciilor, sistemului judiciar și birocrației administrative de informații le revine sarcină dificilă de a supraveghea atent mișcările elementelor active și să reușească infiltrări de agenți în aceste comunități.

Închisorile europene sunt adevărate câmpuri de vânătoare pentru jihadiști din cauza lipsei de locuri pentru izolarea militanților periculoși, din cauza suprapopulării și laxismului sistemului judiciar. Confruntările ideologice, religioase și politice între diferitele facțiuni musulmane vor fi transferate treptat spre comunitățile de refugiați din Europa, afectând securitatea individuală și colectivă a cetățenilor europeni, industria turistică și imaginea generală a unei Europe aflată sub asediu. Cheltuielile ocazionate de integrarea în muncă, acordarea de ajutoare sociale, asigurarea unor condiții minime de confort și asistenta socială, vor crea dezechilibre economice, financiare și haos instituțional, fiecare încercând să paseze răspunderea în sarcina altei autorități. Vom asista în continuare la creșterea valului de refugiați musulmani ca urmare a vulnabilizării frontierei de sud a NATO ca urmare a încercării de lovitură de stat din Turcia și, în replică, declanșarea unei adevărate cruciade împotriva musulmanilor din partea unor organizații extremiste și neo-naziste europene.

Recentele acte teroriste din Bruxelles și Paris, culminând cu cel de la Nisa de ziua națională a Franței, au demonstrat incapacitatea autorităților de a preveni asemenea tragedii și o lipsă de coerență a strategiei de luptă împotriva terorismului, o birocrație excesivă și o lipsă de colaborare și coordonare a acțiunilor la nivelul serviciilor de informații europene cu procuratura și organele judiciare.

Cred că se cuvine să amintim declarația șefului DGSI (Direcția Generală de Securitate Internă), Patrick Calvar (24.05.2015): „Sunt convins că vom câștiga lupta împotriva terorismului. Sunt îngrijorat și neliniștit de radicalizarea societății și a mișcării de fond care o antrenează. Am cerut să se aloce resurse pentru a ne ocupa de alte grupuri extremiste, pentru că o confruntare cu musulmanii este ineluctabilă... Încă două atentate și se va ajunge la asta... Recomand să anticipăm și să blocăm aceste grupuri care ar vrea la un moment dat să declanșeze confruntări intercomunitare..."

De la această declarație s-au mai produs atentate și acțiuni teroriste cărora le-au căzut victime sute de persoane. Această declarație arogantă și inconștientă se înscrie în atitudinea generală, inclusiv a ministrului de interne Bernard Cazeneuve, care la atenționările formulate de deputații Georges Fenech și Sebastien Pietrasanta (la 5 iulie 2016), privind disfuncții în colaborarea celor zece agenții guvernamentale de informații, la care se adaugă șase baze de date legate de lupta împotriva terorismului și a celor trei fișiere arondate la Serviciul de coordonare al Președinției, ministrului de interne și UCLAT (Unitate de coordonare a luptei antitero), care a ignorat raportul afirmând că „în lupta împotriva terorismului și în general în materie de informații nu s-au produs greșeli".

Cu o asemenea manieră de a organiza lupta împotriva terorismului într-o țară care s-a dovedit a fi țintă permanentă, nu este de mirare că asistăm periodic la acțiuni teroriste din partea unor indivizi cunoscuți de servicii cu comportamente violente, deviante sau cu convingeri fundamentalist islamice.

Experții în terorism și jihadism sunt de accord că fără un organism unic de coordonare a acțiunilor antitero la nivelul NATO și UE și o viziune clară asupra modului de combatere a acestui flagel, nu există posibilități de salvare. Cred că această problemă ar fi trebuit tratată cu toată responsabilitatea și profesionalismul în cadrul Consiliului NATO și mai puțin extinderea stării de urgență și scoaterea armatei pe străzi, or intensificarea măsurilor de supraveghere generală a cetățenilor europeni, care pe lângă aspectul moral s-a dovedit a fi ineficientă.

Dar, să revenim la conținutul Comunicatului NATO, îndeosebi la textele care se referă la Rusia, în viziunea unui expert NATO care a participat la această reuniune.

„Art. 1. (...) Noi, șefii de state și guverne ai țărilor membre NATO, ne-am reunit la Varșovia într-un moment determinant pentru securitatea țărilor noastre și popoarelor noastre. Ne bucurăm că ni s-a alăturat și Muntenegru, pe care l-am invitat să devină al 29-lea stat membru al Alianței.

Art 2. Misiunea esențială a NATO rămâne neschimbată de a veghea ca Alianța noastră să rămână o comunitate fără egal a libertății, păcii, securității și valorilor împărtășite, a libertății individuale, drepturilor omului, democrației, statului de drept. Suntem uniți în atașamentul nostru la Tratatul de la Washington și principiilor Cartei ONU, cât și legăturilor transatlantice, de o importanță vitală. Pentru a apăra și proteja securitatea noastră, indivizibilă și valorile comune, Alianța trebuie să continue și va continua să se achite de cele trei sarcini fundamentale enunțate în conceptul strategic „apărarea colectivă, gestionarea crizelor și securitatea cooperative". Aceste sarcini rămân în mod plenar pertinente, sunt complementere și contribuie la salvgardarea libertății și securității tuturor aliaților.

Art 4. De la ultimul Consiliu din Țara Galilor (2014) am luat o serie de măsuri pantru a întări apărarea noastră colectivă, dezvoltarea capacităților de creștere a interoperabilității. În fața unui mediu de Securitate tot mai variat, imprevizibil, am luat măsuri suplimentare de apărare a teritoriului și popoarelor noastre, protejarea stabilității în afara frontierelor noastre și de a urmări adaptarea politică, militară și instituțională a alianței noastre.

Art 5. Deja la periferia NATO se observă un arc de incertitudine și insecuritate, NATO fiind confruntată cu o gamă largă de provocări și amenințări de Securitate care emană de la state și nonstate, la sud și la est și forțe militare, cât și cu atacuri teroriste, cyber sau hibride. Acțiunile agresive ale Rusiei, inclusiv activitățile militare provocatoare la periferia teritoriului NATO și voința ei de a-și atinge obiectivele politice prin amenințarea cu forța și folosirea forței, constituie o sursă de instabilitate regională, reprezentând o provocare fundamentală pentru Alianță (...) și amenință obiectivul pe care noi îl urmărim de mult timp, o Europă liberă, întreagă, în pace. Condițiile de Securitate din Orientul Mijlociu și Africa de Nord care s-au degradat de o manieră semnificativă, în ansamblul regiunii, au profunde repercursiuni asupra securității noastre. Terorismul, în particular atacurile Statului Islamic au atins un grad înalt și fără precedent și se întind pe întreg teritoriul Alianței și constituie o amenințare imediată și directă pentru țările noastre și pentru comunitatea internațională. Instabilitatea din Orientul Mijlociu și Africa de Nord alimentează totodată criza refugiaților și migranților.

Art 6. (...) Responsabilitatea prioritară a Alianței este de a apăra teritoriile și populațiile țărilor membre contra unui atac, conform Art. 5 al Tratatului de la Washington... Paralel, NATO trebuie să-și conserve capacitatea de a răspunde crizelor dincolo de frontierele sale și să continue să le folosească activ în protejarea stabilității și întărirea securității internaționale lucrând cu partenerii săi și cu alte organizații internaționale.

Art 7. (...) Aliații au în față un evantai de provocări care reprezintă o amenințare directă pentru securitatea popoarelor noastre și mai larg, pentru stabilitatea și prosperitatea internațională...

Art 8. Amenințarea mondială, pe care o reprezintă terorismul nu cunoaște,nici naționalitate, nici religie. Continuăm să luptăm contra acestei amenințări în respectul dreptului internațional, scopurilor și principiilor Cartei ONU cu determinare și fiind solidari cu aliații și partenerii loviți de aceste acte teroriste...

Art 9. De 20 de ani, NATO se străduiește să construiască un parteneriat cu Rusia, îndeosebi prin intermediul Consiliului NATO – Rusia. Activitățile politice recente ale Rusiei au diminuat stabilitatea și securitatea, au crescut imprevizibilitatea și au modificat mediul de securitate. Cu toate că NATO respectă angajamentele sale internaționale, Rusia a violat valorile, principiile și angajamentele sale internaționale, pe care se bazează relația NATO – Rusia din 1977, enunțate în Documentul de bază a Consiliului parteneriatului euro-atlantic din 1977, actul de fondare NATO – Rusia (1977) și Declarația de la Roma (2002), ea a rupt încrederea cooperării noastre și a pus sub semnul incertitudinii principiile fundamentale ale arhitecturii de Securitate atât mondiale ,cât și euro-atlantice. Deciziile pe care le-am luat, inclusiv la această reuniune, sunt în plină compatibilitate cu angajamentele internaționale și ele nu ar putea fi considerate ca fiind în contradicție cu actul fondator NATO – Rusia. Prin acțiunile politice ale Rusiei care afectează securitatea figurează: anexarea ilegală și ilegitimă a Crimeei, pe care nu o recunoaștem și nu o vom recunoaște și asupra căreia facem apel la Rusia să revină, violarea prin forță a frontierelor Ucrainei de est, organizarea de exerciții militare de anvergură neîntrerupte la fontierele nordice, îndeosebi în regiunea Mării Baltice și Mării Negre și în Mediterana, conceptul său militar și postura corespondentă și discursul în domeniul nuclear, iresponsabilitatea agresivă, violarea repetată a spațiului aerian al țărilor alianței, în Siria intervenția militară a Rusiei și prezența sa militară în susținerea regimului Assad, prezența sa militară în Marea neagră și în sfârșit proiectarea puterii în Mediterana Orientală, sunt tot atâtea surse ale riscului și provocărilor suplimentare pentru securitatea aliaților și a altor țări.

Art 11. NATO răspunde noului mediu de Securitate întărind postura sa de descurajare și apărare, inclusiv prezența avansată în partea orientală a Alianței, suspendând orice cooperare civilă și militară practică între NATO și Rusia, rămânând însă deschisi dialogului.

Art 12. În fine, dacă ne-am hotărât să vorbim despre Rusia, ne permitem să comunicăm poziția noastră clară față de criza din Ucraina și din jur, fiind pentru noi în împrejurările actuale, primul punct pe ordinea de zi. Rămânem deschiși dialogului periodic centrat și în mod substanțial cu Rusia, care să fie disponibilă la schimbări în sânul Consiliului NATO – Rusia pe bază de reciprocitate, pentru a evita neînțelegeri, erori de evaluare sau escaladări involuntare și a crește transparența și predictibilitatea. Dispunem de linii de comunicare cu militarii ruși și facem apel la Rusia să folosească orice linii de comunicare...

Art 13. (...) Cerem Rusiei să ia parte de o manieră constructivă la discuțiile în curs cu OSCE pentru a moderniza Documentul de la Viena, de o manieră a ajuta la o mai bună transparență militară...

Art 14. Alianța nu caută confruntarea și nici nu reprezintă o amenințare pentru Rusia, dar nu putem să renunțăm și nu vom renunța la principiile pe care se bazează Alianța noastră și securitatea Europei, Americii de Nord. NATO va continua să fie transparentă, previzibilă și responsabilă.

Art 15. (…) Continuăm dezbaterile strategice privind securitatea euro-atlantică și abordarea noastră față de Rusia, începute la summitul din Țara Galilor...

Art 16. O Ucrainã independentă, suverană, stabilă, ferm atașată la democrație și statul de drept este esențială pentru securitatea euro-atlantică. Condamnăm ferm Rusia pentru acțiunile sale agresive contra Ucrainei, cât și pentru nerespectarea dreptului internațional și obligațiilor internaționale, care au grave incidente asupra stabilității și securității în zona euro-atlantică în întregime.

Art 17. Rusia poartă întreaga răspundere în legătură cu puternica degradare a situației drepturilor omului în peninsula Crimeea, în particular discriminarea la care sunt victime tătarii... Condamnăm întărirea generalizată a dispozitivului militar al Rusiei în Crimeea și suntem preocupați de deciziile Rusiei de a continua să-și întărească dispozitivul militar în Marea Neagră...

Art 18. Căutăm o soluție pașnică pentru conflictul din estul Ucrainei care a antrenat 10.000 de morți, cât și reintegrarea zonelor aflate sub controlul rebelilor.

Art 19. (...) Ca semnatară a acordurilor de la Minsk, Rusia poartă o resposabilitate importantă, însă Rusia continuă acțiunile deliberate de destabilizare a Ucrainei de est, violând dreptul internațional. Rusia continuă să furnizeze arme, echipamente și personal, cât și ajutor financiar și de altă natură rebelilor și să intervină militar în conflict.

Art 20. (...) Cerem Rusiei să înceteze violarea acordurilor de la Minsk și atacurile vizând observatorii OSCE...

Art 22. Suntem hotărâți să menținem o abordare internațională coerentă, în particular între NATO-UE. Răspunsul NATO vine în ajutorul acestui efort global, care cuprinde sancțiuni decise de UE, G7 și alții și care vizează să favorizeze o soluție pașnică a conflictului și să facem față acțiunilor Rusiei.

Art 23. Suntem confruntați cu sfidări și provocări constante în zona Mării Baltice, Mării Negre, Atlanticului de Nord, cât și în Mediterana, care sunt de o importanță strategică pentru Alianță și partenerii noștri. Rusia continuă să-și întărească prezența militară, să crească activitățile militare, să desfășoare noi capacități cu un înalt spectru și să compromită securitatea regiunii. (...) Apreciem contribuția benefică a Finlandei și Suediei în cadrul operațiunilor conduse de NATO. Suntem atașați procesului de întărire permanentă a cooperării noastre cu acești parteneri, prin consultări politice regulate, informări reciproce privind evoluția situației și prin executarea în comun de exerciții militare

(continuare în pag. 13)

(urmare din pagina 12)

pentru a face față provocărilor. (...) La Marea Neagră, NATO va continua să susțină eforturile statelor riverane la scară regională pentru asigurarea securității și stabilității. Întărim periodic dialogul cu Georgia și Ucraina în această privință.

Art 24. Suntem hotărâți să susținem integritatea, suveranitatea și independența Armeniei, Azerbaidjanului, Georgiei și R. Moldova..."

Și documentul continuă pe același ton și cu promisiuni amăgitoare la adresa statelor membre NATO, care se văd nevoite să se supună necondiționat deciziilor belicoase impuse de generalii americani la adresa Rusiei, care pot fi interpretate ca o adevărată declarație de război.

Întrebarea care se pune este dacă acești militari care fac parte din nucleul dur al Pentagonului sunt scăpați controlului Senatului și Congresului american, sau deciziile lor sunt conforme viziunii expansioniste a puterii americane și ale obiectivelor acesteia. Vom reda și comentariile formulate de un expert NATO care a participat la reuniune, pe care le apreciez ca fiind realiste și obiective, coincizând cu părerile unor generali și ambasadori europeni acreditați la structurile NATO, dar care din prudență ezită să le facă publice, însă încearcă pe lângă șefii de state și guverne europene să atenueze amenințările la adresa Rusiei și să mențină canalele de comunicare cu Kremlinul.

„(...) Rezultatele concrete ale reuniunii NATO pot fi sintetizate în decizia NATO de a desfășura patru batalioane în Polonia și în Țările Baltice, înființarea unei Brigăzi multinaționale NATO în România compusă din 3000-5000 de militari (2000 vor fi români, iar restul din partea aliaților), brigadă sub comanda generalilor români" preluarea de către NATO a scutului american antirachetă din Europa, inclusiv cel de la Deveselu, în cadrul măsurilor de contracarare a amenințărilor reprezentate de Rusia. Referitor la prevederile din declarație care se ocupă de implicarea NATO în lupta împotriva terorismului, se trece sub tăcere contribuția directă a Marii Britanii și SUA la invadarea Afganistanului pentru a pedepsi muhajendinii Al Qaida și pe Osama bin Laden (care se afla în relații de afaceri cu familia Bush și cu responsabili de rang înalt din cadrul Departamentului de Stat și Pentagonului), care a costat anual bugetul american peste 500 miliarde de dolari, iar după un deceniu de democratizare și luptă împotriva teroriștilor afgani, s-a ajuns ca CIA să negocieze în secret cu ei pentru a fi cooptați în structurile politice și administrative ale țării. Nu mai punem la socoteală cheltuielile operative făcute de serviciile americane pentru a aduce în Afganistan, ca și în Irak, firme private de securitate aparținând unor înalți demnitari americani. După retragerea trupelor americane, atât Pakistanul cât și Afganistanul se află într-o situație de insecuritate mai mare decât înaintea invaziei.

Același lucru s-a întâmplat și cu invazia în Irak, manipulând opinia publică internațională cu existența armelor chimice de distrugere în masă. Astăzi, la peste un deceniu, atât președintele Bush Jr. cât și premierul britanic Blair sunt puși sub acuzare că au folosit informații false pentru a justifica invazia și lichidarea lui Sadam Hussein.

Cum arată Irakul după această perioadă de democratizare a instituțiilor și societății cunoaștem. Țara a fost secătuită de bogății de firmele americano-britanice, atentatele teroriste din partea diverselor facțiuni etnice și religioase sunt parte a peisajului cotidian, iar pe acest fond de insecuritate și-a făcut apariția ISIS, care a reușit în câteva luni să se înarmeze și să constituie o armată regulată de câteva zeci de mii de militari și a reușit ocuparea unor regiuni strategice din Irak și Siria.

Să nu uităm și de încurajarea mișcărilor de răsturnare a regimurilor dictatoriale din Orientul Mijlociu (care până mai ieri erau partenere de nădejde a promovării intereselor americane în zonă), prin declanșarea Primăverii Arabe ce a aruncat în haos întreaga regiune.

Nu în ultimul rând, la presiunile americane s-a constituit coaliția militară pentru răsturnarea de la putere a lui Bashar Assad, care a permis ISIS să-și întărească poziția în zonă și să amenințe cu extinderea acțiunilor sale în Nordul Africii și Yemen.

Interesant că Declarația nu conține măsuri concrete la nivelul Alianței pentru o mai bună coordonare și eficiență a acțiunilor și operațiunilor de combatere și anihilare a ISIS și organizațiilor teroriste care i s-au alăturat și nici pentru prevenirea atentatelor pe teritoriul Europei, lăsându-se impresia, de altfel lansată voalat de unii responsabili europeni, că ar trebui să conviețuim și să supraviețuim acestui fenomen.

Dacă ne referim la valorile împărtășite de membrii Alianței, ar trebui să avem și explicații privind modul în care sunt judecate și evaluate derapajele unora dintre membri, și ne referim la Ungaria și Turcia, semnalate cu grave încălcări ale drepturilor omului și libertății de exprimare.

Concluzionând în legătură cu modul de înțelegere și abordare de către NATO și unii responsabili europeni a gravei amenințări pe care o reprezintă terorismul global, ar trebui să reținem că, deocamdată, numai se presupune cine este ISIS. Serviciile de informații occidentale nu cunosc decât faptele și urmările acțiunilor sale, nu și cine este. Ori, când te gândești la un inamic trebuie să-i înțelegi natura, esență sa, întrucât se vorbește de ISIS ca despre o entitate teroristă islamică care însă este condusă de un lider neislamist, „de o grupare teroristă care este dotată cu tancuri mai multe decât dispune armata franceză", de o armată de guerillă etc...

Departe de a fi superficiale aceste semne de întrebare și mirare, se relevă nevoia de a înțelege natura răului care amenință atât securitatea Occidentului cât și a Orientului Mijlociu, tinzând să se transforme într-o amenințare globală la adresa securității și stabilității planetei.

Pentru a învinge acest rău, este nevoie să învingem natura însăși a raului.

Prof. Alan Krueger, doctor în economie la Universitatea din Harvard, a studiat grupuri de teroriști palestinieni, libanezi, israelieni, germani, irlandezi, turci, japonezi și a ajuns la concluzia că „Datele analizate expun prea puține legături directe între sărăcie, educație și activism terorist în țările studiate, două treimi dintre teroriști sunt de origine burgheză ! Nicio origine socială specifică, nici un nivel de învățământ nu sunt predispuse la terorism".

În martie 2015, la Conferința internațională privind prevenirea extremismului violent de la Geneva, Secretarul General al Comitetului interministerial francez pentru prevenirea delicvenței descria teroriștii ca fiind „tineri în situații de eșec social, fragilitate psihologică, marginalizare".

Cu asemenea definiții și evaluări nu se va reuși o combatere eficientă a acestui flagel la nivelul țărilor UE și NATO.

Distinsul expert NATO, relata și unele reacții înaintea și după reuniunea NATO, care ar merita să fie reținute:

- ministrul moldovean al apărării, Anatol Șelaru, a precizat că „Moldova dorește o aprofundare a cooperării cu NATO în vederea modernizării armatei naționale cu sprijinul țărilor membre ale organizației";

- premierul britanic, David Cameron, a afirmat că „Marea Britanie rămâne angajată pentru apărarea și securitatea Europei, chiar după ieșirea din UE, iar ministrul apărării a anunțat că va desfășura 500 militari în Estul Europei și 150 în POlonia. De asemenea, va rămâne cel mai mare partener internațional în cadrul Programului Lockheed Martin Corp pentru avioanele de luptă F-35 (aproape 15% din componentele fiecărui avion se produc în Marea Britanie). Este însă interesant de urmărit dacă după BREXIT, forța militară de reacție rapidă franco-britanica (compusă din 5000 militari și armament) va mai funcționa, ori contribuția britanică la NATO se va limita la promisiunile avansate în timpul reuniunii de către premierul și ministrul demisionați.

- Secretarul de presă de la Președinția Rusiei, Dimitri Peskov, a ținut să precizeze că „Este absurd să se vorbească despre o amenințare care ar proveni dinspre Rusia, în condițiile în care în centrul Europei mor zeci de oameni, iar în Orientul Mijlociu mor zilnic sute de oameni, trebuie să fii o organizație total mioapă. Dacă se va căuta asiduu imaginea unui dușman pentru a monta pe această imagine o isterie antirusească, a stimula rusofobia și apoi plecând de la acest fond emoțional să amplasezi noi și noi unități aviatice, unități terestre, apropiindu-le de frontierele ruse, atunci, în aceste condiții, este puțin probabil să se poată stabili o bază de cooperare."

La mai puțin de o lună de la reuniunea NATO, Franța este lovită din nou de un act terorist, cu sute de morți în fieful turismului de elită, la Nisa, în momentul în care se pregăteau focurile de artificii pentru a marca ziua națională a țării. Și acest eveniment tragic a demonstrat încă odată, dacă mai era cazul, vulnerabilitatea sistemului de securitate francez, în condițiile în care țara se află sub situație de urgență decretată de președintele Hollande, când se presupune că toate sistemele de alertă antitero erau sub cod roșu.

Dar, ca să avem un tablou panoramic al incompetenței și lipsei de eficientă a sistemului de informații de la nivelul Comandamentului NATO, în vinerea neagră ne-am trezit în plin război civil în Turcia, aliatul cel mai puternic al Alianței pe flancul de sud. Ne punem întrebarea firească dacă la nivelul structurilor de informații militare ale Alianței s-a anticipat o asemenea evoluție a situației politico-militare din Turcia și nu a intervenit, atunci avem o imensă problemă, iar dacă nu s-a știut nimic, înseamnă că Alianța nu se justifică și nu se achită de propriile angajamente enunțate în declarația de la Varșovia, de a veghea la securitatea și pacea continentului european.

Măsurile de reprimare a încercării de lovitura de stat dispuse de președintele Erdogan depășesc cu mult pe cele luate de președintele Siriei, Bashar Assad și pentru care SUA și aliații din NATO au declanșat un adevărat război pentru răsturnarea de la putere a acestui dictator.

Ce reacție va avea NATO față de acest aliat a cărui armată este cea mai puternică ca număr și armament după cea a SUA ? Cum va mai conta Alianța pe seriozitatea angajamentelor de Securitate ale Turciei pe flancul de sud, față de amenințările Rusiei, când însăși Turcia din furnizor de securitate s-a transformat într-un factor perturbator al echilibrului strategic la Marea Neagră și Mediterana ?

Va mai respecta Turcia angajamentele luate față de UE de a proteja frontiera sud de exodul spre Europa a celor 3 milioane de migranți blocați în taberele turcești sau va da drumul năvălitorilor musulmani să ia cu asalt continentul ?

Efectele și speculațiile nu au întârziat să apară în legătură cu măsurile represive luate de președintele Erdogan, atât la nivelul conducerii armatei, poliției, magistraților, profesorilor și nu în ultimul rând asupra ziariștilor și mijloacelor mass-media și televiziunilor incomode. Situația din Turcia, se va radicaliza în momentul aplicării pedepselor pucițtilor și suspecților, întrucât aceștia, familiile lor, simpatizanții și sprijinitorii se vor transforma într-o masă ostilă care va reacționa mai ferm pentru răsturnarea actualului regim.

Să nu uităm că sunt date dispărute 14 nave de luptă echipate de război care operau în Marea Egee și 42 de elicoptere de atac care ar putea fi folosite într-o viitoare confruntare cu actualul regim.

SUA și aliații din NATO vor acționa pentru sprijinirea opoziției din Turcia așa cum au procedat în Siria sau din „considerente strategice și rațiuni de stat" vor tolera aceste derapaje grave de la democrație, încălcarea drepturile omului și statului de drept care se petrec sub ochii unei Europe tot mai îngrozită de situația în care se află, când însăși existența UE și NATO va fi pusă serios sub semnul incertitudinii ?

Referindu-ne la acuzațiile formulate de Erdogan în legătură cu o eventuală implicare a șeicului Fetthullah Gulen în încercarea de lovitură de stat, ar putea avea un suport real, ținând seama de faptul că acesta conduce cea mai puternică confrerie sufi, cu o rețea întinsă de universități și școli în țările arabe și musulmane, inclusiv în Turcia și Asia Centrală, care își propune educarea tinerilor în spiritual valorilor unui Islam moderat, dar care resping modul de viață occidental profund corupt și într-o criză evidentă de morală. Confreria are membri și adepți în toate structurile de putere, educație, societatea civilă, asociații socio-profesionale și la nivelul centrelor de formare a imamilor, devenind pentru orice regim un spin în coastă, știind că în orice moment confreria își poate impune propria conducere politică și administrativă a țării, fiind o alternativă la un regim politic care își pierde încrederea și suportul popular.

Istoria Imperiului Otoman consemnează situații când confreriile sufi impuneau sultanul ,selecționat și pregătit de confrerie din rândul prinților, cât și membrii divanului, conducerea armatei și guvernul.

Exemplul cel mai semnificativ îl constituie alegerea lui Solyman, devenit Magnificul, de confreria dervișilor rotitori al cărui membru era și care l-a sprijinit pentru a se menține la conducerea imperiului aproape o jumătate de veac, în ciuda intrigilor și atentatelor care vizau înlăturarea sa de la putere.

Până la revoluția lui Attaturk, sultanul depunea jurământul în fata șeicului confreriei.

Și actualul președinte Erdogan s-a bucurat de sprijinul confreriei condusă de Gulen, dar și-a dorit să dețină controlul total și să-i folosească puterea și influența pentru a-și consolida puterea, situație care a declanșat ruptura și a radicalizat pozițiile.

„Confreria sufi condusă de Fethullah Gulen este continuatoarea tradiției și doctrinei dervișilor rotitori, care încă din secolul XVI, după cucerirea cetății Rodos de către Solyman Magnificul a stabilit contacte și s-a inspirat în organizare, ierarhie și obiective din ordinele cavalerești ale Templierilor și Ioaniților. De-a lungul secolelor această confrerie a evoluat și s-a adaptat mutațiilor intervenite în modul de organizare a statului modern turc, păstrând însă principiile de bază ale confreriei, inclusiv secretul privind identitatea membrilor și rețelele de influență și răspândire pe teritoriului vechiului imperiu otoman. Actualul mediu de securitate, cu un terorism global și omniprezent căruia nu i s-a descoperit încă călcâiul lui Achile și cu o Turcie al cărei parcurs pare imprevizibil și incontrolabil, ne indică realitatea dureroasă că Europa și omenirea se află la o nouă răscruce a istoriei. Acest areal, extins și la situația din Orientul Mijlociu, anunță declanșarea unui conflict la nivel regional cu posibilitatea de a deveni global.

Care ar putea fi pașii următori ai președintelui Erdogan este o întrebare care preocupă în primul rând marile puteri europene și bineînțeles SUA, care a instalat pe teritoriul turc baze militare, inclusiv armament nuclear.

Rusia, Grecia și Cipru urmăresc cu îngrijorare evoluțiile din Turcia, care pentru a ieși din acest impas ar putea declanșa operațiuni militare vizând instaurarea la Marea Neagră, Mediterană și Egee a unui nod strategic care să-i permită negocierea viitorului statut în cadrul NATO, fiind convinsă că Franța, Marea Britanie, Țările Baltice vor cere SUA scoaterea în afara alianței NATO a Turciei. Ca să facă față actualei situații, președintele Erdogan s-ar putea să încerce o apropiere de Rusia și China pentru un eventual sprijin în Consiliul de Securitate al ONU.

Așa cum avertizam în articolul publicat în revista *Sud* și pe websiteul Centrului de Etică și Strategii, intitulat sugestiv „Cine aduce războiul în Europa ?", viitorul UE și NATO se joacă în Mediterană și la Marea Neagră.

Ca să trăim la intensitate maximă, după încercarea de lovitura de stat din Turcia, ni se aduc în prim plan atentatele de la Munchen, care zdruncină încrederea germanilor în viabilitatea planului Merckel de a adopta un million de refugiați și migranți musulmani, chiar dacă autoritățile neagă o legătură cu ISIS.

De altfel, de aproape trei luni, mijloacele mass-media europene au trecut sub o tăcere suspectă situația migranților musulmani care s-au răspândit în Europa Occidentală, după evadarea din campusurile grecești, ungare, italiene. Ce s-a întâmplat cu ei numai Dumnezeu știe.

Față de actuala situație de conflict și incertitudine care se apropie de frontierele sud-estice ale României, cred că se impune de urgență o analiză la nivelul CSAT, unde să se revadă și să se modifice actuala Strategie de Securitate Națională, în cooncordanță cu noile realități geopolitice. Acest nou mediu de securitate volatil, pune serioase probleme atât din punct de vedere *intelligence* cât și a capacității militare și economice a României de a face față unui eventual conflict regional.

În speranța că NATO și aliații occidentali ne vor asigura umbrela de securitate la care s-au angajat, cred că ar fi oportun să ne luăm propriile măsuri, inclusiv de sporire a efectivelor militare, reactivarea rezerviștilor (acolo unde structurile de apărare permit), revizuirea planurilor de apărare pe aliniamentul sud-est, alocarea în regim de urgență de fonduri pentru industria de apărare, refacerea stocurilor strategice ale rezervei naționale, convocarea Parlamentului pentru a supune aprobării noul concept strategic, întărirea și diversificarea schimbului de informații cu partenerii europeni și nu numai, măsuri de pregătire a populației pentru situații neprevăzute care ar putea să apară. Atenție, că într-o asemenea conjunctură geopolitică, atât Ungaria, Bulgaria și Rusia ar putea să-și intensifice acțiunile neprietenești la adresa României, reactivând revizionismul, inclusiv în Ucraina și Moldova.

Să sperăm că în aceste momente de cumpănă a destinului, România și conducătorii ei vor avea puterea de a supraviețui. Vom trăi și vom vedea dacă profețiile formulate de marii duhovnici se vor adeveri. Important este că deja câinii războiului au fost dezlegați din lesă și întunericul va acoperi Europa. Din acest moment, asistăm la decăderea Imperiului Erdogan, care ar putea împărtăși soarta lui Sadam Hussein, Gadafi, Moubarak.

Doamne, ocrotește poporul român și acest tărâm binecuvântat !

PERSONAJELE ALEGORICE ALE LUI GOETHE

Ioan C. POPA

Textul pe care îl publicăm în premieră reprezintă un subcapitol din volumul ***Fața nevăzută a agresorului,*** *în curs de pregătire pentru editare, semnat de Ioan C. Popa, diplomat și publicist, doctor în sociologie (relații internaționale). Pe baza unei vaste documentări și a utilizării unor documente din arhive străine declasificate recent, autorul demonstrează că înțelegerile secrete la care au ajuns Hitler și Stalin în vara anului 1939 nu au constituit un accident istoric, ci au decurs mai degrabă ca o consecință logică din evoluțiile anterioare. Dominanta comună o reprezintă dorința nedisimulată a celor două mari puteri revizioniste de a recurge la forță pentru reîmpărțirea zonelor de influență în Europa și stabilirea unei noi ordini pe continent și la scară mondială. Germania nazistă și URSS, sub Hitler și Stalin, au devenit, pentru aproape doi ani, cei mai mari agresori ai Europei, comportându-se ca veritabili „bătăuși" la scară continentală, atitudinea lor fiind imaginată de Goethe cu aproape două secole în urmă (Redacția).*

Unul dintre multele episoade surprinzătoare, poate chiar stranii, care s-au întâmplat pe parcursul interogării inculpaților chemați în fața Tribunalului de la Nurnberg, a fost legat de Alfred Rosenberg, personajul pe care sentința judecătorilor îl prezenta astfel: „El a fost filosoful recunoscut al partidului, cel care a dezvoltat și a răspândit ideologia nazistă prin *Volkischer Beobachter,* publicație editată de el, și prin *NS-Monatshefte,* precum și prin numeroase alte lucrări ale sale". Prin una din aceste lucrări (*Der Mythus des 20. Jahrhunderts – Mitul secolului XX*), difuzată în peste un milion de exemplare, Rosenberg mărturisea că își propusese o veritabilă „deșteleneire spiritual-afectivă" a vieții sufletești a poporului german. „Problema evreiască" s-a aflat, desigur, în preocupările centrale ale lui Rosenberg, cel care a dat directive pentru înființarea, la 28 martie 1941, a unui „Institut" dedicat cercetării acestei chestiuni și care susținea, în una din publicațiile citate anterior: „În Germania, problema evreiască va putea fi considerată rezolvată abia atunci când ultimul evreu va fi părăsit spațiul Marii Germanii". Mai mult, afirma el, „în Europa, problema evreiască va putea fi considerată ca rezolvată abia atunci când ultimul evreu va fi părăsit continentul european".

În fața anchetatorilor, Rosenberg, la sugestia apărătorului său dr. Alfred Thoma, se avântă într-o lungă perorație despre premisele cultural-filosofice și artistice care s-ar fi aflat, chipurile, la baza pregătirii și a formării concepțiilor sale de viață: „Pe lângă un interes artistic deosebit pe care l-am manifestat pentru arhitectură și pictură, am studiat încă de tânăr filosofia, și natural că, din punct de vedere afectiv, i-am simțit aproape pe Goethe, pe Herder și Fichte, și am continuat să mă formez luându-i ca punct de plecare. În același timp, m-am lăsat influențat și de ideile sociale ale lui Charles Dickens, Carlyle și, dintre filosofii americani, de cele ale lui Emerson. Mi-am continuat studiile la Riga și m-am apropiat, natural, de Kant și Schopenhauer; m-am dedicat înainte de toate filosofiei indiene și curentelor înrudite cu ea, ulterior, firește, oamenilor de cultură și istoriografilor europeni și, în sfârșit, la Munchen m-am consacrat unui studiu mai amănunțit al noilor cercetări biologice".

Dintre toate numele proeminente invocate, Goethe este poate cel mai sonor, iar apărătorul A. Thoma insistă asupra acestui aspect, încercând să-i vină în ajutor clientului său: „V-ați referit adesea în cuvântările dv la *conformația ideii.* În ce privește această noțiune, ați fost influențat de Goethe ?". Desigur, răspunde Rosenberg, „este firesc ca tocmai această idee, de a concepe lumea ca pe o conformație, să provină de la Goethe".

Președintele de ședință realizează că interogatoriul deviază de la subiect și riscă să se afunde pe un teren nisipos, astfel că decide să simplifice lucrile: „Domnule doctor Thoma, tribunalul dorește ca, în măsura în care trebuie abordate în general teme filosofice, ele să se limiteze la filosofia proprie și nu la originea acestei filosofii".

Invocarea lui Goethe și încercarea de a-l târî din mormânt, la mai bine de un secol de la moartea sa, pe unul dintre cele mai mari genii ale Germaniei din toate timpurile în fața Tribunalului Militar Internațional, pentru a justifica crime de război, crime împotriva păcii și a umanității, a reprezentat o blasfemie de neimaginat, fără precedent în istoria modernă. Este adevărat că naziștii germani au căutat, ca și bolșevicii din Rusia de altfel, să se revendice sau să aibă preferințe pentru creațiile unor gânditori sau compozitori de renume; în cazul naziștilor, este vorba mai ales de filosofia lui Nietzsche sau muzica lui Wagner, ceea ce nu justifică însă cu nimic includerea acestora în rândul precursorilor fascismului.

În cazul lui Goethe, contradicția dintre umanismul și spiritul său universal, pe de o parte, și ideile sau programul promovate de naziști, pe de altă parte, este absolută, ca între zi și noapte ori lumină și întuneric. Goethe este creatorul expresiei *literatură universală* prin care „viza unitatea umanității înseși", după cum afirmă filosoful Karl Jaspers într-un studiu despre „Umanitatea lui Goethe". Scopul său moral a fost, potrivit propriei mărturisiri, acela de a „descoperi sub formele sale cele mai diverse, elementul comun care aparține tuturor oamenilor, răspândit și repartizat pe întreg globul pământesc, și astfel, de a-l regăsi în propria patrie, de a-l recunoaște și încuraja". În același spirit, tot Goethe este cel care scria: „La un anumit nivel cultural ura națională dispare, iar necazul sau bucuria trăită de un popor vecin este resimțită ca și cum ar fi a noastră. Unui astfel de nivel îi corespunde propria mea natură". O asemenea viziune asupra lumii nu doar că nu putea fi agreată de ideologia nazistă, dar era repudiată cu furie, ca o amenințare pentru germani. Nu întâmplător, în epoca de ascensiune a fascismului în Germania anilor '30, cuvintele „Tinerețe fără Goethe" răsunau „ca un avertisment", după cum afirmă Jaspers.

Dar nu numai ura rasială o dezavuase Goethe prin întreaga sa activitate, ci și violența în formă nudă, brutalitatea ca manifestare umană irațională, rapacitatea agresivă, graba și lăcomia nemărginită după pradă. Acestor trăsături, specifice deopotrivă unei persoane, organizații sau împărății războinice, Goethe le-a dat o întruchipare alegorică în figuri demonice precum „Trage-Palme", „Ia-Cu-Japca", „Zor-La-Pradă" sau „Gheară-Strânsă", care populează Actul al IV-lea din *Faust,* opera sa capitală compusă din „glume foarte serioase", după cum singur aprecia la sfârșitul vieții, într-o „Scrisoare către Wilhelm von Humboldt", datată 17 martie 1832. Desigur, chipul Răului, al distrugerii și nimicirii, este dat de Satan, care prin gura lui Mefisto afirmă: „Război sau pace: nu-i o neghiobie / Să tragi folos din ce va fi să fie. / Pândești, aștepți doar un moment prielnic ! / (...) Prin vicleșug se smulge biruința !" (*Faust*, Editura Univers, 1982, p. 333-334).

După Mefisto, intră în scenă „complicii" sau „flăcăii" acestuia, personaje croite „să aplice forța fizică", după cum preciza Goethe într-o schiță din 1816 a lui *Faust II*; fiecare dintre ei are propria mentalitate sau filosofie de viață, care îi dictează și conduita. Iată-l, de pildă, pe „Trage-Palme" cum se prezintă: „Când unul mă scrutează pe sub geană, / Îi car un pumn la moacă și-l las în drum năuc; / Iar pe fricosul, care-o ia la goană, / De ultima șuviță îl apuc". (*Ibidem*, p. 335)

Sau, același personaj, într-o altă scenă: „Cel care-mi scoate-n față trista-i moacă, / Nu-mi scapă decât strămutat din fălci; / Pe cel ce-mi fuge-l fac foflenchi să zacă, / Cu cap și gât curgând ca niște hălci. / Și dacă-ai tăi au să lovească, / Cu spada și cu ghioaga, cum fac eu, / Dușmanii, rând pe rând, au să sfârșească / În sângele lor puturos și greu" (*Ibidem*, p. 340).

Nici „Ia-Cu-Japca" nu se lasă mai prejos decât coechipierul său la jaf și pradă, împărtășind aceeași „filosofie"; profită cât mai grabnic de împrejurări, lovește și înșfacă tot ce poți fără să te complici în discuții (negocieri !) care nu reprezintă decât gâlceavă fără rost și pierdere de timp: „Gâlceava-i poznă goală, după mine: / Arunci atâtea zile la gunoi; / Înșfacă repede, și ține bine ! / La celelalte, te gândești – apoi." (*Ibidem*, p. 335).

Goethe se consola spre sfârșitul vieții cu gândul că generațiile tinere care îi vor urma se vor bucura de învățămintele operei sale, dar era și îngrijorat de climatul epocii: „Perioada este într-adevăr atât de absurdă și de confuză, încât mă conving că ostenelile mele oneste, lungă vreme depuse pentru clădirea aceasta stranie, ar fi rău răsplătite și aruncate ca resturile unei epave la mal unde să le acopere dunele de nisip ale orelor care trec. Lumea e stăpânită de o învățătură care încurcă..." („Scrisoare către Wilhelm von Humboldt", citată mai sus). Goethe, scrie Jaspers, întrevăzuse o cotitură în istoria universală și „prevăzuse o lume în care oameni ca el nu își vor mai găsi locul". El îi dădea chiar dreptate unui autor care prevedea o epocă a barbariei în istoria lumii. O asemenea epocă, spunea Goethe, „a început deja". Un secol mai târziu, barbaria se instala cu adevărat în Germania, iar comportamentul demonic al regimului nazist, simbolizat de „Trage-Palme", „Ia-Cu-Japca" sau „Zor-La-Pradă", va îngrozi Europa și o vor arunca, mai bine de un deceniu, în epoca preistoriei umanității.

În 1949, la patru ani de la catastrofa suferită în al Doilea Război Mondial, se împlineau două secole de la nașterea lui Goethe. Distrusă și zdruncinată din temelii, Germania încearcă să-și redescopere valorile autentice, resorturile interioare care i-au dat putere și au ridicat-o între marile națiuni ale lumii. Goethe reprezenta, fără îndoială, una din aceste valori, iar germanii găsesc în el un puternic suport moral. Ei își amintesc de cuvintele rostite de Schelling la Academie, în martie 1832, la aflarea știrii despre moartea acestuia: „Există epoci în care anumiți oameni, dovedind o experiență aparte, o rațiune neclintită, sănătoasă și o puritate de simțire ce transcende orice îndoială, exercită prin simpla lor existență o influență care ne susține și ne fortifică. Germania nu a fost nici orfană, nici săracă, ci a fost, în spirit, bogată și puternică, chiar în slăbiciunea și ruina ei interioară, atâta timp cât a trăit Goethe". Mai mult, după cum scria Jaspers în studiul citat anterior, „celebrându-l pe Goethe, germanii vor parcă să-și strângă rândurile în jurul unui om inatacabil, pentru a putea face față momentelor de criză pe care le trăiesc". Pentru că, într-adevăr, în pofida îngrijorărilor sale despre un posibil viitor întunecat al omenirii, Goethe a văzut permanent ființa umană ca fiind perfectibilă și avea certitudinea că „totul trebuie în cele din urmă să se re-creeze, să revină chiar din cele mai îngrozitoare rătăciri".

Încrustatii

Irina CIAMA

Ștefan Goanță (n. 11 martie 1933, în localitatea Nuntași, com. Istria, jud. Constanța – d. 19 octombrie 2010, Timișoara) este un scriitor care a publicat după 1989, care nu s-a putut afirma în cadrele universului concentraționar al Comunismului românesc din cauza cenzurii regimului.

A fost un scriitor complet: romancier, nuvelist, poet epigramatic, dramaturg, jurnalist, om de cultură de o putere de creație excepțională, un om cu o viață dramatică, dar de o vitalitate a rezistenței prin și în cultură incomparabilă. De altfel, numele de familie Goanță vine de la numele unui sat buzoian „Gonțești" sau de la întemeietorul lui, prima dată consemnat pe la anul 1525. Așadar, firul numelui se răsfiră pe jumătate de mileniu, neamul fiindu-i unul de viță veche. Poate din această istorie îi vine obsesia unității culturale și spirituale a românilor, valorile identității românești încorporate poetic în „încrustații" peste timp și mode în 500 de ani de literatură românească.

Trăind vremuri nefaste, Ștefan Goanță a parcurs „cercurile infernului" convins că „în valea plângerii" omul cu talent și spirit se poate salva prin creație. Avea speranța și convingerea că vremurile se schimbă și va apărea și în orizontul patriei noastre soarele democrației. Credința nu i-a fost înșelată și când revoluția a măturat tirania, energia lui de creație literară, comprimată în anii totalitarismului, pur și simplu a erupt. Alături de romanele sale, de producțiile sale dramatice, de eseuri, „Încrustațiile" – tablete sunt o specie de scrieri epigramatice, definiții ale tradițiilor, spiritualității și identității românești.

Stilul artistic abrupt al scriitorului, puterea de concentrare și sinteza, percutanța paremiologică sau aforistică a propoziției și frazei, coerența discursivă a ideii exprimată în titlurile textelor fac din ele nu numai niște bijuterii artistice, ci, în primul rând, niște creații „morale", căci funcția lor primă este de a revela și de a educa moral, în societatea confuză, anarhică și haotică a tranziției. Tabletele sunt construite antitetic, la un pol aflându-se elementele creștine, arhaice, lumea tradițională aflată pe verticală, iar la celălat pol, contemporaneitatea confuză, cu valori ce tind să se disipeze sau să se relativizeze. Tonul este retoric, tăios, pamfletar. Accentul cade pe simbolistica sărbătorilor creștine și a tradițiilor care le marchează, autorul trimițând la sensurile originare care dau identitate, sens și finalitate existenței umane. Este tot mai accentuat contrasul dintre cotidianul insignifiant al omului „de azi", lipsit de interes față de sensul și semnificația gesturilor, atitudinilor și cuvintelor sale și omul tradițional conștient de fiecare mișcare exterioară sau interioară care dau chip și valoare existenței sale și comunității și contribuie la realizarea unității și echilibrului lumii. Întoarcerea la credință și tradiție reprezintă o nevoie pentru reconfirmarea principiilor și a valorilor umane, e un act de rezistență și de „reconectare" a ființei umane la esență, la bine, adevăr și frumos atât de necesare pentru a da coerență existenței în haosul existențial al democrației proaspăt instalate, în iureșul împrumuturilor din existența apuseană, cu lucruri pozitive, dar și negative, în care omul se îndepărtează tot mai mult de origini și de specificul național. În aceste mini-texte, scriitorul, omul de cultură, intelectualul responsabil de destinul său și al patriei sale sunt de nedespățit, ca într-o sudură în care metalele vechi și cele noi devin unul singur indiseminabil.

Temele acestor tablete – cu nimic inferioare modelului arghezian prin tematică sau ideație – pornesc de la orizontul local sălăjean, se extind la orizontul național (limbă, credință, tradiție, suflet și spirit românesc, istorie trecută și prezentă, valori și nonvalori) până la orizontul european sau universal.

Încrustații de Ștefan Goanță poate fi interpretată și ca o carte de înțelepciune populară, de teologie creștină și condensată exegeză morală în viziune patriotică. Iată câteva mostre excepționale: „Pământul acesta cu toate ale lui, spre a fi fericit, trebuie iubit, sărutat. (*Altădată*; n.n.) Nu se învață patriotismul Și nu ni se propovăduia în prelegeri. Era în noi, cei care am fost și se numea simplu: iubirea de moșie" (*Povestea cântecului*). „E înălțătoare lupta împotriva morții fizice, dar sublimă cea împotriva alienării sufletești." (*Galop*). „Învățăm să trăim, pregătindu-ne pentru învierea noastră în cei ce vin. (*Astfel*; n.n.) miracolele devin pământene..." (*Prohodul*). „Trăim libertatea ca pe o virtute proprie. Drumul e lung, dar teren fertil există, sămânță bună există. Vor apărea și roadele" (acolo unde libertatea nu e risipită; n.n.) (*Omul de lângă tine*). „Credulitatea nu e o caracteristică a firii umane, decât în măsura în care o acceptăm ca lene a rațiunii" (*Zvonuri și zvonari*). „Vremea camuflării în masă, în partid, în noi a trecut. Vrem să știm și noi în fața cui îngenunchem. Legea lui Dumnezeu și a firii a spus: să iasă în față cel mai bun !"; „Înaintașii noștri au zidit în timpul și spațiul nostru o istorie cu trup de țară rotundă ca o pâine și zvelt ca zborul statornic al Coloanei Infinitului" (*Rădăcini*). „Să intrăm în Europa cu ceea ce avem mai bun, dar să n-o aducem (*pe ea*; n.n.) aici cu ce are ea mai rău"; „Să intrăm în Europa, dar să nu ne înecăm în ea" (*Spectacolul străzii*).

Această carte e utilă nu numai ca exercițiu de lectură, dar, mai ales, ca manual de inițiere de cum poți, într-un text scurt, concis, clar și profund, să-ți exprimi viziunile tale, credința ta, succesele și eșecurile ca într-un „jurnal de idei și sentimente" ce-ți marchează vârsta cu bucuriile și neîmplinirile ei, cu dilemele și crizele ei de creștere.

(Ștefan Goanță, *Încrustații,* publicistică, Editura Eubeea, Timișoara, 2014)

UN PRIMAR PENTRU FLOREȘTI-STOENEȘTI
Interviu cu dl. Marius Nițescu, primarul comunei Florești-Stoenești

Alegerile locale din 5 iunie 2016, au desemnat un nou primar în comuna Florești- Stoenești, jud. Giurgiu, pe dl profesor Marius Nițescu. Floreștean de origine, în vârstă de 39 de ani, familist convins, căsătorit cu d-na profesoară Raluca Nițescu, are doi copii, o fată și un băiat. Este absolvent al Facultății de Istorie, cu Master integral european. Este profesor de Istorie-Geografie la Școala Gimnazială Nr. 1 Florești. Este unul dintre oamenii politici ai localității cu vechi tradiții în familie, bunicul Gheorghe Nițescu fiind unul din foștii primari ai comunei.

Redacția: *Prin alegerea la 5 iunie 2016 ca primar în fruntea comunei Florești-Stoenești, cea mai populată comună a județului Giurgiu, cetățenii v-au acordat încrederea lor. Ne puteți spune acum, cu amintirile încă proaspete, ce fel de sentimente v-a declanșat responsabilitatea încredințată ?*

Marius Nițescu: În primul rând, vreau să mulțumesc pentru încrederea acordată de locuitorii comunei Florești-Stoenești. Această responsabilitate mă obligă să acord o atenție deosebită nevoilor comunei mele. Sentimentul cel mai important este de dorință de a realiza lucruri bune, durabile, pentru locuitori. În același timp, primele sentimente sunt amestecate: încredere, bucurie, toate dominate de responsabilitate.

Red.: *Din cât cunoaștem trecutul zonei Bolintin, se știe că satele de aici au avut legături istorice pe toate planurile. Acest lucru ar reclama și necesitatea unor colaborări intercomunale. Un punct comun al acestor localități îl reprezintă râul Sabar. Cum vedeți un proiect privind amenajarea râului Sabar, realizat împreună cu vecinii ? Ce alte proiecte de colaborare, indiferent de domeniu vă propuneți ?*

Dl. primar Marius Nițescu (primul din stânga), la o reuniune a Clubului de Istorie

M. N.: Întradevăr, localitățile din nordul județului sunt numeroase, cu un mare număr de locuitori. În ce ne privește pe noi, suntem comuna cu cel mai mare număr de locuitori din județ, a treia Unitate Administrativ Teritorială din acest punct de vedere. Râul Sabar reprezintă un liant între comunele învecinate, existând un proiect de amenajare a acestuia pe Fondul de mediu. Sper ca acesta să fie dus la bun sfârșit. Ca Primărie, am demarat lucrările de amenajare a albiei râului Sabar în Florești și Stoenești, sper să pot continua cu amenajarea acestuia.

Cu privire la alte proiecte, mă gândesc, desigur și la cultură. În luna august 2016 vom continua tradiția proiectului „Traseu cicloturistic – Pe urmele lui Brâncoveanu", în care comuna noastră are un obiectiv istoric și turistic foarte important, Conacul Gavril Drugănescu, unde cicliștii vor opri și vor degusta preparate tradiționale. Referitor la alte proiecte în colaborare cu comunele învecinate, ne gândim să dezvoltăm parteneriate în toate domeniile: cultură, educație, sănătate, economie etc.

Red.: *Comuna Florești-Stoenești este una cu tradiții și o istorie bogată. Ce proiecte din domeniu cuprinde programul dumneavoastră sau dacă v-ați propus unul privind casele de patrimoniu ? Cum vedeți rezolvarea acestei probleme pentru punerea în valoare a potențialului turistic, indiferent de felul proprietății acestor construcții și dacă Primăria se poate implica într-un astfel de proiect ?*

M. N.: Istoria bogată a comunei Florești-Stoenești se reflectă și prin mulțimea de case de patrimoniu. În fiecare sat există cel puțin câte un asemenea obiectiv. Avem în vedere punerea acestora în valoare, care se va face de comun acord cu proprietarii lor. În ce privește Conacul Gavril Drugănescu, care a funcționat ca muzeu o bună perioadă de timp, în prezent este deținut de Episcopia Giurgiu. În aceste condiții, printr-o colaborare cu autoritățile ecleziastice pe care ne-o dorim, putem include obiectivul într-un circuit cultural turistic de real interes, care să se constituie într-un punct de interes care să depășească granițele localității.

În satul Florești există un investitor bine intenționat care încearcă să restaureze conacul de aici, cu speranța că va fi inclus și el într-un circuit turistic. Există o legendă legată de acest conac, care spune că era legat printr-un tunel cu palatul brâncovenesc de la Potlogi-Dâmbovița, tunel pe care acești investitori speră să-l „descopere" și să-l ofere vizitatorilor.

În satul Palanca avem casa în care a locuit Radu Boureanu, om de cultură, scriitor cu o vastă bibliotecă, o personalitate a cărei prezență pe meleagurile noastre ar trebui mai bine promovată și valorificată.

Pe lângă cele amintite, sunt și alte obiective aflate pe Lista Monumentelor Istorice, ceea ce dovedește o bogăție spirituală a acestor locuri din care trebuie să facem posibil să se împărtășească cât mai mulți.

Red.: *Un avantaj extrem de important pentru comuna dumneavoastră este Autostrada A1, București-Pitești. Cum vedeți un proiect privind valorificarea economică și turistică a vecinătății cu Autostrada A1 ?*

M. N.: Autostrada A1 aduce un aport economic semnificativ comunei noastre și avem intenția să valorificăm cât mai bine oportunitățile pe care ni le oferă. Din punct de vedere turistic am putea amenaja pe albia râului Sabar locuri de campare pentru perioada estivală, unde turiștii să se relaxeze.

Red.: *Sunteți profesor, cadru didactic al comunei Florești-Stoenești. Ca primar, probabil primul gând este școala. Ce proiecte de investiții în școli vă propuneți ? Aveți în proiect finanțarea unor cercuri ale elevilor sau parteneriate cu școala ?*

M. N.: Primul meu gând este școala. În ce privește investițiile în acest domeniu, mă gândesc mai întâi la siguranța copiilor. Vreau spații curate, sigure și bine dotate. Îmi propun realizarea unei parcări la Grădinița de la Florești, locuri de joacă pentru grădiniță, iar în ce privește parteneriatele și dotarea cercurilor, aștept propuneri. Sunt deschis către colaborarea cu școala.

Red.: *Suntem de multe ori puși în situația de a circula noaptea prin comună sau să avem surpriza unor vizite nocturne nedorite. Ce vă propuneți pentru a asigura liniștea și siguranța locuitorilor comunei Florești-Stoenești, a recoltelor agricole, a locuințelor sau instituțiilor locale ?*

M.N.: Referitor la siguranța locuitorilor comunei noastre, îmi propun ca în acest mandat să introduc un sistem de supraveghere video. Până atunci, am asigurări că Poliția Locală ne va sprijini pentru a stopa incidența acțiunilor nedorite în comuna noastră.

Red.: *Programul dumneavoastră electoral a cuprins o serie de proiecte pe termen scurt sau lung. Ce v-ați propus să realizați pentru binele comunei, pentru dezvoltarea ei din toate punctele de vedere, pe termen lung ?*

M. N.: Programul politic a cuprins cîteva obiective clare. Sper să duc la bun sfârșit proiecte cum ar fi :

– podul din Palanca cu două benzi de circulație;

– asfaltarea cât mai multor străzi, cu predilecție în satul Florești unde procentul lor este mai mic decât în restul comunei;

– racordare la rețeaua de gaze a străzilor cu rețeaua executată.

În încheiere, vreau să asigur de toată deschiderea pentru orice problemă, orice inițiativă pe locuitorii comunei Florești-Stoenești, pe care îi rog să apeleze cu încredere la instituția noastră, pentru a rezolva cât mai multe din doleanțele dumnealor.

În numele meu personal, cât și al colegilor vreau să mulțumesc revistei *Sud* pentru eforturile depuse în promovarea valorilor acestei zone și vă așteptăm, în continuare, cu drag în comuna noastră.

Vă mulțumim și vă urăm succes în toate cele pe care vi le-ați propus.

Semne bune… mandatul are !

B. CONSTANTIN

La numai o săptămână, după ce, noul primar si noii consilieri si-au preluat mandatul, încredințat de cetățeni, prin vot liber și democratic, altfel spus, a frâielor administrației locale, bolintinenii și nu numai, au avut parte de o surpriză imensă, adevărată „minune" produsă în urbea lor, până atunci prăfuită: de la centru, până în periferii au început să dispară șanțurile și gropile, molozul și tot ce amintea de șantierul atotcuprinzător al celei mai importante și prelungite investiții, iar pulsul vieții cotidiene, revenind treptat, la starea de normalitate.

Acest fapt, semnificativ în multe privințe, cât și dorința de a surprinde „pe viu", noul mecanism decizional local, ce se anunță interesant și promițător pe multiple planuri au constituit motive ale prezenței subsemnatului prima oară, în ultimii douăzeci și cinci de ani,(mea culpa, deoarece legea garantează acest drept) la prima ședință de consiliu, consacrată primelor decizii și măsuri pe care aleșii locali își propun să le transforme în realități, pentru a schimba în bine, așa cum au promis, viața concetățenilor și imaginea edilitară a urbei natale. Împreună cu colegii săi din consiliile de specialitate, tânărul și entuziastul primar ing. Daniel Trăistaru, a supus spre dezbatere și aprobare, o ordine de zi, consistentă (15 proiecte de hotărâri) vizavi de nevoi imediate ori de perspectivă ale comunității, sau referitoare la buna organizare și funcționare a autorității locale, despre care bolintinenii, deopotrivă, maluspărteni și crivineni se vor bucura, aflând că s-au identificat fondurile ce permit demararea unor investiții de larg interes cetățenesc, precum „Pod peste râul Sabar în satul Crivina", „Extindere rețea apă canalizare în Malu-Spart" sau actualizarea listei obiectivelor de investiții vizând modernizări și extinderi de spații pentru sănătate, învățământ, edificarea unui sediu administrativ etc. Transparența decizională, cu trimitere, îndeosebi la modul de angajare a resurselor umane și financiare ale comunității, s-a aflat în programele și pe lista de priorități a tuturor actorilor politici bolintineni, consiliul local aprobând, după dezbateri viguroase și întrebări pertinente ale liderului opoziției, Adrian Pintilie, și alte proiecte de hotărâri cu impact imediat și durabil în viața social-economică locală; Criterii, proceduri și atribuții specifice funcției de administrator public, Regulamentul de organizare și funcționare propriu, Organigrama și Statul de funcții pentru aparatul propriu al primarului etc.

Din multitudinea de concluzii și impresii ocazionate de acest eveniment merită semnalate, atmosfera de lucru responsabil în activitatea consiliului, întemeierea pe lege și dezbatere democratică predominantă votului majoritar rezultat în alegeri, în fața unei opoziții solitare dar energice, profesionalismul exprimat prin studii, experiență în management, tinerețea, onestitatea și atașamentul pentru istoria, tradițiile și valorile bolintinene.

Se poate afirma, fără teama de a greși că prin tematica abordată, spiritul democratic și transparent în dezbateri și adoptarea hotărârilor, primarul și consiliul local Bolintin-Vale, dau un semnal foarte bun la începutul mandatului, acela că s-au apucat serios de treabă.

Despre cârciumi și alcool în Ciorogârla de acum un veac

Niculae STOICA

Prima menţiune documentară despre existenţa unei cârciumi pe raza comunei Dârvari-Ciorogârla, o întâlnim în diata (testamentul), întocmită la data de 15 martie 1805, de către Sultana Drăcăchioaia (Ciorogârleanca), una dintre ultimele succesoare ale neamului boierilor Ciorogârleanu, în care se spune: „**Cârciuma de la moșia Dârvari**, din sat, easte dată în arândă, căriia s-o începe anul de la Sfântul Gheorghe viitor, leat 1805, până la împlinirea anului, leat 1806, să fie nesupărat" (B.A.R., Ms. 612, f. 104v-107v). De asemenea, într-o *Carte de hotărnicie* a moșiei Tântava Banului din județul Ilfov, executată de inginerul hotarnic Pericle Zeuceanu în anul 1886, există menţiunea „O jumătate de pogon pentru locul **hanului de la cătunul Dârvari-Tântava**". În absenţa unor documente scrise, zona exactă unde au funcţionat aceste stabilimente nu poate fi precizată.

Un han a existat și în satul Ciorogârla, situat pe șoseaua București-Pitești la intersecţia cu drumul ce ducea spre satele Dârvari și Domnești (astăzi intersecţia DJ 601 cu DJ 602). Acesta a fost construit cel mai probabil după anul 1850, deoarece în primele decenii ale secolului al XIX-lea zona era împădurită. Clădirea a existat până prin deceniul șase al secolului trecut, când a fost demolată, pe locul său fiind construit un cămin cultural, devenit după anul 1989 discotecă. Date mai precise despre acest han aflăm dintr-o schiţă a moșiei Ciorogârla, întocmită în anul 1901 de inginerul hotarnic Elie I. Bujoiu, proprietar al acesteia fiind Nicolae Gherassy. Din această schiţă aflăm că „hotelul cu cârciumă și brutărie" se afla pe locul menţionat mai sus și avea forma literei L, cu latura mare paralelă cu șoseaua. Mai târziu, la data de 12 august 1921, în actul de vânzare-cumpărare al moșiei Ciorogârla încheiat între Atanasie Lipatti și Elena I.R. Simons, apare menţionat și hanul, iar la 1 octombrie 1940, când aceasta vinde moșia inginerului I.P. Gigurtu, în inventarul proprietăţii este menţionat și „han[ul] cu cramă și casă de brutărie".

Cu timpul, numărul cârciumilor se mărește. Astfel, dintr-o „Listă provizorie de comercianţii din Comuna București și Județul Ilfov", întocmită în anul 1906 de „Primăria Comunei București", aflăm că în comuna Ciorogârla-Dârvari existau șapte comercianţi, respectiv: Tache Petrescu, Nae Dragomirescu, Năstase Teoharie, Tănase Șt. Serdaru, Savu Stoica, Iancu Matache și Tudorache Teoharie. (BJAN Ilfov, Fond *Prefectura Județului Ilfov*, ds. 113/1907) Ulterior, în anul 1913, prin decizii ale prefectului județului Ilfov, se confirma adjudecarea dreptului de cârciumă pentru a vinde tot felul de băuturi spirtoase locuitorilor Niţă Năstase din satul Caţichea și Ștefan Stoica din satul Dârvari (*Ibidem*, ds.189/1913), iar în anul 1920 sunt autorizaţi și sătenii Tănase Stoica (zis Ţipirigă) și Ștefan Savu Stoica (zis Tudor al lui Savu), ambii din Dârvari (*Ibidem*, ds.119/1920).

Deoarece în mediul rural numărul comercianţilor specializaţi în desfacerea băuturilor alcoolice se înmulţea, iar pe plan social consumul excesiv de alcool își evidenţia din plin efectele nocive asupra stării de sănătate și a psihicului uman, autorităţile statului au simţit nevoia elaborării unor normative care să reglementeze în amănunt regimul juridic al acestei activităţi, dar și a asigurării unui cadru sancţionatoriu adecvat. Ca urmare, în luna martie a anului 1908, a fost adoptată „Legea pentru monopolul băuturilor spirtoase în comunele rurale și măsuri contra beţiei", cunoscută și sub numele de „Legea contra beţiei". Potrivit acestei legi, deschiderea unei cârciumi într-o comună rurală se făcea prin arendare de către Primărie. Perioada de arendare era de 3 ani, iar numărul cârciumilor dintr-o localitate era limitat în funcţie de numărul capilor de familie. Iniţial numărul acestora era de 150 pentru o cârciumă. De exemplu, dintr-o cerere adresată prefectului județului Ilfov, la data de 12 februarie 1920, administratorul plășii Domnești solicita aprobarea înfiinţării unei a patra cârciumi în satul Ciorogârla, care la acea dată avea un număr de 470 capi de familie, iar la 21 mai din același an, cerea aprobarea înfiinţării unei „a treia cârciumi cu tot felul de băuturi în satul Dârvari, care are un număr de 309 capi de familie". (*Ibidem*, loc. cit.)

Pe de altă parte, legea impunea condiţiile pe care trebuia să le îndeplinească cel care solicita deschiderea unei cârciumi. Astfel, acesta trebuia să aibă cetăţenia română, să știe carte, să aibă vârsta minimă de 25 de ani și să fie căsătorit în momentul încheierii contractului de arendare. Totodată, trebuia „să fie cunoscut ca un om cu purtări bune, fără viţii și care să nu fi căzut niciodată sub lovitura unei sentinţe penale, pentru delicte prevăzute în legea licenţelor".

Cu privire la calitatea produselor vândute, legea prevedea că „producerea și vânzarea ţuicii, provenind din altceva decât din prune, este cu totul interzisă", iar absenţa vinului dintr-o cârciumă era cotată drept contravenţie și sancţionată pecuniar. Pentru păstrarea berii și vinului, cârciuma trebuia prevăzută cu pivniţă. Cârciumarii care se respectau din comuna Dârvari-Ciorogârla, aveau amenajate gheţării în care iarna depozitau gheaţă tăiată de pe pârâul Ciorogârla, pe care vara o foloseau pentru răcirea berii și a vinului. Nu scăpa de la incriminare nici „falsificarea de alcool", care era socotită contravenţie. Legat de acest aspect, încă din luna februarie 1904, Serviciul Sanitar al Ministerului de Interne informa prefecţii că în București funcţionează Institutul de chimie care, printre altele, efectua și studii asupra „băuturilor alcoolice naturale: Cognac, Ţuică, Tescovină și Drojdie".

Legea impunea unele restricţii și în ceea ce privește programul de funcţionare al cârciumilor, dar și cu referire la unele categorii de consumatori. Astfel, duminica și de sărbători legale, acestea puteau fi deschise numai după ora 11. De asemenea, unor categorii de persoane era interzis să li se vândă alcool. Aici erau nominalizaţi minorii având vârsta sub 16 ani, cei aflaţi în stare avansată de ebrietate, ca și „femeile bete sau cu moravuri recunoscute rele" și alcoolicii. În această ultimă categorie intra orice persoană ce figura pe „lista beţivilor" și care, „fiind beată se va gâlcevi, se va deda la neorânduieli de orice fel, sau va cădea în drum". Lista beţivilor se ţinea de către primării și era afișată în fiecare cârciumă.

Cel competent să constate contravenţiile la regimul acestei legi, era primarul comunei care, pentru aplicarea sancţiunilor se putea adresa „judecătorului de ocol".

În general, la nivelul comunei Dârvari-Ciorogârla, prevederile acestei legi au fost respectate, însă au fost înregistrate și unele încălcări. De exemplu, dintr-o comunicare a Serviciului administrativ al Prefecturii județului Ilfov, din data de 23 septembrie 1913, adresată secretarului Consiliului general al județului, rezultă că datorită unor încălcări ale legii, Ministerul de Finanţe a refuzat să vizeze licenţa pentru dreptul de cârciumă locuitorului Tache Petrescu din satul Ciorogârla, propunând scoaterea la licitaţie a dreptului de arendare cârciumă (*Ibidem*, ds. 189/1913), iar în două alte cazuri, prefectul județului Ilfov, prin decizie, infirma rezultatul licitaţiilor ţinute pe motiv că preţul de arendare era prea mic în raport cu alte licitaţii ţinute anterior.

Surprinzător, dar unele interdicţii de genul celor menţionate le regăseam și înainte de 1989. Exemplu: deschiderea localurilor specializate (restaurante, bodegi, baruri) și vânzarea băuturilor alcoolice erau interzise înainte de ora 10, iar minorilor și persoanelor aflate în stare de ebrietate li se refuza vânzarea de alcool. Nu trebuie omis faptul că miliţia economică efectua în mod frecvent controale inopinate la unităţile menţionate, urmărindu-se depistarea băuturilor diluate sau contrafăcute ori introduse în unitate fără forme legale, ridicându-se probe ce erau trimise laboratoarelor specializate pentru verificarea calităţii lor.

Din păcate, după anul 1990 producerea, desfacerea și consumul de alcool au scăpat de sub control. Nu mai surprinde pe nimeni faptul că în unele din puzderia de localuri sătești se vinde „votcă" sau nu știu ce ţuică din canistră, preparate clandestin din orice alcool, numai natural nu și a căror aprovizionare se face în același mod. În același timp, în marile și micile magazine se vând tot felul de surogate drept vinuri naturale sau „tării", cu denumiri și etichete cât mai pompoase, băuturi ale căror metode și rețete de producere l-ar face invidios și pe faimosul Ștefănescu. Consumul unor astfel de produse nu a făcut nimic altceva decât să-i îmbogăţească pe unii, iar pe alţii să-i trimită mai devreme la „loc cu verdeaţă, unde nu este nici durere, nici întristare". Cred că a sosit timpul ca cei în drept să se aplece asupra acestei problematici și să dispună măsuri în consecinţă, bineînţeles dacă mai există un dram de responsabilitate.

Amintiri din România Populară

Prof. Corneliu STATE

Studiind Arhiva școlii Stoenești (com. Florești-Stoenești, jud. Giurgiu), am găsit un dosar din anul 1949, care ne-a atras atenţia mai ales prin conţinutul unor Circulare, Ordine, Recomandări, Directive primite de școală din partea Ministerului Învăţământului Public, Inspectoratului Școlar Judeţean Ilfov, precum și a altor asemenea instituţii și organizaţii. Redăm mai jos câteva documente ce se referă la aniversări, la unele măsuri ce trebuiau luate, cu intenţia de a sublinia aspecte privind sovietizarea învăţământului românesc în acele vremuri. Să ne amintim că România fusese recent proclamată „Republică Populară", cu o nouă Constituţie, copiată după cea stalinistă din 1936. Preşedinte al Consiliului de Miniștri era dr. Petru Groza, iar din aprilie 1948, Lucreţiu Pătrășcanu, reprezentantul comunismului naţional, se afla în pușcărie.

(**1**) 3 ianuarie 1949. Aniversarea Republicii se va sărbători astfel: Sâmbătă 8 ianuarie 1949 după ultima oră de curs din program, directorul școlii și elevii se vor aduna în sala de festivităţi. Directorul sau un membru al corpului didactic va vorbi despre însemnătatea datei de 30 Decembrie, despre realizările primului an R. P. R. După conferinţă, va urma un program de recitări și coruri potrivite evenimentului sărbătorit. Materialul este extras din Hotărârea Ministerului Școalelor și Ziarul Scânteia.

(**2**) 7 ianuarie 1949. Ministerul Învăţământului Public către Inspectoratului Școlar Judeţean Ilfov. Comemorarea a 25 ani de la moartea lui V.I. Lenin se va face în modul următor: Ședinţa instructiv-educativă va fi de lucru, fie de analiza muncii din săptămâna 17-22 ianuarie, va fi toată închinată memoriei lui Lenin. Se vor citi texte din sau despre Lenin, se vor recita, eventual, poezii potrivit cu această comemorare. Se va citi jurământul lui Stalin la mormântul lui Lenin. În ziua de 21 ianuarie a.c., după ultima oră de curs, directorul sau alt membru al corpului didactic, va evoca în 15-20 minute, în faţa tuturor profesorilor și elevilor adunaţi, figura marelui Lenin.

(**3**) 1 martie 1949. Ordinul Ministerului Învăţământului Public. Sărbătorirea zilei de 8 martie. În ședinţa cu părinţii ce precede această dată sau la Căminul Cultural, se va vorbi despre femeile care s-au distins pe tărâmul științei și artei, despre eroinele muncii sau eroinele luptei pentru libertate din ţara noastră sau din alte ţări în frunte cu URSS. Se va face comparaţie între felul de viaţă al femeilor din ţările capitaliste și între felul de viaţă al femeilor din URSS, din patria noastră și ţările democraţiei populare (lipsa de drepturi politice, lipsa unei salarizări egale cu bărbatul la muncă egală, lipsa protecţiei mamei și copilului în ţările capitaliste). Elevii vor confecţiona diferite obiecte simple, dar folositoare, iar în ziua de 8 martie le vor oferi mamelor. Se vor face daruri și personalului de serviciu. Se va organiza o serbare. Programul va consta din: cântece, jocuri, scenete cunoscute de elevi dinainte.

(**4**) 22 aprilie 1949. Ordonanţă a Ministerului Învăţământului Public. Anul acesta 1 Mai, ziua solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc, se sărbătorește și în ţara noastră sub semnul luptei pentru Pace și Socialism. În lumea întreagă forţele democratice și antiimperialiste, în frunte cu URSS, cresc și se întăresc mereu luptând pentru apărarea păcii și a culturii împotriva imperialiștilor aţâţători la război. În școli, este primul an de aplicare a legii pentru Reforma Învăţământului și se culeg primele roade ale traducerii în viaţă a acestei legi. După exemplul înalt al oamenilor muncii din fabrici și de pe ogoare, care luptă pentru depășirea Planului de Stat, luptă pentru pace și socialism, elevii trebuie și ei să întâmpine această zi cu angajamente de necontenită ridicare a nivelului lor la învăţătură și a celui ideologic pentru a putea contribui în mod conștient și activ la construirea socialismului în ţara noastră. Secţia de învăţământ a Comitetului Provizoriu Judeţean, directorii de școli, membri corpului didactic și elevii trebuie să dea o deosebită importanţă pregătirii acestei sărbătoriri. Ședinţa instructiv-educativă din intervalul 27-30 aprilie va fi destinată atât în învăţământul elementar cât și cel mediu, pregătirii sărbătoririi zilei de 1 Mai. Ordinea de zi:

a. Prelucrarea făcută de învăţător sau diriginte privind însemnătatea zilei de 1 Mai și despre lupta pentru apărarea păcii și a culturii pe care o duc Republica noastră populară, ţările de democraţie populară și oamenii din întrega lume, sub conducerea Uniunii Sovietice, nebiruitul stegar al păcii și al culturii celei mai înaintate. În legătură cu aceasta se va prelucra Manifestul Congresului Mondial al Partizanilor Păcii. Se va arăta cum oamenii muncii de la noi și tineretul întreg au întâmpinat ziua de 1 Mai cu întreceri socialiste, depășiri de norme, împlinire și supraîmplinirea Planului de Stat. Elevii trebuie să-și înzecească puterile pentru a termina anul școlar în cele mai bune condiţii pentru ei și pentru patrie, care are nevoie în măreaţa muncă de construire a Socialismului de noi și noi cadre bine pregătite.

b. Se vor lua angajamente de neîntreruptă ridicare a nivelului la învăţătură, prin organizarea cercurilor de meditaţii în care elevii să se ajute între ei.

c. Discuţii libere asupra pregătirii tehnice a participării elevilor în număr cât mai mare la sărbătorirea zilei de 1 Mai.

d. Exerciţii de defilare cu grupe de clase, cu toată școala, după îndrumările învăţătorilor și profesorilor de educaţie fizică.

2. Materiile de studii din același interval de timp vor fi legate toate de 1 Mai. Elevii vor învăţa poezii și cântece adecvate, luate din Îndrumătorul cultural pe mai al Ministerului Artelor și Informaţiilor. Vor învăţa în mod deosebit „Marșul de luptă al Tineretului Democrat" de A. Novicov.

3. În fiecare clasă se va alcătui un număr festiv al Gazetei de Perete pentru 1 Mai. El va cuprinde un articol de fond despre însemnătatea zilei, 2-3 articole de angajamente concrete ale elevilor în cinstea zilei. În numărul următor al gazetei se va scrie în ce măsură au fost realizate și se vor analiza cauzele care au împiedicat eventuala lor nerealizare integrală și un reportaj despre cum se desfășoară în școală pregătirea pentru sărbătoare.

4. Directorul fiecărei școli, diriginţii și corpul didactic, personalul administrativ și de serviciu, precum și comitetul de elevi vor organiza, antrenând pe toţi ceilalţi, o sărbătorească pavoazare interioară și exterioară a școlii.

5. În ceea ce privește participarea elevilor la mitingul și parada de 1 Mai, Secţia de Învăţământ a Comitetului Provizoriu Judeţean va ţine tot timpul legătura cu Comisia Locală de pregătirea zilei de 1 Mai și cu școala UTM.

6. Pentru buna prezentare la paradă se vor face exerciţii de defilare pe localitate sub conducerea profesorilor de educaţie fizică.

7. La defilare elevii și elevele vor purta steaguri, steguleţe, portrete și pancarte pregătite din timp. Ei vor fi îmbrăcaţi pe cât posibil cu cămăși ori bluze albe sau de culoare deschisă și pantaloni ori foi de culoare închisă spre negru.

În învăţământul preșcolar ziua de 1 Mai va fi sărbătorită astfel:

Începând din ziua de 27 aprilie a.c. educatoarele vor explica pe înţelesul copiilor semnificaţia zilei de 1 Mai și împreună cu ei vor face pavoazarea grădiniţei sau căminului. Sâmbătă 30 aprilie se va organiza o serbare la care vor fi invitaţi părinţii. Educatoarea va spune o poveste legată de ziua de 1 Mai, în care să sublinieze dorinţa tuturor oamenilor muncii pentru pace și necesitatea luptei pentru menţinerea ei, cât și avântul în muncă în URSS, Republica noastră și ţările cu democraţie populară. Va urma un scurt program artistic format din cântece și jocuri populare, jocuri românești, sovietice și al minorităţilor conlocuitoare. Vor fi cântate cântecele următoare: *Marș*, *La fereastra grădiniţei*, *Primăvara*, *Ţara noastră o iubim*, *Tractorist voi fi și eu*, *Gospodinele*, *Cu ciocan și cleștișor*.

Vremea înfricoșatelor blesteme

Vasile GRIGORE

Mai de demult – las' că nici acum nu suntem prea departe – omul își punea nădejdea mai degrabă în forțe și energii inexplicabile decât în rațiune. O boală dacă te lovea, spitalul era locul unde mergeai să mori. Natura prepotentă, nedreptățile, justiția aproximativă, subiectivă cel mai adesea, mai ales când erai mai nevolnic decât adversarul, te obliga să recurgi la forțe oculte. Cartea de blestem era un element probator decisiv al sistemului juridic, însă blestemul era și răzbunarea celor neputincioși. Când interveneau comunități cu mentalități esențialmente rurale ca ale noastre, care participau cu mic, cu mare, „cu cățel și cu purcel" la o judecată, spectacolul devenea grandios, demn de cele mai futuriste montări. Un regizor ca Andrei Șerban a preluat multe din elementele de spectacol care acompaniau actul juridic valah.

Un celebru caz de „răzbunare prin blestem" este cel care a dat naștere expresiei „gură de Târgoviște". Este contemporan evenimentelor narate în paginile de față. În 1819 domnul Alexandru Suțu anula dreptul de proprietate al târgoviștenilor asupra moșiei orașului și o da zestre fiicei sale Ecaterina la căsătoria cu Emanoil Băleanu. Veniți la judecata domnească, unde nu și-au găsit dreptatea, târgoviștenii s-au strâns cu mic, cu mare, în fața bisericii Popa Cozma, având pe cap rogojini aprinse făcute sul, iar în mâini lumânări albe, mari de un stat de om și jalba înfiptă în proțap. Astfel „echipați" au intrat în biserică și trecând pe la toate icoanele l-au blestemat pe vodă cu tot neamul lui pentru nedreptatea ce li se făcuse. Cert este că evenimentul a înfricoșat toată suflarea, mai cu seamă că în mai putin de un an, domnița înzestrată și tatăl ei, vodă însuși, își vor da obștescul sfârșit.

Erau vremuri când nedreptățile erau multe și uneori frizau absurdul. Plășile, înființate la 1775, erau administrate de doi zapcii, de obicei un român și un străin (grec, turc) a căror principală îndatorire era strângerea impozitelor. După ce sileau sătenii prin bătăi, torturi și alte mijloace asemenea să le dea și ce n-aveau, mai pretindeau și o masă îmbelșugată. La sfârșit, ridicându-se, turcul poruncea să i se plătească pentru că-și tocise dinții cu mâncarea lor, de unde se născuse expresia *dinții părăsim*, ceea ce arată că nu era o întâmplare izolată, ci devenise obicei.

Câte au trebuit să sufere ogrezenenii pentru a ajunge să se lege prin blestem pentru a scăpa de împilările „grecoteiului" Vasile Cozma, numai ei știu, însă unele fărâme le veți afla din această pagină. Grecul, odată căsătorit cu Maria din Cătunu (Podișor), se va împământeni și nu va mai putea fi alungat cum și-ar fi dorit sătenii, devenind unul dintre puternicii locului. După ani de procese și mizerii, părțile vor ajunge la o pace relativă: Cozma restituia banii luați samavolnic, iar sătenii se obligau să suporte cheltuielile de judecată.

„*Sat Ogrăzeni*

Adică noi, cei mai jos iscăliți, am dat credincios zapisul nostru la fiteșcare, unu la altu, precum să să știe că ne-am legat cu acest zapis al nostru pentru toate pricinile ale lui jupân Vasile, ca să fie știut tuturor, dă la mic până la mare, să se scoale la judecată, că toți sânt pedepsiți dîn vremea zaveri și toți sânt necăjiți și prădați și bătuți și înjurați și or la ce zabetie pârâți de dânsul și sântem cheltuiți, căci să trage pă la unii din noi sărăciia din pricina lui. Și acum, așa am făcut legătura noi cu jurământ și cu blestem și cu mare zoru, care nu s-o ținea dă această legătură și nu s-a ținea dă această prinsoare și o cârmi dă cheltuială sau dă treapăd, măcar or la bine or la rău, dovedindu-l că cârmește or din ce, așa sânt legați cu jurământ ca să meargă aceștiia de mai jos iscăliți, să meargă să-i dea foc casi și să-i gonească din sat afară, ca unul ce nu ține cu satul și prieten și vecin cu dracu. Dar noi să ne ținem fraților toți unul cu altul, ca doar să ne scape Dumnezeu dă zavistiia și dă pizmașu satului, iar care nu s-o ținea de această legătură, toate ale pământului să putrezească, heru și oțelul, tisa și arama să putrezească, iar trupul acelui rumân care nu s-o ținea de această legătură să nu mai putrezească.

Și când s-au făcut acest zapis au fost și acești oameni care mai jos să vede.

[Pun degetul 67 de săteni, printre care Stoian Podaru, Jipa sin Ralea, Pârvu Gogona, Dumitru sin Neguț, Dinu Tinpuriu etc.]

Și cu toți sântem dinpreună adevărați.

Și am scris eu, popa Gheorghe, cu zisa lor și martor.

1830 mart 13."

Bibliografie:

DANIC, Fond *Înaltul Divan*, 40/1831, f. 2r-v, 3.

Dan Horia Mazilu, *O istorie a blestemului*, Iași, Editura Polirom, 2001.

C. D. Severeanu, *Din amintirile mele*, ediție de C-tin Rezachevici, București, 2008, p. 534.

Haiducii de la Ogrezeni

Iosif PREOTEȘOIU

Introducerea Regulamentului Organic a intensificat și mai mult exploatarea țărănimii de către boieri. Sătenii din Ogrezeni și Hobaia s-au ridicat imediat la luptă împotriva arendașilor. Astfel, chiar în toamna anului 1831, ceata haiducului Ioniță Bușteа le-a venit în ajutor, devastând casa arendașului din Hobaia. Curând însă, polcovnicul Vasile Cosma, arendașul moșiei Ogrezeni a mănăstirii Mihai Vodă, în fruntea unei potere de 12 dorobanți călări a reușit să-l prindă pe haiducul Bușteа.[1] Acest arendaș, de ani de zile îi căznea pe sătenii din Ogrezeni prin cele mai neomenoase procedee, cărora „le-a ajuns cuțitul la os".[2]

În primăvara anului 1832, ceata haiducului Ioniță Tunsu hotărăște să răzbune satul Ogrezeni și să le facă dreptate pentru toate. El a profitat de starea de spirit a țăranilor, care erau în mare fierbere și nemulțumiți din cauza „egzamplarurilor cu ponturi", cum numeau ei circulările difuzate oficial la sate, prin care se aduceau la cunoștință dispozițiile Regulamentului Organic cu privire la obligațiile satenilor față de stăpânii și arendașii de moșii. Noua legiuire împovăra pe țărani la clacă, prin introducerea nartului (normei) și alte adeturi. Întrucât ea intra în vigoare la 23 aprilie 1832, stăpânii de moșii și arendașii întreprinseseră o adevărata ofensivă pentru supunerea clăcașilor la noile rânduieli, dând legii o interpretare păgubitoare sătenilor. Între țărani și arendașul din Ogrezeni se iscaseră conflicte grave.

Mizând pe sprijinul sătenilor, ceata haiducului Ioniță Tunsu a lovit conacul lui Vasile Cosma de la Ogrezeni și „negăsindu-l pe acesta, i-a luat tot ce a avut"[3], cum avea să se plângă mai târziu autorităților. Prin acest atac, ceata condusă de Tunsu nu numai că dădea o lecție acestui șef de poteră, care urmărea pe haiduci cu un zel deosebit, ci răzbuna totodată pe locuitorii din Ogrezeni pentru numeroasele nedreptăți săvârșite de către acest arendaș. Cosma le lua țăranilor sume de bani peste cele legale, în numele dărilor pentru moșie. La aceasta trebuie adăugat faptul că, pentru atitudinea favorabilă manifestată în trecut față de revoluția lui Tudor Vladimirescu, locuitorii din Ogrezeni fuseseră aspru pedepsiți de același Cosma.[4] Conflictul devenise acum deosebit de ascuțit, având rădăcini adânci în trecut. Sătenii din Ogrezeni au făcut legământ între ei să lupte neobosit împotriva abuzurilor săvârșite de Vasile Cosma, hotărând să dea foc casei aceluia dintre ei care s-ar desolidariza de aceasta luptă împotriva arendașului.[5]

Când ceata lui Tunsu a intervenit în acest conflict, sătenii și-au manifestat deplina lor satisfacție. Ei nu numai că nu s-au conformat dispozițiilor care le cereau să intervină împotriva cetei, ci din contră „au privit la dânșii și râdeau". Sătenii „vreun ajutor nici cum n-au făcut", reclama arendasul Cosma după aceea, și „nici au luat la goană, nici arme mi-au dat ca să mă războiesc cu ei"[6], adică cu haiducii. Mai mult, sătenii i-au tratat pe haiduci cu friptură de miel, rânduind lucrurile în așa fel ca potera, aflată foarte aproape, să nu simtă nimic.

Neputincios, Cosma căuta să se scuze că urmărirea lui, timp de două luni, din iunie până în august 1832, nu dă rezultate din cauza sătenilor care-l informează pe Tunsu de toate mișcările sale.[7]

[Extras din studiul inedit *Monografia comunei Ogrezeni*, lucrare pentru Gradul I, 1985, p. 21-23, Universitatea București, conducător științific Lucian Boia.

Nota Redacției: Trimiterile din notele de subsol la DANIC, Fond *Înaltul Divan*, sunt greșite (4625/1830 este 40/4625/1831) sau nu se regăsesc (425/1831 și 2098/1832).]

[1] S.I. Gârleanu, *Haiducul Nicolae Grozea*, București, Editura Militară, 1968, p. 40-41.
[2] *Ibidem*, p. 56.
[3] DANIC, Fond *Înaltul Divan*, 2098/1832, f. 15.
[4] *Ibidem*, 4625/1830, f. 2-3.
[5] *Ibidem*, 425/1831, f. 2.
[6] *Ibidem*, f. 5.
[7] I*bidem*, f. 16.

Comori neștiute

Vasile GRIGORESCU

Ar fi fost poate mai corect să le fi zis uitate sau ignorate, însă preferăm să scoatem în evidență părțile bune ale întâmplărilor în speranța că odată, cândva, va fi altfel, vom deveni mai responsabili. O fi un dat al nostru a le neglija... Alții, mai firoscoși, numai de pe urma ideii că ele există ar fi învârtit afaceri colosale, ar fi scos bani frumoși de la vizitatorii atrași de zvon. Sunt comunități întregi, ba chiar regiuni, din vestul Europei, ca și de mai aproape, din Grecia sau Turcia, care trăiesc – și trăiesc bine, curat, comod – de pe urma „poveștilor", a industriilor culturale.

În scurta istorie de față va fi vorba despre două monumente funerare a căror expresivitate impresionează ochiul iubitor de frumos și care ar fi meritat, prin prisma personalităților care gravitează în jurul lor, să fi atras de mult atenția publicului.

Pe o latură, în exteriorul bisericii mănăstirii Samurcășești (Ciorogârla-IF), se găsește o piatră de mormânt cu proporții și o eleganță desăvârșită. Sculptată într-o marmură de cea mai bună calitate, încadrată de un brâu din viță de vie, inscripția chirilică, în limba română, glăsuiește:

„SUPT ACEASTĂ PIATRĂ S-ODIHNEȘTE / AGATIA MONAHI[A] NUMITĂ PE / MIRENIE ANASTASIA GHEORGHIADI / FOSTĂ SOȚIE RĂPOSATULUI DO / CTORU TEODOSIE GHEORGHIADI / NĂSCUTĂ CARACAȘI LA ANU 1807 / GHENARIE 6 ȘI ÎNCETATĂ DIN VIAȚĂ / LA ANU 1855 DECEMVRIE 25"

Publicarea ei aici nu este inedită, fiind cunoscută de mult literaturii de specialitate (*Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, XIX, iul.-sep. 1926, p. 123). Nu același lucru se poate spune despre cea (re)descoperită la biserica cu hramul Sf. Dumitru din satul Bălășoeni (com. Ogrezeni-GR). Adevărată operă de artă, după cum și din imagine se poate observa, comparabilă oricând cu una provenită din atelierele sculptorilor Storck, la origine trebuie să fi fost așezată la căpătâiul unui mormânt. Inscripția pe care o poartă, în alfabet chirilic de tranziție, întărește supoziția noastră:

„**Ioan Gheorghiadis / Născut la 1842 / [septem]brie 22 / Mort la 20 / Iulie 1845**"

Este evident că între cele două monumente funerare este o legătură cât se poate de directă. Cercetând Arhivele, aflăm că la 2 mai 1835 „Ignat Iacovencu vinde dumnealor doctorului Teodosie Gheorghiadis și Anastasia Gheorghiadis, soția sa, moșia Ogrezeni ce-i zice și Bălășoieni cu 2000 de taleri".

„Dumnealui colesnic sovetnic" Ignatie Iacovenco, înalt funcționar rus la consulatul din București, a sosit în Valahia pe la 1812, în cancelaria lui Bulgakov, cu ocazia Păcii de la București, când s-a cedat Basarabia. Stabilit definitiv la noi, s-a căsătorit cu Elena, una dintre fiicele bunului doctor Constandinache Caracaș, întemeietorul Spitalului Filantropia, pe care spațiul nu ne permite să-l prezentăm după cum s-ar fi meritat.

O altă fiică a doctorului Caracaș, Ecaterina, căsătorită cu generalul Ioan Obobescu, va fi mama omului de vastă cultură Alexandru Odobescu. Cum și Anastasia era fiica doctorului Caracaș, prin urmare era mătușa autorului *Doamnei Chiajna*.

De cealaltă parte, soțul ei, doctorul Teodosie Gheoghiadis, studiase medicina la Halle, în Prusia și era fratele mult mai cunoscutului Ilarion Gheorghiadis, episcopul Argeșului și sfătuitorul de taină al lui Tudor Vladimirescu, acela despre care se zicea că „Tudor a fost doar brațul mișcării, căci capul a fost Ilarion". Doctorul Gheorghiadis a murit în anul 1844, nu mai înainte de a strânge o avere frumoasă și de a ctitori de zid, împreună cu Anastasia, biserica satului Bălășoeni, de la a cărei sfințire nu credem că ar fi putut lipsi episcopul Ilarion al Argeșului și celelalte rude apropiate.

Se cunoștea până acum ca unic moștenitor al soților Gheorghiadis un fiu, George, care moare în 1864, mai înainte de a atinge majoratul și fără a lăsa descendenți. Prin urmare, moșia Bălășoeni va trece în proprietatea fratelui și surorilor Anastasiei (Grigore Caracaș, Elisa Theremin, Ecaterina Odobescu și Anica Deșliu), care o vor vinde în 1866 lui Vasile Steriu. Cu ajutorul inscripției de la biserica Bălășoenilor, cunoaștem de acum că soții Gheorghiadis au avut încă un fiu, mort în vârstă de nici trei ani și căruia mama îndurerată i-a ridicat un impresionant monument comemorativ.

Cât despre Anastasia, să-l lăsăm pe nepotul ei, Alexandru Odobescu, să ne povestească într-o scrisoare către Ioan Odobescu din 28 decembrie 1855:

„Iubite papa, / Scrisoarea ce o făgăduiam mamii a fost poprită de o împrejurare foarte tristă; socoteam că mai întârziind o să am știri mai bune a vă da despre tante Anastasi; dar din nenorocire a fost dimpotrivă; biată tante, după lungi și dureroase suferințe, și-a dat sufletul în noaptea de Crăciun; a doua zi trupul ei a fost dus și înmormântat la mănăstirea Samurcășești, în care intrase ca călugăriță."

Promitem să revenim cu un material mai amplu referitor la importantele personaje cu atât de strânse legături cu biserica Sf. Dumitru din Bălășoeni, pentru că sunt aspecte care interesează profund istoria locală, cu interferențe ample în cea națională.

[Mulțumim P.C. Preot V.V. Dumitrescu pentru sprijinul oferit.]

Bibliografie:

SMBAN, Fond *Creditul Funciar Rural*, 79/297/1874, f. 8v; 16r-v.

Al. Odobescu, *Pagini regăsite*, ed. îngr. de Geo Șerban, București, Editura pentru Literatură, 1966, p. 65, 80, 101, 121, 211.

Pompei Gh. Samarian, *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, București, Tipografia Cultura, 1938, vol 2, p. 150-151

Va avea Educația un Statut al Elevului?

Constantin BĂRBUȚĂ

S-a încheiat recent și cu rezultatele cunoscute sesiunea de bacalaureat din acest an de grație, lumea școlii se află și nu prea, în vacanța binemeritată, în timp ce orizontul apropiat prefigurează incertitudini și îngrijorări, mai mari sau mai mici. Între acestea, pe prim plan și surprinzător, ca tensiune și amploare, par a fi cele consecutive finalizării, cam pompieristice, a dezbaterilor publice vizavi de oportunitatea și mai ales, conținutul Statutului Elevului, un document premieră în istoria școlii românești, prin care inițiatorii MENCS și CNE își propun o reglementare unitară și sistematizarea, în acord cu spiritul vremurilor, a unei realități sociale, complexă, seculară și mereu actuală, aceea a relației profesor-elev. Deși cadrul legislativ referitor la această temă (LEN, ROFUIP etc.), este, în bună măsură acoperitor, experiența educațională din ultimii ani, ca și practica de zi cu zi, impun cu necesitate măsuri ameliorative, inclusiv pe segmentul normativ, prin perfecționări și completări de norme juridice, a căror expresie se dorește a fi și acest nou proiect de Statut al elevului, contestat *ab-origine*, vehement și nu fără temei, cum o dovedesc luările de poziție ale unora dintre actorii implicați, cadre didactice îndeosebi (vezi *Tribuna Învățământului*, iulie a.c.).

De aceea credem că nu este prea târziu, pentru ca atenția factorilor competenți, decizionali în primul rând, să se concentreze cu responsabilitate și *bona fides* asupra argumentelor critice, obiectuale și severe, exprimate, uneori patetic, de oameni ai catedrei sau specialiști preocupați de destinele educației, care au studiat și analizat proiectul de statut al elevului, lansând semnale argumentate, utile și demne a fi luate în seamă. Avem în vedere contradicția evidentă dintre înscrierea și raportarea firească la valorile supreme ale educației, ale oricărei comunități de elevi, pe de o parte și modul disproporționat în care acestea se regăsesc în sfera concretă a reglementărilor, excesul de norme, în special în capitolul „drepturi", unele aberante, altele tendențioase, care trimit, volens-nolens, către „suspiciuni rezonabile", ca să parafrazăm acești termeni tot mai frecvenți în vocabularul cotidian. A statua printr-un act normativ, girat de întâiul demnitar al educației, a dreptului unei clase de elevi din învățământul secundar superior, de a solicita schimbarea, printr-o simplă cerere, a unui profesor, sau a „legifera" așa zisul feedback anonim, atestă fără doar și poate necunoașterea și neînțelegerea naturii specifice a raporturilor de muncă ale unui cadru didactic cât și incapacitatea sau lipsa voinței de a sesiza pericolul grav la adresa climatului școlar, în prezent și mai ales, în viitor.

Continuând seria de întrebări, logice și pertinente, pe care prof. dr. Cristina Ștefan și le pune, în articolul său, excelent și dedicat, ne hazardăm, la rândul nostru, într-o anticipare absurdă, dar posibilă în țara tuturor posibilităților. Iat-o: cererea de schimbare a profesorului X, de la clasa Y, a școlii Z, cu „temeiul" aferent și semnăturile a 2/3 din elevi, este înregistrată, directorul emite decizia în termen legal, profesorul o contestă, administrativ și în contencios, litigiul ajunge acolo Sus, unde apărarea invocă legea supremă și de aici la... CCR unde se constată, chiar la primul termen, că prerogativa „democratică" autoacordată elevilor prin Statutul propriu, încalcă dreptul la muncă, stabilitate și imagine al... profesorului !, fiind... neconstituțională ! Cui prodest ? ! Zeloșenia normativistă a autorilor proiectului de Statut al elevului „coboară" și în zona comună și cotidiană a relației dintre mentor și învățăcel, prin interdicții de tot felul și reglementări de incident în numele așa zisului drept la imagine al acestuia. Orice dascăl se confruntă, în carieră, cu acte de conduită perturbatorie din partea unor elevi, inclusiv în momente de concentrare maximă asupra conținutului științific al lecției, reacția sa promptă fiind nu numai necesară ci și obligatorie, fapt ce îi permite, grație experienței și pregătirii sale psihopedagogice, identificarea rapidă a „sursei", atenționarea adecvată cu privire la consecințe pentru sine sau ceilalți și continuarea activității. Interzicerea expresă pentru diriginte și profesor să admonesteze un elev, când acesta săvârșește abateri ce afectează ordinea școlară, înseamnă a-l condamna la pasivitate, eventual „revoltă" interioară, pe de o parte și, pe de alta, eliminarea unui principiu didactic valoros precum s-a dovedit a fi dintotdeauna principiul exemplului. Sunt și alte zone ale proiectului de Statut al elevului unde rigoarea normativă nu este la ea acasă prin soluții ce par a fi consecința unui anume subiectivism, astfel că impresia de document „direcționat" și formal nu poate fi evitată și nici înlăturată în totalitate.

Va avea Educația un Statut al Elevului la început de an școlar ?

Dacă da, evenimentul ar constitui o premieră pentru școala românească, dacă nu, întârzierea sau absența sa vor fi motivate (și) pe temeiul că o reglementare fugitivă și rigidă nu este pe deplin oportună într-un domeniu sensibil.

Reflecții asupra gestionării financiare a costurilor în industria locală a construcțiilor în perioada interbelică și postbelică.

Un om, o casă, un destin

Marian GRIGORE

Motto: *Marinică, când mă uit înapoi, îmi vine să mor și să plâng, dă ce, Marinică, dă ce ?* (Aspazia Budac)

Bolintinul din Vale, o localitate atestată încă din anul 1433, de-a lungul timpului s-a „confruntat" cu multe dileme în dezvoltarea sa de la o așezare mică, strânsă în jurul mănăstirii Bunavestire, la marile proiecte de construcții din perioada interbelică: Căminul cultural, format din sală de spectacole, unde s-au turnat numeroase filme de epocă printre care și celebrul *De ce trag clopotele, Mitică*, în regia lui Lucian Pintilie, poduri peste Argeș și Sabar; Judecătoria de plasă; Gimnaziul industrial etc.

Articolul de față este unul atipic și pregătește terenul pentru o cercetare amănunțită a principalelor proiecte realizate de-a lungul timpului în Bolintin Vale, care va fi găzduită în următoarele numere ale revistei *Sud*. Vom analiza atunci importanța unui proiect, a existenței unui lăcaș de cult, a construirii unei case în viața unei comunități.

Apărută la sfârșitul secolului XVIII, contabilitatea de gestiune este de proveniență anglo-saxonă și a cunoscut două etape în dezvoltarea ei ca ramură științifică:

– etapa interbelică, în care se folosește terminologia de contabilitate de producție și se calculează costul de producție. În cazul construcției podului peste Argeș, exemplificăm prin costurile principale pentru construcție, studiul inițial al proiectului, numărul de salariați pe categorii de specialiști (de la muncitori necalificați la ingineri), realizarea cofrajelor pentru construirea stâlpilor de susținere (pile), fixarea provizorie cu juguri transversale etc.

– etapa postbelică, caracterizată de apariția termenului de contabilitate managerială, care include pe lângă calcularea costului de producție și activitatea de bugetare, analiza și controlul costurilor precum și apariția elaborării deciziilor.

Printre motivele care au condus la evoluția contabilității de gestiune, se remarcă necesitatea satisfacerii totale a clienților, reducerea timpului necesar creării produselor și serviciilor, precum și creșterea calității produselor și serviciilor oferite.

Herbert Simon (laureat al premiului Nobel pentru economie) sintetizează necesitățile informaționale ale managerilor care pot fi satisfăcute de informațiile oferite de contabilitatea de gestiune astfel:

– să permită o constatare: „lucrurile merg bine sau rău ?";

– să atragă atenția: „de ce probleme trebuie să se intereseze ?";

– să ajute la soluționarea problemelor: „dintre diferitele soluții, care este cea mai bună ?".

(Simon, H.A., *Centralization vs. Descentralization in Organizing the Controllers Department*, Houston, Scholar Cook Co, 1978)

De asemenea, doresc să împărtășesc cititorului câte ceva despre stările sufletești pe care le încearcă un om care își pierde casa construită cu forțe proprii, din sărăcie și din nevoia de a avea un cămin și nu o singură dată, ci de mai multe ori. O tragedie a înstrăinării... Prima dată, fiind lucrător la Biblioteca de Împrumut „Deiu Bolintin" din Cernăuți, azi în Ucraina, când, printr-o nefericită însă des întâlnită situație în vremuri de război, din cauza bombardamentului o parte a clădirii în care locuia cade, personajul nostru povestea cum fugea din calea gloanțelor și obuzelor care brăzdau frumoasa stradă plină de castani bătrâni care începuseră să ardă, iar în goana spre libertate, alergând, își tot arunca privirea în spate către căminul în flăcări, fugea și se uita în urmă, îndeptându-se către gară, ca mulți alții, pentru a-și salva viața. În spate lăsa totul, parcul plin de trandafiri unde ieșea vara să citească, cele două săli de lectură unde punea gratuit la dispoziția cititorilor cărțile atât de iubite. Își aduce aminte că îi rămăsese în mână o sacoșă cu cinci cărți pe care tocmai le înapoiase o familie de evrei și cu care în anul 1947 a sosit la Bolintinul din Vale. Una dintre ele se află acum în posesia mea și poartă apostila *Biblioteca de Imprumut „Deiu Bolintin" – Cernăuți*.

Ulterior, stabilită la noi la Bolintin, din cauza unor conjuncturi tragice, va pierde și casa construită aici. Este prima persoană de la care am înțeles cât de importantă poate fi o clădire. Mai de mult nu realizam de ce îmi tot zicea că atunci „când se uită înapoi îi vine să plângă și să moară", acum am înțeles că uitându-se peste umăr își vedea casa arzând, tinerețea irosită, drumurile pline de foamete ca refugiată de război și viața nu tocmai bună trăită.

Pentru locuitorii urbei noastre un cămin cultural, un pod peste Argeș, o școală nouă au însemnat dezvoltarea spiritului antreprenorial, scăderea analfabetismului, creșterea gradului de civilizație etc. Am încercat să reliefez importanța unor lucrări de construcții prin ochii unui refugiat de război, iar noi, cetățenii urbei în general, am putea dezbate subiectul și altfel, am putea primi răspunsuri la dilemele modernității. „Fiecare dintre aceste controverse sau dileme poate constitui subiectul unei dezbateri... Dezbateri care ar dori să se finalizeze cu un răspuns. Dar singurul răspuns sigur este că nu există un răspuns sigur ! Totuși, controversa incită, înfierbântă, generează dialogul, dezvoltă creativitatea". (Niculae Feleagă, *Dincolo de frontierele vagabondajului contabil*, Editura Economică, 1997, p. 60).

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

În plină și caniculară vară, parcă nici toate funcțiile organismului nu mai lucrează la capacitatea normală. Asfaltul dansează în zare invitând călătorul să-și închipuie o fata morgana de culoarea catranului. Cu toate acestea ce te îmbie la reveria răcoroasei umbre, lucrările Clubului de Istorie bolintinean nu au pauză. Ediția din 16 iulie 2016 s-a desfășurat sub tema „Documente, date, întâmplări privitoare la satele din jurul Bolintinului" și a avut ce dezbate.

Debutul a stat sub semnul felicitărilor adresate d-lui Marius Nițescu, proaspăt primar al comunei Florești-Stoenești și a urărilor de bun venit celor ce pentru întâia dată au călcat pragul Clubului. Apoi, conform unui obicei intrat în tradiție, s-au trecut în revistă noutățile culturale din zonă și s-au vizionat ultimele achiziții din acest domeniu: fotografii, cărți, documente etc. Proaspăt debutantă editorial, Florentina Grigore a adus o stare de bună dispoziție recitând din ultimele creații, accentuată de poveștile și imaginile din periplul iberic susținute de Ștefan Crudu. Domnul Florin Iordache, în stilul cu care ne-a obișnuit, ne-a prezentat o adaptare liberă după Caragiale cu personaje din zilele noastre.

A urmat „miezul problemei", abordarea temei stabilite, pentru care s-au înscris la cuvânt Vasile Grigore (aspecte monografice din satele Hobaia și Florești), Ștefan Crudu (despre vizita, în 1939, a fostului și viitorului rege Mihai în comuna Bolintin Deal), pr. Vasile Valeriu Dumitrescu (aspecte monografice ale comunei Căscioarele), Corneliu State (file din Arhiva școlii Stoenești), Niculae Stoica (familia Niculescu-Dorobanțu și conacul de la Dârvari). Fiecare prezentare a fost acompaniată de discuții care au îmbogățit conținutul subiectului expus.

Precum anunțam în paginile revistei noastre, o temă adiacentă a acestei ediții a Clubului urma să fie o străveche artă marțială – arcul japonez. Ea a fost susținută, pasionat și documentat, de un vechi practicant al acestei arte, domnul Marian Ștefan, care urma să călătorească în Olanda în vederea susținerii examenului pentru 4 dani.

Dar este momentul de a-i numi pe cei care au avut prilejul a se bucura de aceste interesante momente și a-și îmbogăți zestrea de cunoștințe: Florin Iordache, Dragoș Haralambie, Mihaela Haralambie, Marian Ștefan, Nicolae Ciubuc, Niculae Stoica, Mioara Mănescu, Marian Grigore, Corneliu State, Florentina Grigore, Ani Cârciumaru, Adriana Păduraru, Raul Cârciumaru, Iulian Băețel, Vasile Valeriu Dumitrescu, Marius Nițescu, Ștefan Crudu, Florică Dan, Constantina Chiva, Dinu Marin, Ciprian Necșuțu, Dinu Grigore, Vasile Grigore.

În privința următoarei ediții a Clubului de Istorie, la invitația domnului Marius Nițescu, ea se va desfășura la Florești, într-un cadru care promite a fi special, în ziua de 17 septembrie, începând cu orele 14.00. Tema, cum altfel, se va referi la „Aspecte din trecutul satului Florești".

Vă așteptă cu drag pe toți iubitorii de istorie, pe cei care doresc să se respecte valorile acestui neam.

Mersul târgului

Ștefan CRUDU

26.06.2016 - *Tomate la prețuri istorice !*

Când credeam că or să scadă treptat, iată că m-am înșelat și logica mea s-a dovedit greșită. Prețurile – îndeosebi la roșii – au fost foarte mari la intrarea în plină vară. 4 sau 5 lei/kg este exagerat de ridicat, chiar dacă sunt mari și frumoase. Conjunctural sau nu, este totuși mult prea scump ! Toți cumpără cantități mici, evident. Încerc să înțeleg fenomenul, dar nu reușesc. La fel, nu e explicabilă nici menținerea prețurilor la grâu când producția din acest an este record. Se pare că presiunea speculanților, care consideră că la Bolintin pot să fixeze prețuri mari (pentru că sigur sunt înțeleși între ei !) dă rezultate bune pentru aceștia, dar ne golește buzunarele și ne ușurează papornița. O problemă de analizat, pentru că viciază regula pieței libere.

3.07.2016 - *Așa ș-așa !*

Este răspunsul pe care mi l-a dat Mioara din Hobaia, producătoare adevărată, la întrebarea mea despre cum i s-a părut târgul. Ea, care ține la preț pentru că are produse proprii, cred că și-a dat seama că toată lumea vindea roșii. Legea cererii și a ofertei a făcut ca și prețurile să scadă la 2,5-2 lei/kg. Calculele făcute pe baza a ceea ce a fost duminica trecută au dat greș. Evident că în favoarea cumpărătorilor. Castraveți puțini și de calitate slabă. Ori prea mari, ori ofiliți (plimbați de la o săptămână la alta). Încă sunt răsaduri de praz, roșii, castraveți și varză de toamnă. E timpul lor. Am luat ca să fie (filosofia mea păguboasă) și să-mi fac de lucru până la toamnă cu udatul.

10.07.2016 - *Adio bulion !*

Prețuri istorice la tomate: 4-5 lei/kg ! Nici dacă erau trufandale nu ar fi costat atât. Vânzătorii au ținut la preț cu dinții. În târg erau și multe răsaduri de roșii la cub. Pentru solarii sau sere. Ar fi o speranță de reluare târzie a ciclului de producție, dar e riscant, nu se știe ce va fi peste 2-3 luni. Oricum, în viitorul apropiat se vor schimba lucrurile în horticultură. Dar, sigur e că în acest an, cu aceste prețuri la tomate, vom cumpăra bulion la conservă, cu 20% conținut de tomate – așa scrie pe etichetă.

17.07.2016 - *Acalmie*

Parcă netreziți definitiv din somn, așa mi s-a părut că se mișcau printre tarabe rarii cumpărători din partea finală a târgului. Cumpărau ce se mai găsea, după ce marfa cea mai bună se vânduse. Prețurile însă, nu au scăzut pentru zarzavaturi și legume: roșiile 3 lei/kg, la fel ardeii grași sau capia, ceapa și morcovii. În plin sezon, prețuri mari. Doar cartofii erau ieftini: 80 bani/kg. Pepenii verzi (amestecați) 1 leu/kg, iar cei galbeni 2,5 lei/kg. Usturoiul, scump și el: 12 lei/kg. Cerealele staționează la prețuri (12 lei/dublul) dar, dacă cumperi cu sacul ești sigur păcălit. Multe păsări, de toate rasele și vârstele, ca niciodată – puțini clienți însă. Unele „păsări" mai colorate se urcaseră chiar pe tarabe. Multă marfă, diversă și „plimbată" pe tarabele intermediarilor, care reprezintă circa 4/5 din total. Pe la brânză și carne nu am trecut, ca să nu văd/miros influența căldurii și să devin vegetarian. Întrevăd prețuri mari în continuare. Oamenii cumpără cantități mici și mai des, pentru că de a doua zi – roșiile mai ales – se strică chiar și în frigider. Sunt înțepate de musculițe în faza de coacere și se inițiează deprecierea care se propagă galopant. Seceta, care se simte deja, va afecta sigur prețul legumelor de sezon.

24.07.2016 - *Diversitate „prețioasă"*

După o noapte cu temperaturi tropicale, căldura face legea în târg. Tema secetei, amintită insistent pe unele posturi TV, influențează sigur prețurile la produsele agricole. Nu mă refer doar la cereale, dar și la cele mai multe legume și zarzavaturi. Sigur că necesită udări dese, se consumă energie, dar la acest moment trebuia să fie relativ ieftine. Se pare că și vânzătorii (intermediarii) se cam înțeleg între ei. Deși erau din belșug legume și fructe, prețurile s-au menținut ridicate. Majoritatea (tomate, ardei, vinete) erau la 3-4 lei/kg. Pepenii galbeni 2,5 lei/kg, iar cei verzi 1 leu/kg. Doar cartofii – foarte frumoși – s-au menținut la 80 de bani/kg. Totuși, s-a vândut pentru că au fost mulți cumpărători care depind de piață, producția din grădinile proprii fiind afectată de condițiile meteo din luna mai.

31.07.2016 – *Iulie, final torid !*

Căldură vâscoasă de la prima oră. Cumpărătorii se grăbesc și trec repede pe lângă tarabe, nemaiavând răbdare să aleagă îndelete ce li se oferă. Miroase a secetă și primii care au reacționat, mărind prețurile, sunt negustorii de porumb: 45 lei/sac de la 39 lei azi o săptămână. Și e doar începutul ! La fel, prețurile mari la legumele de sezon se mențin de la începutul lunii (ardei capia roșii: 4 lei/kg; ardei gras: 2,5 lei/kg; roșii: 2,5 lei/kg). Doar vinetele sunt ceva mai ieftine la terminare: 1,5 lei/kg. Tarabele cu mici și bere au avut succes azi. Stau la rând, cu comenzile date, pofticioșii tradiționaliști. Alături, așteptând un colț de pâine mirosind a carne, câțiva câini cu limbile scoase atârnând până la pământ. Pe locul unde s-au vândut cereale, câteva ciori adaptate se bat pentru boabele rămase. Pe ici, pe colo, câte o spoitoreasă săracă adună ce s-a aruncat: legume, ambalaje... E faza finală, când târgul se golește, rămânând mizeria împrăștiată peste tot.

Obiceiuri... sănătoase

Dina DANCIU

Prometeu, semizeul, a dăruit oamenilor, trăitori de-o zi, focul, acceptându-și pedeapsa lui Zeus și durerile cumplite de după înlănțuire. El i-a ajutat astfel pe oameni să progreseze, convins că muritorii au dreptul la acest dar zeiesc.

De atunci, focul le-a fost prietenul nedespărțit, fără de care cei de azi s-ar fi zbătut în nevoi și întuneric. Ce plăcut e pentru noi să-l mai putem privi cum arde în vatră iarna și ne mângâie cu căldura-i binefăcătoare ! E o dulce amintire, căci centrala termică i-a luat locul pe arii semnificative. Tot de domeniul trecutului au rămas focurile purificatoare de la începutul primăverii, de Sfinții 40 de Mucenici, sau din toamna târzie de Sf. Dumitru.

Astăzi, la modul concret, vezi miriștile arzând de o parte și de alta a Autostrăzii Soarelui, blocând circulația și nu numai pe acolo, firește. Oameni nechibzuiți sunt pretutindeni, iar riscul este extrem atunci când incendiatorul a aruncat o țigară aprinsă sau a dat foc efectiv el însuși, cu sânge rece, pentru a-și curăți terenul agricol în vederea arăturii de toamnă. Și culmea e că „mâna criminală" nu e descoperită niciodată.

În vestita de acum Deltă Văcărești, zeci de hectare de vegetație au ars, aproape zilnic, în ultimele săptămâni. Îți vine greu să crezi că e o combustie naturală, că soarele și seceta ar fi vinovații, iar omul, devenit stăpân al focului, nu are niciun amestec.

Ți se pare apocaliptic să vezi pădurile arzând, să-ți imaginezi căldurile dogoritoare și fumul, care face ca aerul să devină irespirabil.

Fapte din acestea se petrec și aici, atât de aproape de noi. Ce-a mai rămas din vremurile de altădată ? Obiceiul singular ca la Crivina, de pildă, în noaptea Învierii să se aprindă un foc imens, până mai anii trecuți arzând doar roți de cauciuc uzate, suprapuse, înalte cât un munte. Mai nou, pericolul incendierii și, în mod sigur, poluarea, au înlocuit cauciucurile cu bușteni, lemnul fiind considerat mai puțin „dușmănos". Dar aici focul e supravegheat și constituie un ritual.

Însă obiceiurile rele, și nu puține, persistă. Deși sunt în vigoare legi la nivel european care ne interzic să dăm foc oricând dorim resturilor menajere, vegetale etc., la Bolintin se practică legea junglei. Sunt anumite persoane, veșnic aceleași, care ignoră orice, chiar și bunul simț și dau foc, „în curtea lor" și la orice oră la tot felul de mizerii. Aleg parcă dinadins vreme secetoasă, cu vânt molcom ori turbat, alimentează balastul de jăratic cu plante verzi și atunci să te ții ! Fumul te înecă efectiv, încerci să depășești grăbit zona. Dar dacă piromanul e vecinul tău, ce poți să faci ? Și, mai ales, dacă el alege, diabolic, momentul când fumul vine direct și traversează, conștiincios, numai curtea ta, când rufele-ți sunt pe sârmă, ferestrele deschise, iar piepturile așteaptă un strop de aer curat ?

Tot așa, de ceva vreme, în fiecare dimineață câte o maniacă matinală are grijă ca atunci când deschizi ușa, să simți fumul usturoiat și puturos. Și când treci pe lângă un foc arzând în șanț și sunt suficiente numai câteva minute pentru a mirosi tu, trecătorul, ca și cum ai fi asistat la pârlitul porcului.

„Civilizatul" bolintinean nu se mulțumește doar cu atât. Mai duce încă gunoaiele la marginea localității, să nu plătească suma infimă firmei specializate. Când strânge multă mizerie – vezi pet-uri, pungi de plastic, moloz – plătește un rom cu căruța care-l descarcă – unde credeți ? – pe un teren arabil, cât mai aproape de locuințele mărginașe. Știți, totuși, care e culmea ? Cineva, nu spun cine, ducea acum câțiva ani sacoșele pline și le răsturna în coșurile de gunoi din centru. A propos, știe cineva de ce au dispărut din centru măcar, aceste obiecte atât de utile ? Cum să nu existe tomberoane în tot orașul ? Cum să-ți educi copiii dacă nu poți exersa ? Ai o hârtie inutilă în mână ? Unde să-i arăți că trebuie să ajungă ? Am auzit pe cineva spunând că-i mai bine fără coșuri decât să constați în fiecare zi că vagabonzii câini le răstoarnă și centrul orașului oferă atunci un spectacol dezolant.

Alți necivilizați deversează conținutul foselor septice în gropi special săpate în fundul curții, îmbolnăvindu-și vecinii cu mirosul pestilențial și cu nesimțirea lor.

Iată câte obiceiuri insolite la care omul retrograd nu acceptă să renunțe. Fum subțire, fum gros, focul nu este utilizat spre folosul nostru, ci cu scopul, vădit, de a deranja, de a pârjoli, fără teama că va primi măcar o amendă. Așa cum nu primesc romii, patroni de firme de „fer" vechi, din depozitele cărora se ridică amenințător, la sfârșit de săptămână mai ales, coloane negre de fum poluante. Exact atunci când cei care ar trebui să-i vadă își iau liber.

Reviste primite la redacție

Litere, anul XVII, nr. 6 (195), iunie 2016, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan.

Actualitatea literară, anul VII, nr. 60, iunie 2016, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Societatea Culturală Lugojpress. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Caietele de la Araci, anul IV, nr. 1 (5), iunie 2016, publicație de literatură a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni. Redactor șef Luminița Cornea.

Observator Cultural, anul XVII, nr. 827, serie nouă (569), 16-22 iunie 2016. Redactor șef Carmen Mușat.

România literară, anul XLVIII, nr. 25, 17 iunie 2016, revistă a Uniunii Scriitorilor din România. Director Nicolae Manolescu; Redactor șef Răzvan Voncu.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista "SUD" recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor

Telefon editură: 0720 773209

Consilier editorial: Vasile Grigorescu

Telefon revista "SUD": 0786 455702

Convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (IX)

„Tot timpul, mitropolitul Nicolae a fost înconjurat de cei mai fideli prieteni, cărțile sale.”

Luminița Cornea: *Înaltpreasfințite Părinte, deși vrednicul de pomenire mitropolit Nicolae Corneanu a avut o viață și activitate foarte bogată, trăind 91 de ani, consider că nu este cunoscut suficient, de aceea vă rog să discutăm despre acest mare ierarh ce a slujit 71 de ani Biserica Ortodoxă Română, „cu timp și fără timp” (2 Tim. 4, 2).*

Î.P.S. Ioan: Mitropolitul dr. Nicolae Corneanu face parte din rândul ierarhilor Bisericii noastre care prin activitatea pastoral-misionară, cultural științifică și filantropică și-au înscris numele în pomelnicul pururea pomenit la altarul Teologiei și al spiritualității românești, dovedind calități remarcabile în dialogul interconfesional și arătând fără echivoc că este un „*erudit de talie națională, ale cărui studii au și un vădit interes internațional*”, după cum scria unul dintre reputații noștri oameni de cultură.

Născut la 21 noiembrie 1923 în Caransebeș, într-o familie preoțească, Nicolae Mihail Corneanu a ales încă din copilărie, asemeni Sfinților Părinți, pe care i-a cercetat cu stăruință, să meargă pe cele două drumuri des menționate din amvonul Bisericii, ca pildă pentru tineri, drumul bisericii și cel al școlii.

În perioada 1942-1946, a studiat la *Facultatea de Teologie Ortodoxă* din București, bucurându-se de aprecierea profesorilor care l-au îndrumat să continue studiile prin înscrierea la cursurile de doctorat, urmând în același timp cursurile la *Facultatea de Filosofie și Litere* din București, secția Filologie clasică.

Așadar, tânărul teolog și-a însușit, încă din anii studenției, cunoștințe temeinice în domeniul limbilor moderne și clasice, specializându-se, prin studii intense, în filosofie și filologie, ceea ce i-a fost de mare folos în activitatea științifică și de cercetare îndelungată timp de 70 de ani. Astfel format și pregătit, mitropolitul Nicolae Corneanu a slujit la altarul Bisericii ca diacon, preot și arhiereu din 1943 și până la trecerea la cele veșnice din 1 octombrie 2014, din care peste 52 de ani ca arhiepiscop al Timișoarei și mitropolit al Banatului.

IPS Ioan întâmpinat în fața bisericii din cartierul Mehala din Timișoara

L.C.: *Despre doctoratul mitropolitului Nicolae Corneanu, vă rog Înaltpreasfințite.*

Î.P.S. Ioan: Dragostea față de spiritualitatea patristică l-a determinat să se înscrie la cursurile de doctorat sub îndrumarea cunoscutului patrolog Ioan G. Coman, finalizând cu succes teza cu titlul: „*Viața și petrecerea Sfântului Antonie cel Mare. Începuturile monahismului creștin pe Valea Nilului.*”

Au urmat apoi primii ani la catedră, ca profesor la *Academia Teologică* din Caransebeș și, după 1950, la *Seminarul Teologic* din aceeași localitate, La data de 15 ianuarie 1961 a fost hirotonit arhiereu de către patriarhul Justinian și instalat ca episcop al Aradului, Ienopolei și Hălmagiului. La scurt timp, la 17 februarie 1962, avea să fie ales mitropolit al Banatului și arhiepiscop al Timișoarei și Caransebeșului, fiind instalat oficial în data de 4 martie 1962, în catedrala mitropolitană din Timișoara. În această misiune de o covârșitoare responsabilitate, nu s-a depărtat nici o clipă de bunul Dumnezeu, de Maica Domnului și de toți sfinții fiind ocrotit pe tot parcursul vieții, cu ajutorul lor făcând față la multele încercări și provocări ce i-au marcat existența.

Tot timpul mitropolitul Nicolae a fost înconjurat de cei mai fideli prieteni, cărțile sale, motiv pentru care a și consemnat acest aspect în mărturia testamentară datată la 8 septembrie 2011: „*Pe tot parcursul vieții am adunat lucrurile de care aveam nevoie și mai ales cărți de tot felul, care m-au înțelepțit și care mi-au luminat calea vieții. De fapt, e singurul bun care mi-a aparținut, la orice altceva renunțând de bună voie...*”

L.C.: *Știu că mitropolitul Nicolae Corneanu a fost reprezentantul Bisericii Ortodoxe Române în organizațiile bisericești europene și internaționale.*

Î.P.S. Ioan: În calitate de exarh patriarhal, mitropolitul Corneanu a răspuns, o anumită perioadă de timp, de comunitățile ortodoxe române de peste hotare, prilej cu care a efectuat, de mai multe ori, vizite canonice în SUA, Canada, Europa de Vest, Australia și Noua Zeelandă. Atunci a avut posibilitatea de a cunoaște teologi, profesori, cercetători, preoți și ierarhi care l-au familiarizat cu noile direcții de cercetare teologică și cu nou-apărutele lucrări, mai ales în domeniul patristic, pe care le-a adus acasă și le-a valorificat în lucrările elaborate. Așa a ajuns ierarhul patrolog de la Timișoara să parcurgă un drum lung al cercetării patristice, început la vârsta de 20 de ani, când a publicat în „*Foaia Diecezană*” de la Caransebeș primul său studiu despre *Autoritatea episcopală după Sfântul Ciprian al Cartaginei*, până la valoroasele lucrări, deschizătoare de drumuri în spiritualitatea patristică românească.

Mitropolitul Nicolae Corneanu și-a înscris numele în rândul vrednicilor patrologi români care au dăruit Bisericii o operă bogată și foarte bine documentată, extrem de utilă teologilor și credincioșilor. Referitor la aceasta reține atenția în mod special traducerea lucrării *Scara Raiului* tipărită la Timișoara, în 1994 și reeditată ulterior, la *Editura Învierea* a Mitropoliei Banatului, în alte opt ediții, bucurându-se de un tiraj de peste 50000 de exemplare. Mitropolitul Nicolae a fost foarte mulțumit și nespus de încântat de setea duhovnicească a credincioșilor pentru scrieri de felul *Scării Raiului*. Forța sa intelectuală, probitatea științifică exemplară și calitatea memorabilă a sintezelor și analizelor sale hermeneutice l-au transformat pe mitropolitul Nicolae Corneanu într-un reper important al bibliografiei teologice și cu precădere, patrologice din țară și din lume, numele său devenind sinonim cu excelența interpretării și frumusețea caldă a formulărilor.

L.C.: *Vă rog să mă iertați, Înaltpreasfințite Părinte, ce relații erau între mitropolitul Nicolae Corneanu și preoți și credincioși.*

Î.P.S. Ioan: Pentru slujitorii altarelor bănățene, eruditul ierarh a publicat materiale omiletice, catehetice și pastorale în paginile revistei mitropolitane, precum și câteva volume de predici, remarcându-se ca un exigent orator bisericesc și fervent susținător al activității de catehetizare a credincioșilor, chiar înainte de anul 1989. Spre pildă, mitropolitul Nicolae era nelipsit de la slujba Vecerniei în catedrala mitropolitană, oficiată duminică seara și de la cateheza susținută de unul din preoții sau diaconii slujitori, după un plan dinainte întocmit, corectat și aprobat de Înaltpreasfinția Sa.

Fiind iubitor de carte, om de școală și cercetător pasionat al spiritualității creștine încă din tinerețe, mitropolitul Nicolae a acordat atenție specială pregătirii viitorilor slujitori ai altarului. I-a susținut pe tinerii teologi, dornici să studieze, cu burse în străinătate, la facultăți din Statele Unite ale Americii, Elveția, Grecia, Anglia, Germania. Mai putem aminti că a arătat o grijă aparte față de tinerii din Banatul sârbesc și din Ungaria ce doreau să studieze la școlile teologice din Mitropolia Banatului, convins fiind că vor deveni vrednici slujitori ai Bisericii în aceste ținuturi românești din apropierea granițelor.

Ar fi, de asemenea, foarte multe de spus despre lăcașurile de cult ridicate, renovate, binecuvântate, târnosite (sfințite cu moaște), despre celelalte așezăminte bisericești, școlare, social-filantropice, eparhiale și mănăstirești ctitorite sub înțeleapta și părinteasca sa arhipăstorire, dar mai ales despre dragostea și dăruirea arătată față de credincioșii care i-au solicitat ajutorul material, financiar și moral. Doar cei mai apropiați colaboratori ai regretatului mitropolit știu că acesta trimitea bani, prin mandat poștal, credincioșilor nevoiași din eparhie și din toată țara.

Pentru frumoasele și ziditoarele strădanii, cărturarul umanist Nicolae Corneanu a primit numeroase distincții de onoare și premii, dintre care amintim: membru de onoare al *Academiei Române* și membru al *Uniunii Scriitorilor din România* (1992); *Premiul pentru întreaga viață închinată adevărului, dreptății și libertății*, acordat de Grupul pentru Dialog Social (1997), premiul „*Pro Cultura Timisiensis*” acordat de Consiliul Județean Timiș, *Ordinul Național pentru Merit în Grad de Mare Cruce*, conferit de Președenția României în anul 2000 și titlurile de cetățean de onoare al orașelor Timișoara, Lugoj, Caransebeș și Făget.

Lumea academică i-a acordat titlul de „*Doctor honoris causa*” al Universității de științe Agricole a Banatului, Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, Universității de Vest din Timișoara și al Institutului Teologic Protestant din Cluj.

Toate acestea ne determină să ne aplecăm cu respect și să-I mulțumim lui Dumnezeu că a rânduit Banatului un asemenea ierarh, ce a călcat cu vrednicie pe urmele Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș ocrotitorul Banatului.

L.C.: *Vă sărut dreapta, Înaltpreasfințite Părinte, și vă mulțumesc din partea cititorilor revistei* ***Sud****.*

A consemnat Luminița Cornea

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Redactor șef: Vasile Grigore. **Senior editor:** Florentin Popescu
(tel.: 0246.270.633; 0720350555, revistasud@yahoo.com)
Colectiv de redacție: Ștefan Crudu (secretar general de redacție), Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Gabriel Dragnea, Ciprian Necșuțu, Geanina Mehedințu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, județul Giurgiu

ISSN 1224-7367
PREȚ 5 lei

Concepție grafică: Raluca Tudor

RAWEXCOMS

Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Oscar Print

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.